

АНТИМАФИЯ

ИТАЛИАНСКИЯТ ОПИТ

В БОРБАТА СРЕЩУ

ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ

**ЦЕНТЪР ЗА
ИЗСЛЕДВАНЕ НА
ДЕМОКРАЦИЯТА**

Настоящата публикация представя основните аспекти на противодействието на италианските власти срещу организираната престъпност. Отличителна характеристика на италианския опит е използването на специални правни и регулаторни инструменти от типа на гражданската конфискация и разпускането на инфилтрираните от мафията общински съвети. Постиженията и проблемите на политиките „антимафия“ са широко обсъждани в Европа; те имат практическо значение и в контекста на изработването и прилагането на адекватни правно-институционални механизми срещу организираната престъпност в нашата страна. „Антимафия“ е предназначена както за експертната общност, така и за по-широк кръг читатели.

Съставители:

Проф. Барбара Ветори, преподавател по криминология в Католическия университет в Милано
Д-р Андреа ди Никола, преподавател по криминология в университета в Палермо

Редактор

Д-р Емил Ценков, Главен експерт, Център за изследване на демокрацията

Редакционен съвет:

Д-р Огнян Шентов
Д-р Мария Йорданова
Д-р Атанас Русев

*С финансовата подкрепа на Програмата на Европейския съюз „Превенция и борба с престъпността“.
Европейска комисия – Главна дирекция „Вътрешни работи“. Тази публикация отразява само личните
виждания на нейните автори и Европейската комисия не може да бъде отговорна при използване
на съдържащата се в нея информация.*

ISBN 978-954-477-178-2

© 2011, Център за изследване на демокрацията
Всички права запазени

ул. „Александър Жендов“ 5, 1113 София
тел.: (+359 2) 971 3000, факс: (+359 2) 971 2233
www.csd.bg, csd@online.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР	5
I. ПОЛИТИКИТЕ СРЕЩУ МАФИЯТА	7
1. Преки политики.....	7
2. Косвени политики.....	12
3. Европейски политики.....	15
4. Компетентни институции.....	16
5. Оценка на политиките за противодействие и парадоксът на ефективността.....	20
6. Към цялостна оценка на италианските политики за противодействие на мафията.....	22
7. Държавата и политиките „антимафия“.....	30
II. КОНФИСКУВАНЕ И РАЗПОРЕЖДАНЕ С ИМУЩЕСТВА, ПРИДОБИТИ ОТ ПРЕСТЪПНА ДЕЙНОСТ	31
1. Еволюция на законодателството.....	31
2. Практиката: постижения и проблеми.....	33
3. Конфискацията в цифри.....	36
III. ИЗПОЛЗВАНЕТО НА КОНФИСКУВАНОТО МАФИОТСКО ИМУЩЕСТВО В ОБЩЕСТВЕНА ПОЛЗА	43
1. Национална агенция за управление и разпореждане с иззетото и конфискувано имущество на организираната престъпност.....	43
2. Общата ситуация по региони.....	51
3. Ситуацията в Рим.....	59
IV. ЗАТВОРНИЧЕСКИ РЕЖИМ ЗА ЧЛЕНОВЕ НА ОРГАНИЗИРАНИ ПРЕСТЪПНИ ГРУПИ	65
1. Тезата на прокуратурата.....	65
2. Гледната точка на пенитенциарната институция.....	70
V. ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ЗА СВИДЕТЕЛИТЕ И СЪТРУДНИЦИТЕ НА ПРАВОСЪДИЕТО	73
1. Характеристики на двете категории.....	73
2. Статистически данни.....	75
VI. РАЗПУСКАНЕ НА МЕСТНИ ОБЩИНСКИ СЪВЕТИ, В КОИТО Е ПРОНИКНАЛА МАФИЯТА	81
1. Практическо прилагане на закона.....	81
2. Проблеми след разпускането на общинските органи.....	84
3. Необходимите решения.....	85
4. Казусът „Ламеция Терме“.....	87
VII. НАЦИОНАЛНА ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕТО НА ЮЖНА ИТАЛИЯ 2007 – 2013 г.	89

VIII. СЛЕДСТВЕНА ДИРЕКЦИЯ „АНТИМАФИЯ”	93
1. Структура и функции	93
2. Дейността на дирекцията по години	95
IX. СПЕЦИАЛИЗИРАНО ОБВИНЕНИЕ ПРОТИВ ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ	103
ПРИЛОЖЕНИЕ 1. ЗАКОН, УРЕЖДАЩ КОНФИСКУВАНЕТО И РАЗПОРЕЖДАНЕТО С ИМУЩЕСТВА, ПРИДОБИТИ ОТ ПРЕСТЪПНА ДЕЙНОСТ	113
ПРИЛОЖЕНИЕ 2. ЗАКОН, УРЕЖДАЩ СЛЕДСТВЕНА ДИРЕКЦИЯ „АНТИМАФИЯ”	137
ПРИЛОЖЕНИЕ 3. РАЗПУСКАНЕ НА ОБЩИНСКИТЕ СЪВЕТИ И НА СЪВЕТИТЕ НА ПРОВИНЦИИТЕ	141
ПРИЛОЖЕНИЕ 4. ЗАКОН ЗА ПЕНИТЕНЦИАРНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ	149
ПРИЛОЖЕНИЕ 5. НАЦИОНАЛНА ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЖНА ИТАЛИЯ 2007 – 2013 г.	153

ПРЕДГОВОР

Съвременната история на Италия е тясно свързана с криминалните феномени. Самата дума „мафия“, която се използва като популярен синоним на организираната престъпност в целия свят, е от италиански произход, както и станалите известни от киното и медиите ключови понятия в йерархията и церемониала на престъпните семейства: „дон“, „кръстник“, „омерта“, „консилиере“, „Коза ностра“ и др. Този полукодиран език на престъпността е характерен за йерархично-патриархалния модел организирани престъпни групировки, вкоренен в традициите на Южна Италия, или т.нар. Медзоджорно. Учените имат различни хипотези защо именно там възниква прототипът на мафиотските фамилии, обезсмъртен от Марио Пузо и Франсис Форд Копола. Едно от най-известните изследвания на спецификата на Южна Италия принадлежи на Робърт Пътнам, който в книгата си „Да накараш демокрацията да работи“¹ изтъква връзката между продължителната чуждестранна доминация, унищожила хоризонталните социални връзки и укрепила вертикалните феодални отношения на подчинение, последвалото тоталитарно управление по времето на фашизма и разцвета на мафията в условията на студената война.

Дейността на традиционните мафиотски групировки, сред които най-известни са 180-те фамилии на сицилианската Коза ностра, неаполитанската Камора и калабрийската Ндрангета, се отличава с нарастващи рискове и заплахи за гражданите, икономиката и политиката в Италия. Най-сериозното предизвикателство е проникването на организираната престъпност в публичните институции и бизнес отношенията, което води до подмяна на правилата на демокрацията и свободния пазар. Най-добре този процес е характеризирани от италианската изследователка Дела Порта: „С помощта на корупцията мафията влияе върху характера на най-важните посредници между гражданите и държавата – политическите партии. В резултат на това те губят способността си да изразяват колективните искания и се трансформират в механизми за организирането на специфичен бизнес. Променя се и политическият персонал посредством създаването на класата на „бизнес политиците“, които разбират политиката като средство за бързо и често нелегално икономическо забогатяване и използват парите, за да получат чрез корупцията възможност за купуване на гласове и по такъв начин да разширят властта си на политическата арена. Резултатът от тези промени е упадъкът на способностите на административната система да задоволява обществените потребности и да осигурява обществени услуги. Всички тези процеси имат общия ефект да делегитимират демократичните институции, а това на свой ред възпроизвежда корупцията.“²

¹ Putnam, R. D., *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*, Princeton University, 1993.

² Вж. Della Porta, D., and A. Vannucci, *Corrupt Exchanges: Actors, Resources, and Mechanisms of Political Corruption*, Aldine de Gruyter, 1999, p. 325.

За онези, които се противопоставят на тази престъпна „държава в държавата“, отмъщението е безмилостно. През 1992 г. светът бе разтърсен от убийството на две ключови фигури в борбата срещу мафията – Джовани Фалконе и Паоло Борселино. Но както често се случва, „успехът“ на мафиотите се превърна в тяхното най-голямо изпитание. На вълната на всеобщото възмущение от това открито предизвикателство към гражданското общество и политическата система бяха приети поредица законодателни, правозащитни и правоприлагащи мерки, които очертават италианския принос в борбата срещу мафията. Измеренията и резултатите от тези мерки са представени в следващите страници на настоящия сборник преводни текстове.

I. ПОЛИТИКИТЕ СРЕЩУ МАФИЯТА³

1. Преки политики

Някои от най-подходящите мерки срещу мафията са предприети като реакция на убийства, атентати и най-общо на престъпления срещу държавата, извършени от организираната престъпност. Такъв е случаят със Закон 575/1965 г., по силата на който бяха предприети решителни мерки и бяха арестувани стотина членове на мафията. Решенията, довели до приемането през 1982 г. на Закон 646 (т.нар. Закон „Роньони-Ла Торе“) и Закон 726 (с който се създава институцията Висш комисариат за борба срещу мафията), са ускорени от убийствата на депутата Пио ла Торе и на генерал Карло Алберто Дала Киеза в Палермо. Последвалите убийства на магистрати и полицаи и в частност атентатът, при който загиват Джовани Фалконе и Паоло Борселино, предизвикват нови мерки, между които и Наредбата-закон 306/1992 г. (наречен на името на Фалконе, който визира полицейските производства и действия за пресичане на мафиотските престъпления). Впоследствие допълнително са приети различни законови текстове, които криминализират новите форми на престъпна дейност, разширяват правомощията на разследващите органи и превантивните мерки (между които конфискацията на имуществото на мафиотите), налагат контрол върху съмнителните финансови транзакции и прането на мръсни пари, въвеждат широкото използване на сътрудници на съдебните власти, специални състави, на които се основават съдебните производства срещу мафиотите, както и ново интерпретиране на нормите на наказателното право (НК и НПК). Извършва се и преразглеждане на режима на наказанията (отнасящ се преди всичко до размера на наказанията, затворническия режим и окончателната конфискация на имуществото на престъпниците).

Наказателноправни състави

През 80-те и 90-те години се приемат важни законови разпоредби в сферата на наказателното право. Законът „Роньони-Ла Торе“ въвежда нов състав на престъпление, а именно съучастничеството в престъпна дейност от мафиотски тип (чл. 416, ал. 2 НК). През 1992 г. се приема изменение на НК чрез въвеждането на нов състав на престъпление – подмяната на гласове, извършвана от мафиоти и кандидати за изборни длъжности.

---

³ La Spina, A., Mafia, legalita debole e sviluppo del Mezzogiorno, Il Molino, Bologna, 2005.

Разследващи правомощия и превантивни мерки

Що се отнася до разследванията на мафиотските престъпления, полицията и прокуратурата могат не само да предприемат репресивни действия срещу извършителите на престъпления, но и да прилагат превантивни мерки (насочени към замислени, но все още нереализирани мафиотски деяния). Тези превантивни мерки включват засичане и подслушване на разговори (чрез телефони и други съобщителни средства), искания за извършване на предварителен арест или изземване/запор на имущество, провеждане на операции чрез използването на агенти под прикритие, претърсване на сгради и използване на информация, предоставена от секретните служби, и др.

Тези разследвания могат да се основават на показанията на сътрудници на правосъдието или, което е по-честият случай, на записи на разговори между самите мафиоти, както и между тях и техни роднини или помощници. След получаването на подобна информация компетентните органи могат веднага да пристъпят към съответните действия, които предшестват често продължителните и сложни разследвания на авоарите и имуществото на заподозрените. Изземването е мярка, която може да се наложи върху всички видове имущество – сгради, терени, фирмено имущество, акции и др. При това тази предохранителна мярка е независима от крайния резултат на съответния съдебен процес, който е насочен към налагане на конкретно наказание за престъпниците.

Досегашната практика на Конституционния и на Касационния съд показва, че оневиняването на даден мафиот не означава автоматично отменяне на оценката за социалната опасност на неговата дейност. Именно тази оценка дава основание за налагане мярката изземване на имущество, чието действие може да продължава и след оправдаването на заподозрените в криминални деяния. Това е един изключително рядко срещан и може би уникален подход в сравнение с другите западни демокрации. При тези случаи управлението на акционерни дружества е най-проблематично, тъй като изтичането на информация, че те са поставени под съдебен контрол, т.е. че спрямо тях са предприети предохранителни мерки, довежда до пазарен срив на акциите им.

Съмнителни финансови транзакции и пране на пари

Други норми (между които Наредба-закон 143/1991 г. и чл. 648, ал. 2 и 3, изменени през 1993 г. в съответствие със Страсбургската конвенция от 1990 г., Директива 308/91 на ЕС, както и на Наредба-закон 153/1997 г.) се отнасят до съмнителните финансови транзакции и прането на пари. Опитът да се скрие фактът, че парични средства, имущества или други притежания с икономическа стойност имат незаконен произход, може да е свързан с типично мафиотски деяния (от типа на рекета и трафика на наркотици), както и с други, по-конвенционални закононарушения, които не са свързани с дейността на организираната престъпност. Полицейски служители могат да се инфилтрират в мафиотските структури с оглед симулиране на пране на пари, като по такъв начин се цели разкриването на различните разклонения на криминалните структури. Обект на тези разследвания са самите транзакции, а не организираните престъпници. Понастоящем ролята на банките и на другите финансови посредници е много по-релевантна от миналото, тъй

като те вече са задължени да поддържат регистър на всички преводи, които надхвърлят определен финансов праг. За съмнителните трансакции (от типа на многобройните и често правени преводи от едно и също лице или негови близки) трябва да бъде уведомявано Италианското бюро за финансова обмяна (Ufficio Italiano Cambi) с оглед установяването на връзки между съответните лица и организации от мафиотски тип.

Сътрудници на правосъдието

Важна стъпка в развитието на политиката на противодействие на престъпността – в частност след 1990 г., е въвеждането на фигурата на сътрудниците на правосъдието, тяхната защита и използване от страна на съдебните власти в качеството им на свидетели или жертви на мафиотски престъпления. В повечето случаи това са т.нар. „осъзнали се престъпници“, т.е. лица, които вече са участвали в дейности от мафиотски тип, но впоследствие са решили (обикновено след като бъдат арестувани от властите) да сътрудничат на прокуратурата и полицията. Подобна политика, довела до забележителни резултати, поражда обаче редица проблеми и преди всичко увеличаване на риска от отмъщение спрямо самите сътрудници на правосъдието и техните роднини. Затова законът предвижда съответната прокуратура, която документира признанията и твърденията на сътрудниците (и носи отговорност за оценката на истинността на показанията и тяхното съответствие), да предложи съответна програма за защита на свидетели на Централната служба за защита на свидетели. Тези програми предвиждат сътрудникът и неговите близки да сменят своето местопребиваване, да се ползват със специален затворнически режим, предвиждащ редица облекчения, сред които и възможността да се прилагат алтернативни мерки, а в изключителни случаи и да придобият нова идентичност, като заедно с това получат съществено намаляване на присъдата в добавка към съответна финансова помощ. Освен това, когато съответният сътрудник бъде разпитан по време на съдебен процес, се предприемат специфични мерки, между които използването на видеоконферентна връзка, която да му позволи да не напуска тайното си местопребиваване⁴.

С приемането на Закон 45/2001 г. се изменят нормите, регулиращи подобно сътрудничество. С промяната се цели да бъдат решени следните проблеми: насърчаването на сътрудничеството на свидетели, които не принадлежат към мафиотските групи; принуждаването на сътрудника да разкрие имуществата и придобивките, получени по незаконен път, с което да потвърди истинността на своите показания; извършването на верификация на подобни заявления по време на процеса; въвеждането на условието покаяният се престъпник да излежи поне част от присъдата си, преди да получи право на алтернативно наказание; осуетяването на предварително договорени показания между различни свидетели или между други заинтересовани лица и др.

Наред с това законът предвижда специална защита на сътрудници, които са изложени на сериозна заплаха. Като правило е въведен принципът осъденият сътрудник на правосъдието да излежи най-малко 1/4 от наказанието си, преди да получи възможност за алтернативно наказание. Освен това се налага ограничаване на т.нар. разсрочени показания (когато често изминава годи-

⁴ По-подробно вж. т. V.

на или повече от първоначалното покаяние на осъдения до повдигането на обвинения спрямо лица, които никога дотогава той не е споменавал в предишните си показания). Затова се възприема правилото сътрудникът да заяви всичко онова, което му е известно, не по-късно от шест последователни месеца след декларираното му намерение да сътрудничи на властите. Подобен срок като правило се счита за твърде кратък от страна на прокуратурата. От друга страна, новият закон позволява този феномен да се превърне в ефикасно процесуално решение и социално приемливо средство, както и да отстрани съпътстващите го съмнения.

Антимафиотските процеси

С оглед експедитивното приключване на съдебните производства срещу стотици членове на организирани престъпни групи и по-ефикасното използване на наличния доказателствен материал се променя документният обмен между свързани процеси, като се спазват изискванията за конфиденциалност и процесуалните норми относно правното третиране на престъпленията на мафията. Според тези норми участието на обвиняемите може да става и по виртуален начин чрез мултивидеоконферентна връзка с оглед избягването на тяхното транспортиране от арестите, в които са задържани; те постановяват също така обвиняемите да се държат в отделни помещения с оглед избягването на всякакъв контакт помежду им.

Закон 63/2001 г. (чието приемане налага и конституционна промяна) не само съдържа гаранции за т.нар. „справедлив процес“, но въвежда някои общи положения, отнасящи се и за процесите срещу мафията. Едно от тях е свързано със сложната тема за обвиняемите – свидетели (фигура, която се появява, когато даден обвиняем заявява, че се разкайва за престъпленията си). В миналото редица сътрудници често обвиняват други лица, като дават показания в качеството си на свидетели и същевременно избягват да отговорят на неудобните въпроси, които им се отправят от обвинението, позовавайки се на ненакърнимото си право да не дават показания, които са в техен ущърб. Според новия закон обаче, когато съответният обвиняем – свидетел, реши да отправи обвинения към друго лице, той ще бъде третиран като обикновен свидетел, който ще бъде задължен да отговаря за своите показания с всички последствия от това.

Закон 63/2001 г. изключва и възможността да се обединяват съдебни процеси, като вместо това повелява провеждането на отделни съдебни производства, които да бъдат по-опростени и да приключват по-бързо. Освен това този текст превръща в свършено безполезни показанията, дадени в прокуратурата или полицията, ако те не бъдат потвърдени пред съда (освен в случаите, когато те потвърждават надеждността на свидетелите). Този текст се критикува от редица прокурори, които се позовават на процесите срещу мафията, където свидетелите могат да бъдат сплашвани с възможни отмъщения и принуждавани да се оттеглят. Ако съдебният процес се основава единствено на показания на „чисти“ свидетели, е много вероятно те да не ги повторят пред съда. На второ място, новите норми предписват много по-стриктна процедура, като принуждават прокуратурата да разкрие картите си предварително. Това е особено важно, когато става дума за показанията на обвиняем по отношение на други лица или на обвиняеми – свидетели. Едно от възможните последствия от новия „спра-

ведлив процес” (които вече са факт) е необходимостта прокуратурата да се уповава предимно на „обективни” данни от типа на прихванати телефонни разговори – сателитни или клетъчни.

Тенденции в юриспруденцията

Може също така да се говори за провеждането на политика на противодействие на мафията, основаваща се върху правните норми. Най-открояващите се примери са използването на състава „външно съучастничество” в престъпна дейност от мафиотски тип (който се прилага при участие в съответното деяние на голям брой действащи лица), както и третирането на показанията на разкаяли се престъпници.

Що се отнася до външното съучастничество, тази правна фигура се използва за съдебното преследване на т.нар. „бели якички”, т.е. онези професионалисти, предприемачи или политици, които поддържат връзка с мафията. Един от най-известните процеси, основаващи се на обвинението за външно съучастничество, е срещу бившия премиер Джулио Андреоти (който последователно е бил обвинен пряко във връзки с деяния от мафиотски тип). Що се отнася до втория пункт, декларациите на сътрудниците на правосъдието, по преценка на съответния магистрат, се приемат като валидно и достатъчно доказателство в процеса на събиране на показания чрез „кръстосани разпити” с участието на други сътрудници при липса на обективни възражения. В рамките на други съдебни производства се използват показания, основаващи се на вторична информация, т.е. информация, чийто източник не е онова, на което свидетелите са били очевидци, а на дочутото от тях от трети лица, които междувременно са починали или не могат да бъдат осигурени като свидетели по съответното производство. Доказателството от типа „чух да казват” е правно допустимо, но тенденцията е този законов текст да се прилага все по-рядко и все по-внимателно с оглед избягването на възможни злоупотреби, както и при условие да се представят допълнителни доказателства, потвърждаващи тезата на обвинението.

Наказания и затворнически режими

Предвидените присъди и затворнически режими за осъдените за мафиотска дейност са строги. Тези лица не могат да се възползват от алтернативни мерки за изтърпяване на наказанието си. Освен това контактите между затворниците и външния свят са строго ограничени с оглед избягването на възможността мафиотите да се свързват помежду си и със свои сътрудници, които все още са на свобода, като по този начин продължат да използват влиянието си за въздействие върху съответните организации (практика, която продължава и до днес). Строгий затворнически режим (в съответствие с чл. 41, ал. 2 от Закона за пенитенциарната администрация) се прилага избирателно по отношение на онези мафиоти, чиято позиция е по-високо в йерархията и чиято роля е по-опасна за обществото. Закон 279/2002 г. установява подобен режим както по отношение на мафиотите, така и за други затворници (той конкретизира условията, при които може да се апелира за по-облекчен режим и по такъв начин ограничава личната преценка/дискрецията на затворническите власти да решават отмяната на строгия режим, а

също определя максималното времетраене от четири часа на ден за разходка на открито на групи затворници, включващи до пет души)⁵.

Конфискация на имущество⁶

Ако някое лице е осъдено за участие в престъпление, извършено от организирана група и не е в състояние да докаже легалния произход на своето имущество или парични средства, те се конфискуват. Задължението да докаже легалния произход на тези активи се възлага на осъденото лице. Както ще видим по-нататък обаче, възникват определени трудности при управлението на окончателно конфискуваните активи.

2. Косвени политики

Всички политики, разгледани в предишната част, се отнасят до наказателноправната сфера и са насочени към по-ефективно наказване и превенция на престъпността от мафиотски тип, както и на престъпленията на организираната престъпност. Други политики въздействат косвено, като се опитват да насърчават „културата на законността“ и съпротивата на гражданското общество срещу мафията. От друга страна, те засилват резистентността на публичната администрация срещу опитите за проникване на организираната престъпност и укрепват капацитета и ефективността на полицията.

Компенсации

През 1991 г., след убийството на предприемача Либеро Граси, който заявява публично отказа си да заплати поискания рекет, се приема Наредба-закон 419/1991 г., впоследствие приел формата на Закон 172/1992 г., чиято цел е въвеждането на компенсации за различните щети, понесени от онези, които са се противопоставили на рекета срещу гарантиране на защита. Междувременно възникват редица антирекет асоциации, обединяващи помалките и средните предприятия. Със Закон 44/1999 г. се изменят предишните нормативи с оглед увеличаване на средствата, отпускани за жертвите на рекета, разширява се списъкът на щетите, които подлежат на възмездяване, ускорява се процесът на изплащане на обезщетенията, отпада изискването за предварително сътрудничество на жертвите със следователите и накрая – въвежда се фигурата комисар, който при необходимост да поема отговорността за координиране на действията срещу рекета и незаконното лихварство.

⁵ По-подробно вж. т. IV, Приложение 4.

⁶ По-подробно вж. т. II, Приложение 1.

Дейности по превенцията

В много случаи регионалните и местните администрации си сътрудничат в усилията да подпомогнат разгръщането на масови движения срещу мафията, както и за повишаване информираността на младото поколение по този проблем. Още през 1980 г. сицилианският регион прие закон, който се използва като легална рамка за финансиране на изследователски проекти в учебните заведения, които включват индивидуални и колективни инициативи, разследвания, семинари, дебати, кинофорум, фотографски изложби и други прояви, насочени към разпространяване на информация за феномена „мафия“, както и за мобилизиране на обществеността срещу него. Въпросното финансиране обхваща снабдяването с учебни и библиографски материали, организирането на срещи с експерти, извършването на теренни изследвания, провеждането на изложби и събирането на документи. С годините се наблюдава постоянно засилване на интереса от страна на обществеността. През 1999 г. регионът затвърждава репутацията си в правната сфера, като допълва с нови текстове националното законодателство, насочено срещу рекета и незаконното лихварство, които целят по-ефикасното възмездяване на жертвите на мафията и техните семейства. Освен това е заделен скромен бюджет, насочен към подпомагане на „предприемачите и хората, упражняващи свободни професии или стопанска дейност“ да закупят и инсталират „електронни системи за откриване на чуждо присъствие и за аудио-визуален запис“.

Договорни програми

Общините също лансират редица инициативи, някои от които в сътрудничество с училищата. Други инструменти, използвани на местно равнище, са свързани с т.нар. „договорни програми“ (под формата на териториални и местни споразумения), насочени към социално-икономическо развитие на общинско равнище с участието на самите общини, публичните администрации, предприемачите и техните фирми и други „социални партньори“. Голяма част от тези споразумения включват т.нар. „протоколи за законност“ и ангажират съответния префект и полицейските служби. Страните по тях поемат съответни взаимни отговорности, насочени към подобряване условията за сигурност и обществен ред в дадената област, като в замяна получават различни финансови помощи.

Обществени поръчки

Лицата (фирми и индивиди), които поддържат контакти с публичния сектор (например онези, които търсят помощи или участват в търгове за държавни поръчки), са длъжни да притежават т.нар. „антимафиотски свидетелства“, като по такъв начин удостоверяват, че не участват в дейностите на организираната престъпност (т.е. не само че не са били съдени за мафиотски престъпления, но не са били обект и на превантивните/предохранителните мерки, споменати по-горе). Впоследствие тази административна мярка е облекчена – когато въпросното финансиране не надвишава 154 937,07 евро, не се налага представянето на подобно свидетелство. Когато постъпи жалба от участник в даден търг, публичните администрации са длъжни да представят в префектурата „декларация“ (в случай че съответната сума е между

154 937,07 и 5 000 000 евро) или „информация“ (ако е надхвърлена последната сума).

Сектор „Благоустройство и обществени поръчки“ е особено интересен за мафията, която се стреми да прокара своя кандидат в публичния търг, като въздейства върху съответните предприемачи с оглед манипулирането на офертите срещу обещание за подкрепа на техните проекти. Съществуването на подобна система по принцип изисква и съответното отношение от страна на политиците и административните ръководства. В началото на т.нар. „Тангентополи“⁷ италианското законодателство прилага различни подходи за регламентиране на обществените поръчки, но никой от тях не дава задоволителни резултати. Равнищата на корупция се запазват високи, макар и невинаги корумпиращите да са свързани с мафията. Въпреки фалстарта в крайна сметка през 1999 г. е създадена Служба за надзор върху обществените поръчки, която трябва да гарантира законността, ефективността и прозрачността на този сектор. Става дума за независима структура, която има правомощията да извършва инспекции и да санкционира частните фирми, както и да изисква информация и документи от всички заинтересовани обществени организации. На свой ред службата е длъжна да информира съдебните власти при констатирани нарушения. Някои региони, които имат специален автономен статут (и особено Сицилия), притежават и собствено законодателство в тази сфера.

Разпускане на общински органи

Някои мерки предвиждат разпускането на общинските или регионалните органи при констатирано проникване на мафиотски структури (този акт включва също прекратяване правомощията на общинските и регионалните съветници, както и пълномощията на кмета и президента на съответната провинция)⁸. Подобни мерки се предприемат единствено спрямо политическите длъжности, което налага да се въведат съответни мерки по принудителното преместване или освобождаване от длъжност на онези редови служители, които са свързани с мафията.

Сътрудничество с армията

В течение на няколко години непосредствено след атентата в Капачи и Виа Д'Амелио по времето на т.нар. „Операция Пролет“ армията също е привлечена в помощ на полицията в градовете и зоните, изложени на повишен риск, с оглед гарантиране защитата на магистратите и на другите възможни обекти на мафиотски атентати. Подобно сътрудничество цели предоставяне на възможност на полицията да съсредоточи усилията си върху задачите по проследяването на съмнителни лица. С изключение на някои критики през първите месеци на операцията армията получава широка обществена подкрепа. Освен задачите по охрана на „чувствителни обекти“ самото ѝ, присъствие довежда до намаляване на конвенционалната престъпност.

⁷ Понятие, означаващо корупцията в италианската политическа система, както и процесите срещу корумпирани и мафиоти.

⁸ По-подробно вж. т. VI, Приложение 3.

3. Европейски политики

Общностните политики на ЕС целят ограничаването на съществуващите дисбаланси между по-напредналите европейски райони и териториите, в които брутният национален продукт (БНП) на човек от населението е под 75 % от средноевропейското равнище. Такава е основната цел и на Структурните фондове. В Италия районите от т.нар. „Цел 1“ обхващат Сицилия, Кампания, Калабрия, Базиликата, Пулия и Сардиния. Базиликата и Сардиния се очаква да отпаднат от тази зона, така че останалите четири региона ще бъдат единствените, които попадат в тази категория, за която е характерно и осезаемо присъствие на организираната престъпност от мафиотски тип.

Вторият общностен план за оказване помощ на Италия (обединяващ дейностите през периода 1994 – 1999 г.) включва Национална оперативна програма (НОП), наречена „Сигурност и развитие за Южна Италия“ (СРЮИ) с бюджет около 280 млн. евро⁹. В първия си вариант планът предвижда дотиране на определени индустриални зони (с оглед превенцията на подривни дейности от типа на атентатите с използването на взривове или повреждането на индустриални предприятия) в Сицилия, Сардиния, Пулия, Калабрия и Кампания, както и по магистралата Салерно – Реджо Калабрия. Целта на този документ е подобряване стандартите за сигурност и скоростта за реагиране на специалните звена на полицията и използването на система за сателитни телекомуникации, модерни в технологично отношение сензори в цитираните области и райони, както и създаването на мрежа от свързани помежду си полицейски центрове. Други проекти целят подобряване на граничния контрол, развитие на човешките и технологичните ресурси в сфери като инфраструктурата и радиокомуникационните мрежи, системи за установяване самоличността на съмнителните лица, както и контролни апаратури с използването на рентген.

В рамките на Третия общностен план (2000 – 2006 г.) НОП предвижда финансови дотации/помощи в размер 1 117 644 571 евро, от които 573 108 от общностната квота и 544 536 571 от националната квота. През тази втора фаза програмата се отнася за всички територии, в които попадат регионите от Цел 1. Освен трите вида полицейски сили програмата включва Министерския съвет, Министерството на правосъдието, регионалните, провинциалните и общинските администрации, предприемаческите организации, синдикатите и третия сектор. Общата цел в рамките на тази програма е да се гарантира и поддържа такъв стандарт на сигурност в рамките на Южна Италия, който да съответства на стандарта в съседните региони, както и в страната като цяло. Сред по-специфичните задачи са въвеждането на нови технологии, както и осигуряването на по-бързи реакции и действия от страна на полицейските и съдебните органи, утвърждаването на култура на законност, насърчаването на по-активното включване на гражданското общество, използването на съответна технология и въвеждането на информационна система за защита на екологията, ландшафта и културата (проект „ЛАРА“), както и ускоряването на социално-икономическото развитие на местно равнище. Програмата предвижда също мерки, насочени към индустриалните предприятия и в частност към малките и средните предприятия, с оглед създаването

⁹ По-подробно вж. т. VII, Приложение 5.

на системи за превенция на изнудванията и отмъщенията, както и чрез инсталиране на системи за визуален контрол. В рамките на НОП сътрудничеството между регионите и централните администрации (министерствата на вътрешните работи, икономиката и финансите) се осъществява в съответствие с рамковите програми.

Съществуват редица проекти, финансирани по НОП, които са в напреднал етап на реализация:

- Automatic Fingerprint Identification System, която позволява в затворите и съдилищата в тези региони да се използва системата SPAID (система за получаване на дигитални отпечатьци).
- SIPPI (информационна система в рамките на прокуратурата и префектурата), насочена към обмен на информация и данни, свързани с мафията, както и към създаване на бази данни, включително и специализирана база данни за иззетите/запорираните и конфискуваните имущества.
- Подобряване на дигиталната мрежа „Interpolices” за комуникации с използването на мобилна връзка между различните полицейски звена.
- „Полиция онлайн”, предвиждаща курсове за полицейски агенти на всички равнища.
- Проект за подобряване сигурността на жп линиите, влаковете и жп гарите.
- Проект за гарантиране на прозрачност на обществените поръчки.
- „Закон и развитие” – проект, включващ редица общини в провинция Палермо (включително и община Корлеоне), насочен към създаване на допълнителна заетост чрез участие в разследването на конфискувани имущества и за провеждане на образователни дейности с оглед утвърждаването на културата на законността и др.

4. Компетентни институции

Министерство на вътрешните работи

Задачите по поддържане на обществения ред и превенцията на престъпността, както бе отбелязано по-горе, са в правомощията на Министерството на вътрешните работи, чиято Дирекция (отдел) за обществена сигурност изпълнява координиращи функции между различните полицейски служби. Що се отнася до прилагането на наказателноправни мерки, те са в обсега на полицейските органи, намиращи се на пряко подчинение на съдебната власт. Дирекцията за обществена сигурност включва различни сектори от типа на Централната дирекция на криминалната полиция, която има специфични компетенции в борбата срещу организираната престъпност, международното сътрудничество, координирането на работата с полицейските сътрудници, предоставянето на научно-техническа помощ за нуждите на полицей-

ското разследване и на разследващите магистрати, както и събирането на информация. Трябва да се споменат и секретните служби и по-конкретно Службата за информация и демократична сигурност, която събира информация, извършва подслушване и ръководи мрежа от информатори, включително и за дейностите на организираната престъпност от мафиотски тип, която се отчита пряко на министъра на вътрешните работи.

Общ съвет за борба срещу мафията

Всяка полицейска служба има свое централизирано звено за борба срещу мафията. През 1995 г. бе създаден и Общ съвет за борба срещу мафията, оглавяван от министъра на вътрешните работи и включващ директора на полицията, генералния директор на обществената сигурност, командирите на карабинерите и на Финансовата гвардия и директорите на разузнаването. Този съвет утвърждава насоките на превантивната и разследващата дейност, определя необходимите ресурси, методи и технически средства, следи за резултатите, свързани с набелязаните стратегически цели и при необходимост предлага мерки за отстраняване на пропуските във функционирането на системата и при поемане на отговорността.

Следствена дирекция „Антимафия“

Очевидно е, че подобно множество от институции създава условия за дублиране, а отгук и необходимост от координация. От една страна, известна „конкуренция между институциите“ може да бъде полезна и стимулираща. От друга страна обаче, ако една полицейска служба разполага със сведения, които са от ключово значение за дадено разследване, провеждано от друга агенция, възниква необходимостта те да бъдат споделени. Това е и причината за създаването на Следствена дирекция „Антимафия“ (СДА) (създадена с Наредба-закон 345/1991, залегнал в Закон 410/1991 г.)¹⁰. Тази стъпка цели обединяването на всички звена, ангажирани с борбата срещу мафията. След повече от десет години дейност обаче, все още не може да се каже със сигурност, че подобна цел е изцяло постигната, при положение че все още съществуват трудности на равнище координация и комуникация, особено що се отнася до разузнавателните дейности.

Съставът на СДА, който включва 1500 души, се попълва поравно от служители на Държавната полиция, карабинери и служители на Финансовата гвардия. Според Закон 419/1991 на Агенцията се възлага задачата да организира по координиран начин събирането на информация за организираната престъпност, както и да провежда разследвания единствено по отношение на мафията и нейната дейност. Подобна разузнавателна дейност е насочена към разкриване структурата на организираната престъпност, нейните национални и международни разклонения, целите и начина на действие, както и дейностите, които са свързани с мафията, включително и изнудването. По закон СДА координира разследванията върху комплекса от мафиотски дейности в тяхната цялост и международни връзки, а не се занимава с отделни престъпни деяния.

¹⁰ По-подробно вж. т. VIII и Приложение 2.

Службата има три сектора: превантивни разследвания, криминални разследвания и международни връзки. Тя наблюдава и съмнителните сделки и трансакции, като предлага предприемането на превантивни мерки спрямо заподозрени членове на мафията, насочени както към задържането на съответното лице, така и към изземването/запора на имуществото му. СДА в сътрудничество с Министерството на инфраструктурата и транспорта, Националната дирекция „Антимафия“ (НДА), Службата за надзор върху обществените строежи и Централната дирекция на криминалната полиция отговаря за мониторинга върху големите строежи от типа на високоскоростните магистрали и хидроенергийните проекти, които са в ползрението на Министерството на вътрешните работи. За тази цел се разработва и проектът „Провинциален мониторинг на сделките“ в рамките на НОП за регионите в контекста на Цел 1 (предвиждащ компютризацията на периферните бюра на администрацията на вътрешните работи и преди всичко на бюрата на антимафиотите, свързването им с регистрите за съдимост и Бюрото за неизплатените такси).

Наред с това СДА е член на Експертната работна група за борба срещу организираната престъпност в Източна Европа, както и национален партньор на Europol National Unit. Заедно с другите полицейски служби като карабинерите например СДА участва в създаването на т.нар. архивни файлове за нуждите на аналитичната дейност¹¹, които са основните инструменти за сътрудничеството в сферата на разследването с оглед създаването на информационната система на Европол.

Национална дирекция „Антимафия“ (НДА)

Решението за създаване на специализирана национална полицейска служба за борба срещу мафиотската престъпност се основава на идеята, че подобен вид престъпност е сравнително хомогенен и разпространен феномен, който не може да бъде изчерпан с отделните деяния, разследвания и процеси. В рамките на съдебната система подобна на СДА структура е Националната дирекция „Антимафия“ (НДА)¹², създадена с Наредба-закон 367/1991 г., впоследствие Закон 8/1992 г., която координира 26 областни антимафиотски дирекции. НДА няма правомощията да провежда самостоятелни разследвания, но може да изисква следствена информация. Службата поддържа постоянни контакти с областните дирекции с оглед уеднаквяване на интерпретациите и практиките (пример в това отношение е прилагането на новите норми по отношение на сътрудниците на правосъдието). Прокурорът от НДА си сътрудничи с колегите на областно равнище, участва в решаването на възможните конфликти при провеждането на различни разследвания, преразпределя предварителните разследвания на областно равнище в случаите, когато не са били приложени общите указания и указанията за координиране на усилията. Според Закона за международните поръчки областните прокурори могат да изискват доказателства от чужбина, като НДА трябва да бъде информирана, когато тези доказателства се отнасят за престъпления на мафията. Понастоящем НДА няма правомощия да предприема мерки по изземване на имуществото, нито може да използва специални средства – например подслушване.

¹¹ Analytical working file archives.

¹² По-подробно вж. т. VIII, Приложение 2.

НДА разполага със Служба за контрол върху държавните поръчки, която придобива и анализира съответната информация. Освен това тя има договор със Службата за надзор върху този сектор за съвместно изготвяне на „индикатори за аномалии“, които се използват за установяване на евентуална намеса на мафията. НДА участва и в Комитета за финансова сигурност (Наредба-закон 369/2001, впоследствие Закон 431/2001 г.), в операции по установяване на съмнителни финансови сделки, които са свързани с организираната престъпност.

Към НДА бе създадена и Служба за международно сътрудничество, към която са аташирани прокурорите, които играят ролята на „контакти за свързка“ в рамките на Европейската съдебна мрежа¹³. НДА играе ролята на „централно звено за свързка“ по отношение на мафиотските престъпления. Функционира и информационна служба, обединяваща дейностите на областните дирекции на НДА като част от общата дирекция на компютризираните информационни системи към Министерството на правосъдието. Освен това службата ръководи пилотен проект, подкрепен от Европейската комисия, в чиито рамки се прави оценка на постигнатото с оглед създаването на информационна система, насочена към улесняване на сътрудничеството между разследващите органи на различни европейски страни под егидата на Евроекст.

Други звена в борбата срещу мафията

Друга институция, която играе важна роля в тази сфера, е парламентарната комисия „Антимафия“, която следи прилагането на Закона „Роньони-Ла Торе“, както и свързаните с него мерки и указанията в тази насока от страна на парламента. Комисията формулира предложения за усъвършенстване на законодателството, докладва на двете камари за своята дейност, извършва изслушвания, анкети, проучвания на феномена „мафия“, като при това прилага правомощия, с които разполага съдебната власт.

Закон 109/1996 г. предвижда одържавяване на собствеността върху конфискуваното мафиотско имущество. То може да бъде поставено под държавно разпореждане или да бъде преотстъпено на общинските администрации. Последните могат да го управляват пряко или на свой ред да го предоставят на неправителствени организации, които за целта се освобождават от съответните данъци (сред тези НПО са и центровете за лечение и рехабилитация на наркозависими лица). С тази цел бе създаден извънреден комисариат (впоследствие заменен от Национална агенция за управление и разпореждане с конфискуваното имущество). Проектът SIPPI, който се координира от Общата наказателноправна дирекция към Министерството на правосъдието в сътрудничество с НДА, както и с министерствата на вътрешните работи, икономиката и финансите, цели наред с другите задачи и създаването на база данни за имуществото, върху което е наложена мярката изземване/запор или конфискация.

Други звена в борбата срещу мафията са Централната комисия и Централната служба за защита, които работят по защитни програми, насочени към гарантиране сигурността на сътрудниците на правосъдието и техните

¹³ European Judicial Network (<http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/>).

семейства. На местно равнище функционират и оперативни звена за изпълнение на задачите по предоставяне на подобна защита.

Както вече бе споменато, със Закон 44/1999 г. към Министерството на вътрешните работи бе създаден Комисариат за координиране на инициативите за противодействие на рекета и изнудването. Във връзка с това се използват два фонда – Фондът за солидарност с жертвите на изнудване и Фондът за солидарност с жертвите на незаконното лихварство. Освен тях към Министерството на икономиката функционира и Фонд за превенция на феномена „незаконно лихварство“. Комисариатът ръководи Комитет за солидарност с жертвите на изнудването и незаконното лихварство, в който са представени и членове на дружествата „Антирекет“, Националния съвет по икономиката и заетостта, министерствата на икономиката и финансите, както и Министерството на промишлеността. Той на свой ред обсъжда и определя кои жертви би трябвало да получават компенсации чрез ипотечно кредитиране.

Със Закон 512/1999 г. към Министерството на вътрешните работи бе създаден Комисариат за координиране на инициативите за солидарност с жертвите на мафиотски престъпления, по които вече има влязла в сила присъда. Освен това съществуват и Комитет за солидарност и Фонд за солидарност, които правят парични дарения за въпросните жертви и техните семейства. Този фонд разполага с годишна субсидия от държавния бюджет в размер на 10 329 138 евро, която се допълва и от средства, получени от управлението на конфискувано имущество.

5. Оценка на политиките на противодействие и парадоксът на ефективността

Една обективна оценка би трябвало да разглежда всяка отделна мярка, като измерва вложените ресурси, анализира процеса и получените резултати и накрая техния краен ефект. Постигнатият краен ефект в средносрочна перспектива е разстройване на мафиотските дейности или поне съществено отслабване на мафиотския потенциал. Задържането и арестуването за определен период на важни мафиотски босове само по себе си е важен резултат от тези усилия. Така властите са в състояние да прекъснат всякаква комуникация между съответните мафиотски организации и техните босове, макар че често се случва обратното. В повечето случаи съответната организация от мафиотски тип продължава своето съществуване, тъй като някой друг мафиот, от следващо равнище в престъпната йерархия (в качеството си на заместник или на „регент“) заема вакантния пост. Стопроцентова ефективност е налице единствено когато всички членове на съответната организация са осъдени или поставени в невъзможност да извършват престъпна дейност, като същевременно липсва и желязец, който да я възстанови.

Поради това цялата гама от мерки – конфискация, принудително задържане, арести, присъди и ефективно прилагане на затворнически режим с максимална строгост – трябва да се разглежда не като краен ефект, а по-скоро като непосредствен резултат в борбата срещу мафията. От друга страна, трябва да се вземат под внимание използваните ресурси – броят на

правозащитните сили (полиция, съдебна власт), количеството човекочасове, оборудването, финансовите дотации и други параметри. Към дейностите на полицията и прокуратурата трябва да бъдат отнесени процесуалните действия, анализът на съмнителни транзакции, предварителните разследвания, подслушването на разговори, извършването на обиски, отварянето на контролно-пропускателни пунктове и др. Същото се отнася и за съдебните изслушвания, предшествващи произнасянето на присъдата. Именно това са подготвителните, първоначалните стадии на процеса – арест, задържане под стража, даване на показания и накрая присъда. Невинаги обаче това е така, особено що се отнася до разследващите действия. Често се стига до такова развитие на нещата, че дори след дълги месеци на подслушване и хиляди човекочаса дейност, както и въпреки обиските на редица сгради и терени предвидените арести не се извършват поради различни непредвидими причини. Затова количествената оценка на тези дейности трябва да отчете като преки резултати броя и продължителността на подслушванията, продължителността на различните дейности (от типа на обиските в търсене на различен тип информация, операциите по контролно-пропускателните пунктове и др.), а не само общото ефективно изпълнение на операциите.

Подобни съображения не се отнасят до съдебните производства, които винаги завършват с някаква присъда. Дори при тях обаче, ако се използва единствено броят присъди като критерий, трябва да се взема предвид и обстоятелството, че някои производства (и особено онези, които са свързани с процесите срещу мафията) могат да бъдат много по-сложни и продължителни от други. Всичко зависи от това, колко сложен и продължителен е съдебният процес, което на свой ред се измерва с количеството на показанията на участниците в него, както и от броя на показанията, свидетелите, сътрудниците на правосъдието, разпитите, обективните улики, както и от всички важни аспекти при оценката на тежестта на всеки „output“ в тази система.

Може да се говори за съществуването на явление, което би могло да се нарече „парадокс на ефективността“. Трудно е да се отрече, че италианските политики за противодействие на мафията водят до изключителни резултати през последните двадесет години. По-голямата част от историческите лидери на мафията, както и голям брой „офицери“ и „войници“ на организираната престъпност са в затвора, като голяма част от имуществото им е иззета/запорирана или вече конфискувана. Преди години да бъдеш част от мафията има редица предимства (дори като социален престиж), а ненаказуемостта е общо правило. В момента този „занаят“ е в застой. Това се отразява и в общата стратегия, следвана от основните престъпни групи от мафиотски тип, т.нар. Коза ностра, която предпочита да стане по-невидима. Друг показател е фактът, че някои (макар и малцинството) босове, поставени в пълна изолация в местата за изтърпяване на наказания, предлагат сделки с държавата срещу облекчаване на този непоносим за тях режим. Тези и други факти се тълкуват от анализаторите на организираната престъпност като знак за „криза“ на Коза ностра. От друга страна, редица прокурори, съдии и изследователи се противопоставят на тази теза, като отбелязват, че мафията все още е много силна или че подобни оценки биха отслабили борбата срещу организираната престъпност.

Във връзка с това трябва да се отбележи, че по време на световната конференция за Конвенцията срещу транснационалната организирана прес-

тъпност на ООН, проведена през декември 2000 г. в Палермо, тогавашният директор на Бюрото на ООН за контрол върху наркотиците и за превенция на престъпността Пино Арлаки заявява: „Мафията е исторически феномен, подобно на всеки друг, със свое начало, развитие и край. Днес ние сме пред нейната кончина.“ Разбира се, това не е съвсем точно заключение. Според оценки на предприемачески организации и данни от съдебните производства в градовете на южноиталианските региони, в които има мафиотско присъствие, все още продължава плащането на традиционното „пицо“ (вид подкуп/рекет), съставляващо между 50 и 80 % от общия бюджет. Тези факти ясно показват, че мафията все още съществува и развива своите традиционни дейности чрез контролиране на територии, потискане на стопанските субекти и предизвикателства към държавната власт, макар и под по-прикритата форма.

Разбира се, трябва да се прави разлика между „премахване“ (което е факт единствено там, където дадена социална практика бъде изкоренена напълно), „криза“ или „упадък“ (който е характерен, когато подобна практика е на път да бъде премахната или не би могла да продължи без радикални структурни промени) и „стрес“ (когато участието в подобна практика се превърне в прекалено скъпоструващо и неатрактивно занятие). Прибързано е да се твърди, че мафията е разгромена. Не може да се вярва и че тя е в криза или в упадък, когато традиционните ѝ дейности все още са очевиден факт. По-уместно е да се каже, че през последните години мафията се намира в състояние на стрес. Това се дължи на обстоятелството, че не само мафиотите, но и социални групи от типа на „белите якички“ все по-трудно вършат онова, което в миналото е било лесно и доходно занимание. Подобен резултат е следствие на използването на „обективни“ инструменти на разследване (от типа на подслушването), които в Италия се считат за легитимни за разлика от по-нюансираното отношение към подслушванията в останалата част на Европа. Политиките за противодействие на мафията днес не са изцяло ефикасни. От друга страна обаче, те са много по-ефикасни, отколкото политиките, следвани преди десетина години, като тази тенденция ще се запази и в бъдеще.

6. Към цялостна оценка на италианските политики за противодействие на мафията

Според оценката на СДА към края на 1996 г. четирите организирани групировки от мафиотски тип, действащи в Южна Италия (Коза ностра, Камора, Ндрангета, Сакра Корона Унита), са имали 20 857 членове, докато техният брой през декември 1995 г. е бил 20 200. През 2003 г. същата служба изнесе данни, че през периода 1992 – 2002 г. тя е разследвала мафиотски дейности, в резултат на което съдебните органи са разпоредили задържане под стража на 7193 души (от които членове на Коза ностра – 1701, на Камора – 1968, на Ндрангета – 1956, и на Сакра Корона Унита – 967). Тези данни, разбира се, не дават представа за общия брой на арестуваните мафиоти. Друг източник на подобна информация е Министерството на вътрешните работи, което публикува данни за арестувани лица за тежки престъпления, повечето от които са босове или други членове на мафиотски структури. Тези данни свидетелстват за нарасналите възможности за задържане на прес-

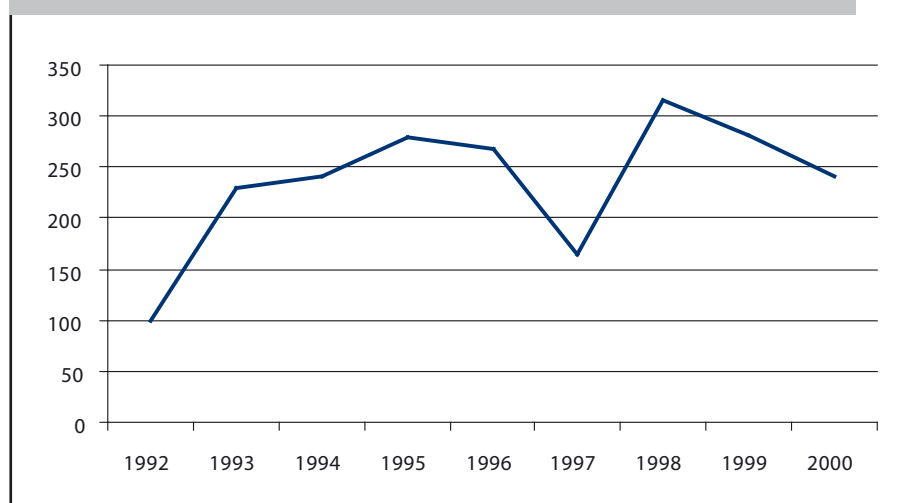
тъпници от тази целева група. През 2002 г. полицията е задържала 202 заподозрени за криминални деяния, от които двама са били включени в Специалната програма за преследване на 30 най-опасни престъпници.

**ТАБЛИЦА 1. ОПАСНИ ПРЕСТЪПНИЦИ, АРЕСТУВАНИ
В ИТАЛИЯ (ПО РЕГИОНИ)**

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Общо
Абруцо	1	1	0	0	3	1	1	3	2	12
Базиликата	0	0	2	1	0	0	1	0	1	5
Калабрия	29	47	34	59	66	34	68	48	37	422
Кампания	24	30	44	43	49	33	102	107	77	509
Емилия Р.	0	5	2	8	6	1	5	7	8	42
Фриули В. Г.	0	0	0	1	2	0	1	0	0	4
Лацио	7	20	23	17	30	13	32	16	19	177
Лигурия	1	2	2	5	4	2	4	4	5	29
Ломбардия	2	14	23	15	16	15	14	20	11	130
Марке	1	2	0	1	2	1	1	1	1	10
Молизе	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Пиемонте	3	9	7	5	4	2	7	9	7	53
Пулия	12	22	20	20	18	21	21	18	24	176
Сардиния	2	3	2	8	3	0	3	4	7	32
Сицилия	12	69	71	90	56	39	46	33	28	444
Тоскана	0	5	4	2	4	2	7	5	6	35
Трентино А. А.	0	0	1	0	1	1	1	1	1	6
Умбрия	1	0	1	0	1	0	0	1	3	7
Вале д'Аоста	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2
Венето	4	1	5	3	2	0	0	4	3	22
Общо Италия	99	230	241	279	267	165	315	281	241	2118

Източник: Министерство на вътрешните работи, 2001.

ФИГУРА 1. АРЕСТИ НА ОПАСНИ ПРЕСТЪПНИЦИ В ИТАЛИЯ ПО ГОДИНИ

Източник: Министерство на вътрешните работи, 2001.

Данните, които се отнасят до задържаните, са много интересни с това, че дават представа за ситуацията в страната. Към 30 юни 2004 г. според статистиката на Управлението на местата за изтърпяване на наказанията арестуваните за връзки с мафията по чл. 416, ал. 2 са били 5505 души (от които 5321 мъже – италианци, 47 – италианки, 127 – чужденци, и 10 – чужденки). За сравнение броят на арестуваните през 1992 г. е бил 2130 души, през 1993 г. – 3340, през 1994 г. – 3997, а през 2002 г. – 5295. Затворниците при максимално строг режим са били 649 (2001 г.), 672 (към декември 2002 г.) и 611 (към май 2004 г.).

Ако днес броят на мафиотите е около 25 000, това означава, че все още сме далеч от това да твърдим, че всички лица, свързани с организираната престъпност, са зад решетките, както и че има голяма вероятност да попаднат в местата за изтърпяване на наказания за по-продължителен период. От друга страна, затварянето на толкова хора с дълги присъди води до големи разходи за мафиотските структури, които трябва да покриват съдебните разходи и да издържат семействата на затворниците.

Друг категоричен симптом за въздействието на политиките на противодействие има качествено изражение. Пак според СДИ, а също според магистратурата мафиотският бос Бернардо Провенцано въвежда промени в стратегията на Коза ностра по отношение на три преследвани от нея цели:

- Коза Ностра да промени поведението си, като реабилитира старите „правила“ на мафията, които налагаха в миналото организацията да работи незабележимо и с възможния минимум вътрешни конфликти.
- Да намали драстично броя на „мъжете на честта“, създавайки нещо като недосегаем криминален елит, отделен от „черноработниците“, който да бъде отговорен за провеждането на криминалната дейност на съответната територия под ръководството на съответни босове; целта е да се ограничи евентуално сътрудничество на членове на организацията с правосъдието и да се избегне прекалената публичност, което би позволило съответните босове да станат обект на разследвания.
- Да повиши културното равнище на ръководството на Коза ностра, като стремежът бъде да се поставят на отговорни места „мъже на честта“, които притежават съответни титли и добро положение в обществото.

Подобна тактика, от една страна, е очевидна реакция на политиките на противодействие на мафията и на конкретния риск от арести, а от друга,

с нея се цели превръщането на Коза ностра във все по-професионална организация.

Очевидно е, че евентуален отказ на държавата от нейната наказателна функция чрез прибягване до споразумения с мафията и нейното съответно легитимиране като някаква „външна сила“, с която може да се сключи мир, може да нанесе сериозни щети. Отчасти поради тези съображения, както и поради факта, че е трудно да се постигне консенсус сред затворниците мафиоти, на практика е малко вероятно постигането на подобно споразумение, което да обвързва „мъжете на честта“ след тяхното освобождаване. Фактът обаче, че подобна хипотеза се обсъжда сред мафиотския елит, поражда различни реакции в престъпните среди. Този факт показва, че затворниците, поставени на строг режим, понасят много по-трудно, отколкото в миналото, периодите на продължително лишаване от свобода в името на интересите на организацията. Също така онези от тях, които гледат напред, загрижени за съдбата на своите наследници, предвиждат, че стресът ще става все по-голям, което би направило още по-трудно да се живее като мафиот или да бъдеш подозиран в принадлежност към мафията.

С отделни изключения, като това при Лучано Лиджо, в миналото босовите на мафията не отиват в затвор или прекарват там само кратко време. Във всички случаи обаче, мафиотите се ползват с много удобства в сравнение с другите затворници. Днес възможността съответният бос да продължи да се разпорежда от затворническата килия е силно ограничена (ако изобщо съществува подобна възможност). Говори се за „скъсване“ или най-малкото за разминаване на интересите на затворниците и намиращите се на свобода мафиоти. За мафиотите на свобода арестуваните босове вече са „изконсумирани“ и ще бъдат изоставени на своята съдба. Всъщност те понасят последици на една погрешна стратегия.

Други статистики, които представляват интерес, са данните за нанесените щети от организираната престъпност. В южните региони на страната, които са най-засегнати от нейната дейност, убийствата от ръцете на мафиоти силно намаляват. Ако през 1990 г. те са били общо 506 (като 201 от тях са извършени в Кампания – район, в който се разпорежда Камората), през 2001 г. те са били само 114, а през 2002 г. – 90 (като само в Кампания са намалели съответно на 57 и 47).

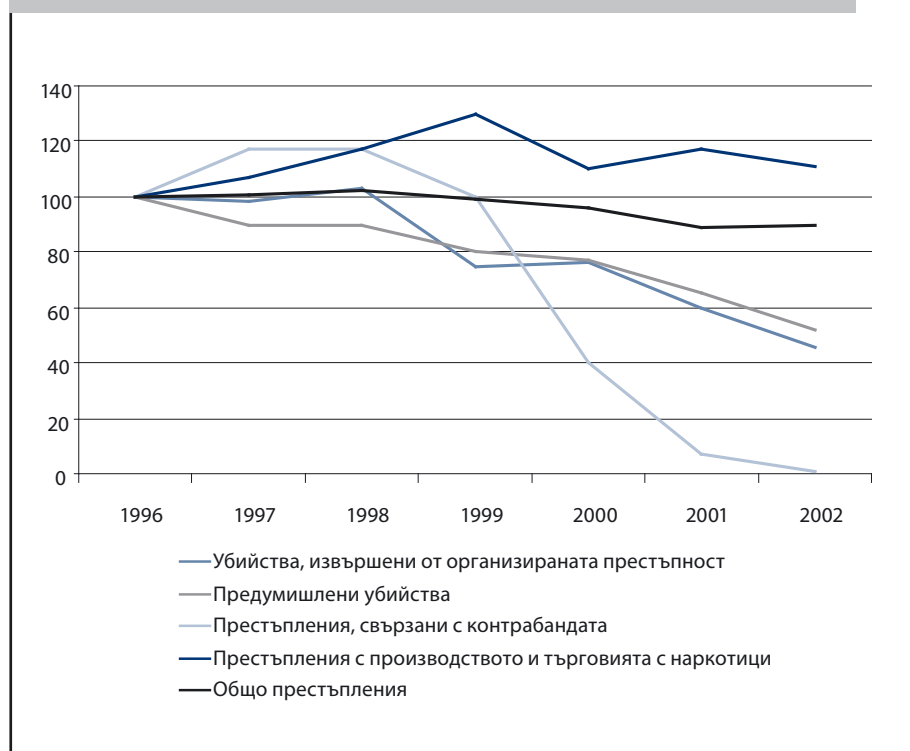
При другите видове престъпност – например контрабандата, също се наблюдава рязък спад (-94,8 % през периода 1996 – 2001 г. и -72,4 % през 2002 г. в сравнение с предходната година), което се дължи и на по-строгия граничен контрол благодарение на НОП. Същевременно се увеличават оплакванията от атентати, свързани с опожаряване на имущество и бомбени взривове, което свидетелства за продължаващата мафиотска активност в сферата на изнудванията, но и за засилващата се съпротива срещу рекета от някои предприемачи. От трета страна обаче, не се наблюдава увеличаване на сигналите за изнудване и при тях се отбелязва спад от 12 % за периода 1996 – 2002 г.

ФИГУРА 2. СЪОТНОШЕНИЕ МЕЖДУ УБИЙСТВАТА, СВЪРЗАНИ С МАФИЯТА, И УБИЙСТВАТА ПО БИТОВИ ИЛИ ДРУГИ ПРИЧИНИ В ИТАЛИЯ ЗА ПЕРИОДА 1992 – 2000 г.

Източник: Министерство на вътрешните работи, 2001.

ФИГУРА 3. РАЗВИТИЕ НА ПРЕСТЪПНОСТТА В ЮЖНА ИТАЛИЯ ЗА ПЕРИОДА 1996 – 2002 г. (1996 = 100)

Източник: Министерство на вътрешните работи, 2004.

Интересно е да се проследят тенденциите при съучастничество в престъпления от мафиотски характер. Според статистическите данни на Министерството на вътрешните работи сигналите за подобни престъпления намаляват. За цялата страна през 2000 г. е имало 195 подобни сигнала, а през следващата година те са били с 15 % по-малко. Същевременно броят на лицата, за които са получени сведения, че са свързани с мафиотски структури, се е увеличил от 3147 през 2000 г. на 3304 през 2001 г., т.е. налице е ръст от 4,93 % за Италия. Обяснението на тези данни трябва да бъде много точно премерено. Фактът, че има по-малко сигнали, би трябвало да означава, че онези, които сътрудничат с мафията, са по-малко или, ако трябва да сме по-точни, че е налице стратегия на „потопяне“ от страна на организираната престъпност.

Особено ефикасен инструмент представляват превантивните мерки, които засягат приходите от криминална дейност. СДА твърди, че през периода 1992 – 2003 г. икономическата оценка на конфискациите по нейно искане възлиза на 471 723 812 евро, а иззетите/запорираните имуществата – на 3 001 840 930 евро (от които 1 851 628 863 по силата на чл. 321 от Наказателно-процесуалния кодекс и 1 150 212 077 евро по силата на Закон 575/1965). Трябва да се отбележи, че това дава само частична представа за резултатите от превантивните мерки, засягащи имуществото на заподозрените в мафиотски престъпления. Доказва го фактът, че през периода 1993 – 2001 г.

ТАБЛИЦА 2. ТЕНДЕНЦИИ В КРИМИНАЛНИТЕ ПРОЯВИ ОТ МАФИОТСКИ ТИП В ПРОЦЕНТ СПРЯМО 2002/1996 Г.

Престъпления	Център-Север	Южна Италия	Италия като цяло
Убийства (общо)	-8,9	-44,6	-32,3
Убийства от мафията	-71,4	-53,6	-54,2
Изнудвания	1,8	-12,0	-5,6
Умишлени палежи	31,9	15,6	22,4
Отвлечения	32,9	23,6	22,4
Кражби	-4,6	-10,8	-6,4
Контрабанда	-85,7	-98,6	-96,9
Атентати с палежи и взривове	-40,1	22,4	10,0
Съучастничество в мафиотски престъпления	-42,1	8,3	-2,2
Криминално съучастничество	29,1	-20,5	2,0
Производство и търговия с наркотици	-4,4	2,4	-2,5
Общо престъпления	-7,3	-9,2	-7,9

Източник: Министерство на вътрешните работи, 2004.

само в рамките на един правен окръг – този за Палермо, в резултат на разпоредбите на съда в този град е иззето/запорирано имущество на стойност около 5,6 млрд. евро (информацията е на генералния прокурор към Апелативния съд Салваторе Челести по случай началото на съдебната 2003 г.).

Възникват огромни затруднения при оценката на въпросните имущества, а от друга страна, и при тяхното ефективно използване за алтернативни цели след евентуалната им конфискация. Според доклад на Извънредния комисариат, назначен от правителството, конфискуваното имущество през периода 1984 – 2003 г. съставлява 4817 сгради (от които само 358 досега са били използвани за социални цели), 4270 са конфискуваните обекти на движимо имущество, а 146 е броят на конфискуваното фирмено имущество. От тях са оценени 3624 сгради, 1246 движими имущества и 23 предприятия, като стойността им възлиза съответно на 478 824 746, 89 453 385 и 9 295 894 евро. За 333 обекта е необходимо цяло десетилетие, за да бъдат окончателно конфискувани. Според същия източник през 2000 г. конфискуваните имущества като цяло възлизат на 2785 сгради, 2800 движими имущества и 224 предприятия. От тях обаче са оценени по-малко от половината обекти, като едва 480 са били предоставени на съответни реципиенти.

Голямото разминаване в данните и фактът, че икономическата стойност на голяма част от имуществовата е неизвестна, не са само признаци за бавна и неефективна администрация. Често липсва наблюдение върху

ефективността при използването на тези активи, което позволява на мафиотите да продължават да се ползват от тях чрез своите роднини или подставени лица. Очевидно е, че дългият преход в статута на тези имущества от иззети/запорирани активи до конфискувани активи води до намаляване на тяхната стойност и дори до тяхното обезстойностяване. В рамките на този процес недвижимото имущество влошава характеристиките си до степен, че общините и НПО, които би трябвало да влязат в тяхно владение, губят икономически стимули поради налагащите се разходи по тяхното възстановяване.

В крайна сметка, макар политиката на изземване/запор и конфискуване на имуществата на мафиотите да се приема за изключително ефикасна, възникват предложения за определени корекции. Част от проблемите с нейното прилагане произтичат от необходимостта за изменение на съществуващите норми. Преди всичко става въпрос за нормативното регулиране на съотношението между превантивни мерки и обявяването на фалити, а в общ план – защитата на интересите на трети лица, които могат да бъдат засегнати сериозно. Това е извънредно важен момент, тъй като политиките трябва да предпазят от незаслужени загуби икономическите оператори. Това допринася за увеличаване на социалната легитимност на политиките „антимафия“ и ограничава риска другите европейски държави да възприемат тези превантивни мерки като опасни за икономиката. Една от обсъжданите възможности е да се създаде специализирана агенция, чиято функция да бъде ускоряване на процеса на предоставяне на имуществата на лица, които имат право на това. Идеята е да се гарантира, че сложните аспекти, свързани с очакванията на трети лица, ще бъдат разглеждани по адекватен начин.

Предложението да се продават на търг мафиотските имущества предизвиква редица критики, според които мафиотите често използват свои доверени лица за установяване на контрол върху имуществата, които са им били конфискувани. През януари 2004 г. Бюрото на извънредния комисариат неочаквано е разтурено, като неговите компетенции са прехвърлени на специализирана агенция. Тази агенция на свой ред също търпи критики като едно от тесните места, където твърде дълго се бавят процедурите по предоставяне на конфискувано имущество на трети лица. Наскоро обсъждан проектозакон предвижда възможността да се разрушават конфискувани сгради.

Що се отнася до сътрудниците на правосъдието, от 1997 г. насам се наблюдава тенденция към намаляване на техния брой. Когато се приема Закон 45/2001 г., редица магистрати се опасяват, че той ще доведе до снижаване броя на новите сътрудници на правосъдието и до съкращаване броя на новите затворници, които извършват самопризнания. Всъщност намаляването на броя на сътрудниците на правосъдието е факт още преди приемането на Закон 45/2001 г., тъй като Централната комисия възприема по-строги критерии за приемане на нови сътрудници.

Въз основа на представените дотук аргументи и факти може да се твърди, че „преките“ политики в Италия се отличават с нарастваща ефективност от началото на 90-те години на XX в. насам (макар и да има какво да се подобрява в сферата на конфискацията на имуществата). Подобна ефективност се обяснява с извънредните норми и стратегии, сред които са

ФИГУРА 4. БРОЙ НА ДОПУСНАТИТЕ В ПРОГРАМИТЕ ЗА СПЕЦИАЛНИ МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА

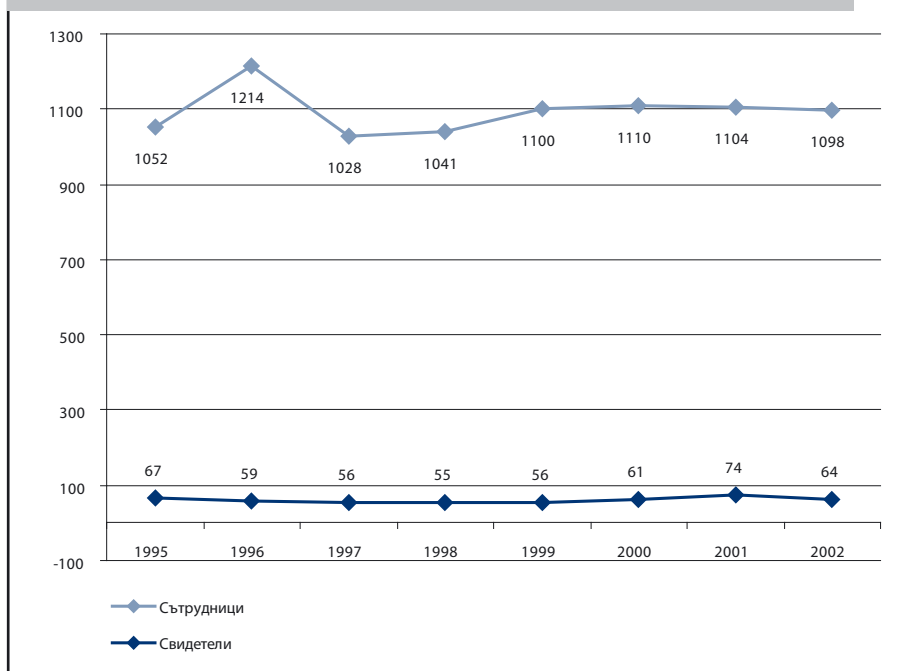
Източник: Управление на обществената сигурност, 2003.

използването на сътрудници на правосъдието, превантивните мерки спрямо лицата и тяхното имущество, процесите срещу мафията, подслушванията, „разширителното“ тълкуване на наказателноправните норми при отделни престъпления и в процеса на събиране на доказателства, въвеждането на нови мощни централизирани институции и др. Всички тези иновации обаче водят и до неволни отрицателни последици. В частност често се стига до делегитимиране на усилията на обвинението поради начина, по който сътрудниците на правосъдието се използват в рамките на отделни процеси (предимно чрез привличането на лица, които не членуват в мафията).

Голяма част от обществеността в страната започва да смята, че по такъв начин, от една страна, се манипулира истината, а от друга, самото обвинение. Други наблюдатели на процеса изразяват опасения за икономическите последици от политиките на

противодействие на мафията. Действително някои нововъведения, насочени към гарантиране на „справедлив процес“ чрез използването на сътрудници на правосъдието, ограничават възможността на полицията и прокуратурата да получат нови сведения и да бъдат издадени нови присъди за уличените в принадлежност към мафията. Въпреки това, както изтъкват редица поддръжници на съдебната власт, някои негативи по линия на ефективността могат да се балансират чрез засилване на легитимността. Разбира се, твърдението, че подобни политики са се оказали ефикасни, не означава, че мафията вече е разгромена, нито че трябва да се отслабят мерките срещу нея.

ФИГУРА 5. БРОЙ НА СЪТРУДНИЦИТЕ НА ПРАВОСЪДИЕТО (31.12.1995 – 31.12.2002 г.)

Източник: Министерство на вътрешните работи, 2003б.

Що се отнася до косвените политики, най-важна е оценката на практиката на отстраняване на кметове и председатели на местни органи на властта, както и на тяхното разпускане. Подобни мерки се предприемат от страна на изпълнителната власт, което неизбежно внася в тях политическа окраска. Не е лесно да се вземат подобни мерки спрямо местните политически групи, принадлежащи към управляващата коалиция, а прилагането им спрямо местни представители на опозицията предизвиква обвинения от тяхна страна в пристрастност и преследвания от страна на мнозинството. Като цяло подобни крайни мерки се предприемат повече през първата половина на 90-те години и по-малко впоследствие.

Що се отнася до законодателството срещу рекета, неговата първа версия може да се окаже като провал. Показателно е, че заделените за тази цел бюджетни средства остават до голяма степен неизползвани. Положението се подобрява след приемането на закона от 1999 г. и с въвеждането на институцията „комисариат“, чиято задача е ускоряване на разследванията, улесняване изплащането на компенсации и популяризиране на съответните нормативи. Въпреки това обаче, неоспорим показател за липса на ефикасност е фактът, че от 1996 г. насам няма увеличаване на обвиненията за рекет, а тъкмо обратното.

Инициативите, насочени към разпространяване на „културата на законност“, имат смесени резултати. При намеса „отгоре“, какъвто е случаят със сицилианския регионален закон за образователните и изследователските проекти в сферата на борбата срещу мафията, липсват сведения за тяхната ефикасност.

7. Държавата и политиките „антимафия“

През последните двадесет години политиките „антимафия“ в Италия претърпяват постъпателно развитие, като обхващат различни аспекти на социалната, икономическата и административната дейност отвъд криминалната сфера. Финансовите и човешките ресурси, заделени за тяхното обезпечаване, бележат стабилен ръст през последните години и тези политики в своята съвкупност стават все по-ефикасни. Според независими анализатори до голяма степен тези политики са резултат от усилията на една неголяма група хора, съставена от видни обществени личности и служители в държавни институции и преди всичко в полицията, а не толкова от наличието на единна воля на институциите и на капацитет на държавата. Именно тази група оказва постоянен натиск върху Коза ностра през последните 20 години и така успява да я постави в изолация вътре в страната.

В края на 90-те години и в началото на първото десетилетие на XXI в. се появяват отделни критични сигнали и искания за ревизиране на политиките „антимафия“ в Италия, най-вече що се отнася до използването на сътрудници на правосъдието, боравенето с доказателствата и с аргумента за справедлив процес. Според някои коментатори подобни критики би трябвало да доведат до парализиране на цялата антимафиотска дейност. Нещата обаче не се развиват в тази посока. Като цяло провежданите антимафиотски политики остават стабилни и е налице „институционална инерция“, която трудно може да се елиминира или ограничи в даден исторически момент.

II. КОНФИСКУВАНЕ И РАЗПОРЕЖДАНЕ С ИМУЩЕСТВА, ПРИДОБИТИ ОТ ПРЕСТЪПНА ДЕЙНОСТ

1. Еволюция на законодателството¹⁴

В Италия разследванията за разкриване на имущества, придобити от престъпна дейност, се извършват от няколко звена: 1) Следствена дирекция „Антимафия“ (СДА); 2) Специална оперативна група в рамките на карабинерите¹⁵; 3) Група за финансово-икономически разследвания, която отскоро бе създадена в рамките на Финансовата гвардия¹⁶, като в самата структура финансовите разследвания се извършват предимно от Специалното звено на валутната полиция и от Централната служба за разследване на организираната престъпност¹⁷ и 4) Централна оперативна служба на полицията¹⁸. Разследванията могат да се водят не само срещу заподозрени в престъпна дейност, но и срещу лица, заподозрени, че са подставени лица на мафиотите.

Що се отнася до разпоредбите за конфискация на имущество, Италия разработва сложна система за конфискация с оглед атакуване базата на организираната престъпност. От 1980 г. насам към традиционния текст, предвиждащ конфискация по силата на чл. 240 НК, са добавени нови мерки за конфискация, специално насочени срещу криминалните организации. Член 240, ал. 1 от италианския НК предвижда възможност за конфискация на имущество, придобито от престъпна дейност, като постановяването на присъда е необходимо условие за прилагане на мярката. Аlineя 2, т. 1 от същия член гласи, че получената от престъпника сума за извършването на съответното престъпление задължително се конфискува, ако има издадена присъда. И в двата случая обаче конфискация не може да бъде извършена, ако съответното имущество принадлежи на друго лице.

През 1982 г. е приет Закон 646, който допълва НК с чл. 416, ал. 2, инкриминиращ участие в организация от мафиотски тип. В случай на издаване на присъда за това деяние приходите от престъплението или от тяхното използване се конфискуват задължително (чл. 416, ал. 2, 7). Друга специална мярка за конфискация на престъпно имущество е въведена с приетия през 1994 г. Закон 504, с който се добавя чл. 12, ал. 6 към Закон 356/1992. Тази специална форма на конфискация се прилага към лица, осъдени за престъпления, обикновено свързвани с деянията на организирани престъпни групи. В случай на постановяване на присъда се конфискуват активите във владение на ось-

¹⁴ Vettori, B., *Tough on Criminal Wealth. Exploring the Practice of Proceeds from Crime Confiscation in the EU*, Springer, Dordrecht, 2006, pp. 78-84.

¹⁵ Raggruppamento Operativo Speciale dell'Arma dei Carabinieri (ROS).

¹⁶ Comando Investigazioni Economico Finanziarie (CIEF), Guardia di Finanza.

¹⁷ Servizio centrale di investigazione sulla criminalità organizzata (SCICO).

¹⁸ Servizio Centrale Operativo – servizio della Polizia di Stato.

деното лице, които надвишават размера на неговите приходи или приходите от стопанската му дейност. При всички различни видове конфискация в рамките на наказателното правораздаване може да бъде наложено предварително изземване. Тази мярка е предвидена в чл. 321, ал. 2 НПК, който гласи: „съдията може също така да реши изземване на имущества, които подлежат на конфискуване“.

Споменатият Закон 646 от 1982 г. съществено изменя Закон 575 от 1965 г. Член 2 от него разширява мярката „превантивни мерки срещу лица“, отнасяща се до специалното наблюдение в интерес на обществената сигурност и принудителното задържане на лица, заподозрени в участие в престъпна група и третирано като опасни за обществото. Освен тези мерки спрямо заподозрени лица Закон 575, изменен през 1982 г., позволява прилагането на финансови мерки, т.е. гражданска конфискация като превантивна мярка (т.нар. *confisca di prevenzione*) спрямо споменатата категория опасни лица. Превантивните мерки по отношение на лицата и техните финанси (*ante or praeter delictum*) са насочени към превенцията на нови престъпления от лица, които са считани за социално опасни. При това извършването на предишни престъпления не се взема предвид при вземането на решение за прилагане на тази мярка.

Същевременно обаче, трябва да се отбележи, че заповедта за конфискация обикновено следва превантивната мярка срещу съответното лице. Според чл. 2, ал. 2 от Закон 575/1965 източниците на приходи на заподозрените в криминална дейност лица трябва да се оценяват в съответствие с техния начин на живот, финансовите средства, с които те разполагат, тяхното имущество и стопанска дейност. Мярката разрешава да се извършва разследване не само на заподозрените престъпници, но и на техните съпруги, деца и лица във фактическо съжителство през последните пет години. Освен това всяко физическо или юридическо лице или неперсонифицирано образувание, които пряко или косвено се ползват от съответния престъпник, също могат да бъдат обект на подобни финансови разследвания. Прилагането на мерки по изземване/запор и конфискация са уредени с чл. 2, ал. 3 на закона. По време на разискванията за прилагането на мярката срещу съответното лице съдът може да нареди изземване/запор на активите на обвиняемия. За подобна мярка се изискват две условия. Първото е въпросните активи да бъдат пряко или косвено на разположение на обвиняемия. Второто е наличието на: 1) разминаване между богатството на обвиняемия и ниските равнища на неговите законни доходи или икономически дейности, или 2) съществуването на достатъчно доказателства, че въпросното имущество е придобито с престъпна дейност или в резултат на престъпна дейност. Заедно с прилагането на мярката срещу съответното лице съдът разпорежда и конфискация на иззетите активи, чийто законен произход не може да бъде доказан от обвиняемия.

Що се отнася до разпореждането с въпросното имущество, конфискуваните в съответствие с чл. 240 и чл. 416, ал. 2 активи подлежат на продажба или на унищожаване. Тези мерки са уредени с чл. 12, ал. 6 на Закон 356/1992, а в рамките на гражданските процеси се прилага Закон 109/1996 г., който разрешава използването на конфискувани активи в обществена полза. В рамките на сложна процедура недвижимото имущество се предава на: 1) държавата, която го използва за нуждите на съдебните, правозащитните органи или за целите на гражданската защита, или 2) на местните власти,

които го използват за институционални или социални цели. Фирменото имущество се предава на държавата и се разпродава, ликвидира или се дава под наем. Личната собственост и акции се продават, а събраните по този начин средства наред с финансовите средства от продажбата, даването под наем или ликвидацията на фирменото имущество се влагат в специален фонд, използван за финансиране на социални програми (чл. 2-undecies, ал. 1 и чл. 2, ал. 12, параграф 1-3).

2. Практиката: постижения и проблеми

Когато се обсъждат практиките в сферата на конфискацията в Италия, възниква необходимостта от разграничаване между наказателноправна и гражданскоправна процедура.

Разследваща фаза

При конфискациите в рамките на разследващата фаза на наказателното съдебно производство на първо място трябва да се посочи, че не е често явление използването на специални разследващи техники (например операции под прикритие). Освен това потенциалните заподозрени лица не се разследват системно. Следователно може да се заключи, че липсват методично извършвани финансови разследвания. Освен това, когато подобни разследвания се провеждат прекалено късно, т.е. след предявяване на съответните обвинения, това може да компрометира техните резултати. С изключение на споменатите специализирани разследващи звена използването на различните умения и компетенции, необходими за установяването на имущества, придобити от престъпна дейност, обикновено се ограничава до установяването на сътрудничество между прокурора, полицията и различните консултанти и финансови анализатори. Това налага бъдещо разширяване обхвата на междуинституционалното сътрудничество.

Сътрудничеството между финансовите и нефинансовите институции обикновено не е на необходимото ниво. Що се отнася до финансовите институции, тяхното сътрудничество е уредено със Закон 197 от 1991 г., макар да се наблюдава подобряване на взаимодействието, то все още не е задоволително. Нефинансовите институции демонстрират нежелание за сътрудничество, поради което съответната разпоредба – т.е. Наредба-закон 12 от 1999 г. – си остава на хартия. Приносът на информаторите за идентифицирането на активи със съмнителен произход в повечето разследвания е ограничен, тъй като на тях се гледа с подозрение, както и поради факта, че самите информатори невинаги притежават подробни сведения за богатството на съответната престъпна група.

Трябва да се отбележи, че за разследващата фаза не се заделят адекватни материални и човешки ресурси. Обучението на финансовите следователи е по-скоро незадоволително: няма специализирана подготовка, курсовете се изнасят от сътрудници на Финансовата гвардия и от най-опитните прокурори. Макар че положението се подобрява, неадекватната подготовка на тези

кадри е основна пречка при установяването на имущество, придобито от престъпна дейност. При това схемите за пране на пари, насочени към ограничаване риска от конфискация, се променят постоянно, което ги прави трудни за разкриване. Престъпните организации се научиха да крият парите си, които понастоящем са инвестирани не само в недвижима собственост, но и в по-трудно откриваемите активи от типа на акциите. Следователите обаче са по-подготвени в разкриването на недвижима собственост, т.е. по-видимата част от криминалните активи, тъй като финансовите разследвания не са предшествани от предварително „проучване“ на заподозрените престъпници, техните бизнес връзки и дейности.

Съдебна фаза

Що се отнася до съдебната фаза, може да се каже, че различните мерки за конфискация на имущество, които се прилагат в рамките на италианската правна система, в своята съвкупност са дали само скромни резултати в усилията за ограничаване незаконното имущество на престъпните организации. С оглед преодоляване ограничения ефект от прилагането на чл. 240 НК, считан за изцяло неадекватен в борбата срещу организираната престъпност, са въведени чл. 41б, ал. 2 и чл. 12, ал. 6. По принцип чл. 240 изисква наличието на пряка връзка между съответните активи, които подлежат на конфискация, и престъпното деяние. Поради това по този член не могат да бъдат конфискувани изпраните активи и имущество. Освен това чл. 240 защитава стриктно правата на трети лица, така че не може да се използва за атакуване на имуществото на подставени лица. На последно място допускането на алтернативна мярка на конфискацията на имущество, придобито по престъпен начин, окончателно обезсилва този член.

От друга страна обаче, не може да се твърди, че другите правни текстове, регламентиращи конфискацията, са много по-ефикасни. Конфискацията по силата на чл. 41б, ал. 2 се затруднява поради големите пречки пред действията на прокурорите в усилията им да получат осъдителни присъди за престъпления, свързани с деяния от мафиотски тип. Освен това конфискацията в съответствие с този член има много по-тясно поле на приложимост от предварително замисленото. Според преобладаващата интерпретация той обхваща единствено средствата, използвани за извършване на „съучастничество в деяние от мафиотски тип“, както и придобитото (сума, продукция и приходи) от това съучастие. Той не се отнася за получената сума/цена, продуктите и приходите от криминално престъпление от мафиотски тип, нито за активите, придобити от управлението на стопански дейности, макар тези приходи обикновено да са многократно по-големи от приходите, придобити от съучастничество.

Що се отнася до чл. 12, ал. 6, с оглед прилагането на тази мярка е необходимо да се докаже разминаването между материалното състояние на обвиняемия и неговите законни доходи. На практика подобно доказателство е твърде сложно да бъде представено, а правозащитните органи се товарят с нерешими задачи. Положението се усложнява и от липсата на достатъчни материални и човешки ресурси, заделени за съдебната фаза на производството. Равнището на подготвеност на съдиите и прокурорите е добро, като това се дължи и на сътрудничеството им с областните прокурори, които водят наказателни дела срещу организираната престъпност.

Управление на иззетото имущество

Управлението на иззетото имущество се сблъсква с редица проблеми, когато става дума за собственост на юридически и физически лица (в частност автомобили). При юридическите лица управлението е много сложна и деликатна дейност. От една страна, е необходим активен мениджмънт, за да може съответното дружество да бъде конкурентоспособно. От друга страна, при изземване/запор кредитните възможности са недостъпни за съответното предприятие, а и самите администратори са прекалено предпазливи, тъй като носят отговорност за управлението на иззетото имущество. Всичко това има отрицателни последици, като в най-лошия случай се стига до закриване на съответното дружество. Що се отнася до леките автомобили, които поради своя характер са най-уязвими за поддържане, те буквално се изоставят в депа, чиито собственици налагат високи тарифи за престоя им там. По такъв начин, макар държавата да има големи разходи по тяхното съхраняване, тези активи постоянно губят своята стойност, което също е резултат на недостатъчната отчетност от страна на съответните администратори и/или ниската им компетентност (тази длъжност е неатраaktivна и се избягва от повечето кадри с опит).

Реализирането на конфискуваното имущество е прекалено бавен процес, което също се дължи на неадекватните ресурси, заделени за извършването на процедурите по конфискацията. Това на свой ред води до по-нататъшно снижаване стойността на конфискуваните активи.

Гражданските съдебни производства

При конфискациите в рамките на гражданските съдебни производства също са съотносими направените оценки за наказателноправните производства, тъй като обикновено има припокриване на двете процедури по време на фазата на разследването. В резултат на това едва след приключването на разследванията става ясно дали ще се наложи наказателноправна или гражданска процедура на конфискация. Единствената разлика при случаите на гражданска конфискация е, че при тях често се използват специални следствени методи поради по-големия брой институции, които вземат участие в тях (и в частност СДА – агенцията, която насърчава използването на споменатите следствени методи). Финансовите разследвания се провеждат системно, като на установяването на имуществата, придобити по престъпен начин, се отдава много по-голямо внимание, отколкото при наказателните производства. От друга страна обаче, тъй като основната цел е предприемането на превантивна мярка срещу съответния обвиняем, финансовите разследвания обикновено се отлагат във времето.

Що се отнася до съдебната фаза, по всичко изглежда, че до момента гражданската конфискация има по-скоро скромнен ефект и това се дължи на няколко причини. Първата е символичното и прекалено прибързано прилагане на акта на изземване/запор на имуществото, който често се извършва без внимателна преценка дали съществуват необходимите условия за това. В резултат на тази мярка изземването/запорът често не довеждат до конфискация. Друга причина за ограничената ефективност на тази потенциално агресивна мярка е прекалената продължителност на процедурата. Средностатистически времето между изземването/запора и конфискацията

възлиза на 1413 дни (според Бюрото на извънредния комисариат). Междувременно активите често губят своята стойност, което се дължи на ниската компетентност на администраторите, които са ангажирани с изземването на имуществото. Поради това и при гражданската конфискация възникват същите проблеми, дискутирани при наказателноправната конфискация. Единствената разлика е, че тъй като съдебната фаза при гражданските производства е относително по-кратка, отколкото при наказателните, иззетите/запорираните активи са изложени на по-малък риск от обезценяване.

Когато обвиняемият използва подставени лица, е изключително трудно за прокурора да докаже, че съответните активи са в негово владение. Прехвърлянето на тежестта на доказването не е достатъчно ефективен начин на действие: както показва практиката, престъпниците са изключително изкусни при доказване легалния произход на имуществата си и много рядко използват активи, чийто законен произход не може да бъде доказан. В крайна сметка опитът показва, че престъпните организации често избягват конфискация, като убиват онези свои членове, чиито активи (които всъщност принадлежат на самата организация) са изложени на опасността да бъдат конфискувани.

Човешките и материалните ресурси, заделени за целите на съдебната фаза, са неадекватни. Равнището на специализация по финансовите въпроси на малцината магистрати, използвани в съдебните производства по дела, включващи гражданска конфискация, не е особено високо: всъщност те не получават обучение *ad hoc*, като разчитат единствено на курсовете, организирани от Висшия съвет на магистратурата.

Основният проблем със системата на разпореждане с конфискуваните активи, въведена със Закон 109 от 1996 г., е прекалената продължителност на процедурата, а голямата ѝ сложност удължава фазата на разпореждането с тях прекалено дълго. Средно минават 2023 дни между разпоредбите за конфискация и за предоставяне на конфискуваното имущество на съответния реципиент. Освен това онези, които администрират конфискуваното имущество, често са некомпетентни при управлението на активите, което довежда до обезстойностяването му.

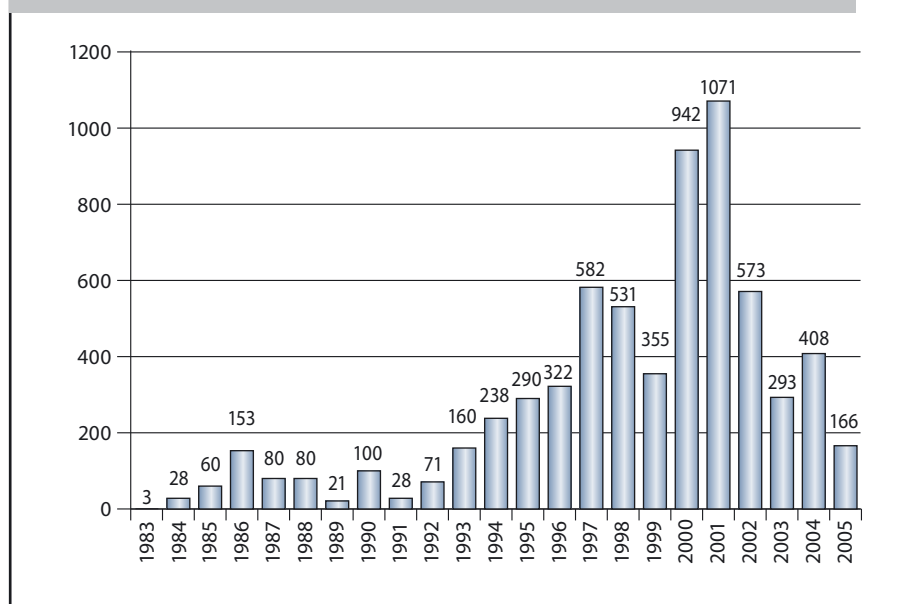
3. Конфискацията в цифри¹⁹

Тенденциите при конфискацията на въпросните имущества до средата на миналото десетилетие се очертават от анализа на Агенцията за наблюдение на престъпността, както и от Доклада за разпореждането и използването на иззетите и конфискуваните имущества.

Както става ясно, пикът е достигнат през 2000 г. с 927 конфискувани недвижими имоти. След това обаче започва спад, който продължава и след лекото повишаване на броя конфискации през 2004 г.

¹⁹ Rapporto. Monitoraggio della legge 109/96 concernente „disposizioni in materia di gestione e destinazione di beni sequestrate o confiscate”, Maggio 2006.

ФИГУРА 6. БРОЙ КОНФИСКУВАНИ ИМОТИ. ОКОНЧАТЕЛНИ КОНФИСКАЦИИ ПО ГОДИНИ (1983 – 2005 г.)

Източник: Агенция за държавна собственост, 2008.

влезли в съдебна фаза в рамките на една година от поставянето им под запор едва 11 % (358 недвижимости), 13,9 % (или 453) – в рамките на две години, 57,4 % (или 1861) – за период между 2 и 5 години, 14,7 % (или 478) – за период между 5 и 10 години, и 2,8 % (или 92) – за период над десет години.

По региони класацията по брой на конфискациите на недвижимости изглежда така: Кампания с 1437 обекта, следвана от Калабрия с 1038 обекта и Пулия – 735. Сицилия заема твърдо първото място – с 3594 конфискувани имуществата тя има повече такива обекти от всички останали региони на Южна Италия, взети заедно. От тях само 1,1 % (40) влизат в съдебна фаза в рамките на една година, 7,6 % (272) – в период между 1 и 2 години, 44 % (1567) – в период между 2 и 5 години, 41 % (1476) – в период между 5 и 10 години, и 6,7 % – над десет години.

Статистическите данни предоставят и възможност да се анализират времевите параметри на този процес: 1) времето, необходимо за конфискацията на имуществото; 2) времето за определяне на тяхното ново предназначение и 3) използването на имотите. По първия пункт се наблюдават големи интервали, които свидетелстват за бавна съдебна процедура, както и за бавна процедура на самата конфискация (често това се дължи на съпротивата на потърпевши и роднини на мафиотите, окупиращи съответните имоти).

В Южна Италия (в четирите региона – Кампания, Пулия, Базиликата и Калабрия) към 31.12.2003 г. са били конфискувани 3242 обекта. От тях са

ТАБЛИЦА 3. БРОЙ КОНФИСКУВАНИ ИМУЩЕСТВА СПОРЕД ВРЕМЕТО, ЗА КОЕТО ВЛИЗАТ В СЪДЕБНА ФАЗА

РЕГИОН	Между 1 и 2 години		Между 2 и 5 години		Между 5 и 10 години		Над 10 години	
	брой имущества	%	брой имущества	%	брой имущества	%	брой имущества	%
Север	217	22,7	436	10,9	265	10,2	1	0,3
Център	10	1,0	134	3,3	358	13,8	0	0
Юг	453	47,5	1861	46,5	478	18,5	92	27,7
Сицилия	272	28,5	1567	39,1	1476	57,2	239	71,9
Общо	952		3998		2577		332	

Източник: Агенция за държавна собственост, 2008.

От таблиците се вижда, че в Сицилия забавянето на процедурите е най-голямо – периодът между изземването и конфискацията за най-голям брой имоти е между 5 и 10 години и над 10 години.

ТАБЛИЦА 4. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА КОНФИСКУВАНИТЕ НЕДВИЖИМОСТИ ПО РЕГИОНИ И БЕНЕФИЦИЕНТИ

	На общини	%	На държавата	%	Общо
Север	177	83,4	35	16,5	212
Център	75	60,0	50	40,0	125
Юг	855	78,1	239	21,8	1094
Сицилия	612	80,7	146	19,2	758
Общо	1719	78,5	470	21,24	2189

Източник: Агенция за държавна собственост, 2008.

От таблицата става ясно, че лъвският пай от конфискуваните имоти отива в общините – 78,5 %. На свой ред това е добър атестат за закона, тъй като именно общините са най-близките до гражданите публични институции. Не всички конфискувани недвижими имоти обаче са били усвоени към 31.12.2003 г.

ТАБЛИЦА 5. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УСВОЕНИТЕ И НЕУСВОЕНИТЕ КОНФИСКУВАНИ НЕДВИЖИМОСТИ ПО РЕГИОНИ КЪМ 31.12.2003 г.

	Неусвоени	%	Усвоени	%	Общо
Север	93	43,8	119	56,1	212
Център	52	41,6	73	58,4	125
Юг	345	31,8	749	68,4	1094
Сицилия	252	33,2	506	66,7	758
Общо	742	33,8	1447	66,1	2189

Източник: Агенция за държавна собственост, 2004.

Посочените данни показват, че около 1/3 от конфискуваните недвижими имоти не са били усвоени от новите бенефициенти.

На 23 декември 2003 г. Министерският съвет отменя фигурата на извънредния комисар и тя е заменена от Агенцията за държавните имоти като изключителен титуляр на процесите по управлението на конфискуваните имоти. За дейността на Агенцията са налични данни за периода до 2001 – 2005 г.

ТАБЛИЦА 6. ОКОНЧАТЕЛНИ КОНФИСКАЦИИ ПО ГОДИНИ

Година	Конфискувани имоти
2001	1071
2002	573
2003	293
2004	408
2005	166
Общо	2511

Източник: Агенция за държавна собственост, 2006.

Данните свидетелстват за постоянно намаляване броя на конфискациите по години. Единственият обрат в тази тенденция е през 2004 г., но още през следващата година се наблюдава рязък спад. Тази неблагоприятна тенденция се дължи на постепенното отслабване на вниманието на политиките и обществеността по проблемите, свързани с мафията и нейните прояви.

ТАБЛИЦА 7. СЪОТНОШЕНИЕ МЕЖДУ УСВОЕНИ И НЕУСВОЕНИ КОНФИСКУВАНИ ТЪРГОВСКИ ДРУЖЕСТВА

Региони	Предприятия	%	Разпределени	%	Подлежат на разпределение	%
Калабрия	36	5	15	7	21	5
Кампания	178	27	41	18	137	31
Пулия	18	3	5	2	13	3
Сицилия	235	35	43	19	192	43
Емилия-Романа	8	1	1	0	7	25
Лацио	76	11	43	19	33	7
Лигурия	1	0			1	0
Ломбардия	106	16	74	33	32	7
Пиемонт	7	1			7	2
Тоскана	3	0	2	1	1	0
Венеция	3	0	3	1		
Общо	671	100	227	100	444	100
% общо				34		66

Източник: Агенция за държавна собственост, 2006.

От таблицата се вижда, че от 671 предприятия 467 са в Южна Италия. От тях само 104 (34 %) са окончателно разпределени, докато 66 % все още очакват завършването на тази процедура. Най-голям дял от последния процент се пада на Сицилия и Кампания.

През периода от 1983 г. досега 189 предприятия са продължавали да функционират на същото място. От тях 70 са магазини/локали, 69 противозаконно са били завзети от съответните бивши собственици или техни роднини и 50 са били опразнени или персоналът им ги е напуснал.

Агенцията за наблюдение поставя акцент върху следните проблеми, които стоят пред този процес:

1. Големите интервали между изземването/запора, извършването на конфискация и предоставянето на имущества на нови бенефициенти, което води до загуби, особено в селскостопанските предприятия. Освен това тези предприятия се нуждаят от капиталовложения, за да могат да извършат необходимите ремонти, които биха им позволили да станат рентабилни.
2. Липсата на достатъчно правомощия на извънредните комисари, които не разполагат с инструменти за преодоляване на пречките между момента на конфискуването до предоставянето на конфискувания имот на нов бенефициент.

ТАБЛИЦА 8. ПОДЛЕЖАЩИ НА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ ПРЕДПРИЯТИЯ В ЗАВИСИМОСТ ОТ ТЕХНИЯ СТАТУС (ВКЛЮЧИТЕЛНО ДЕЙСТВАЩИ, НАМИРАЩИ СЕ В ПРОЦЕДУРА НА ФАЛИТ, НЕФУНКЦИОНИРАЩИ И ДР.)

Форма на дружеството	Брой
ООД	247
Командитно дружество	60
Едноличен търговец	51
Партньорска организация	50
Дружество	12
Без налични данни	9
Акционерно дружество	7
Кооператив	6
Еднолично ООД	1
Командитно акционерно дружество	1

Източник: Агенция за държавна собственост, 2006.

- Обичайните процедури на териториалните бюра на Агенцията често водят до затрудняване на процеса. Този проблем се е задълбочил след решението на Министерския съвет от 23 декември 2003 г., с което се премахва фигурата на извънредния комисар и Агенцията се натоварва с неговите функции, но без да има за това необходимия персонал и специализация.
- Неспособността на силите на реда да се наложат над мафиотите и техните сътрудници, които незаконно окупират имотите, подлежащи на разпределение на нови бенефициенти.

Според Агенцията за наблюдение е важно да бъде продължена линията на въздържане от продажба на конфискуваните имуществата; тяхното предоставяне на общините, държавата, гражданското общество и на младежките и работническите кооперации се счита за препоръчително. Това е така, защото евентуалната им продажба би означавала неспособност на държавата да използва този тип недвижимости. Друг довод срещу продажбата им е фактът, че мафиотите биха могли да влияят пряко или косвено върху процеса, като използват сплашването като средство за отблъскване на евентуални купувачи.

III. ИЗПОЛЗВАНЕТО НА КОНФИСКУВАНОТО МАФИОТСКО ИМУЩЕСТВО В ОБЩЕСТВЕНА ПОЛЗА²⁰

Въпросът как да се използва оптимално конфискуваното имущество, придобито от престъпна дейност, е получил еднозначен отговор в Италия. Предоставянето на недвижимостите, принадлежали на членове и босове на мафията, на най-нуждаещите се бенефициенти – благотворителни и доброволчески организации, неправителствени структури и организации в публичен интерес, е утвърдена практика на Апенините. Така е затворен цял цикъл – от отнемането на мафиотската собственост до предоставянето ѝ в услуга на обществото. Това обаче не означава, че всички проблеми в тази насока вече са решени. В настоящата глава се обсъждат проблемите, свързани с големите времеви интервали между различните фази на този процес, което увеличава разходите и намалява ефективността от използването на конфискуваните имущества. Очертават се и възможностите за преодоляване на констатираните слабости и пропуски.

1. Национална агенция за управление и разпореждане с иззетото и конфискувано имущество на организираната престъпност

Агенцията е учредена с Наредба-закон 4 от 4 февруари 2010 г., впоследствие инкорпориран в Закон 50 от 31 март 2010 г. Агенцията е публично юридическо лице, притежава организационна и финансова автономия и функционира под егидата на Министерството на вътрешните работи. Тази структура разполага с щат от 30 работни места и има седалища в Реджо Калабрия и Рим. Агенцията се оглавява от префект.

Структура

- Директор.
- Зам.-директор.
- Отдел „Човешки ресурси“.
- Отдел 1 – Оперативни дейности.

²⁰ Beni confiscati alle mafie: il potere dei segni. Viaggio nel paese reale tra riutilizzo sociale, impegno e responsabilità. La presente ricerca è stata curata dalla Fondazione Libera Informazione, con il coordinamento di Giuseppe Parente e la collaborazione di Ludovica Ioppolo (превод със съкращения).

- Отдел 2 – Правни и парламентарни въпроси.
- Отдел 3 – Финансово-икономически въпроси.
- Отдел 4 – Специални проекти.
- Отдел 5 – Външни отношения и информационна система.

Органи на Агенцията

Органите с четиригодишен мандат, който може да бъде подновяван само веднъж, са следните:

а) Директор.

Директорът, който се избира измежду действащите префекти, се номинира с Указ от президента на републиката по предложение на министъра на вътрешните работи, което предварително се обсъжда от Министерския съвет и се назначава по смисъла на чл. 3-bis на Наредба-закон 345 от 29 октомври 1991 г., въведен със Закон 410 от 30 декември същата година.

б) Директорски съвет.

Директорският съвет се председателства от директора на Агенцията и включва:

- представител на Министерството на вътрешните работи;
- магистрат, назначен от Министерството на правосъдието;
- магистрат, определен от националния прокурор „Антимафия“;
- директора на Агенцията по вземанията или неговия заместник.

в) Колегия на ревизорите.

Колегията на ревизорите има трима действителни членове и две резервни длъжности. Тя се назначава с Наредба на министъра на вътрешните работи измежду лицата, регистрирани в регистъра на ревизорите счетоводители. От своя страна министрите на икономиката и финансите назначават респективно един действителен член и номинират лице за една от резервните длъжности.

Функции

а) Събиране на данни, отнасящи се за изетите/запорираните и конфискуваните имущества на организираната престъпност в рамките на превантивните и наказателните производства срещу престъпниците; във връзка с процедурите по тяхното изземване/запор и конфискация; на данни за състоянието на въпросните имущества; за съвместимостта, предназначението и използването на въпросните имущества; анализиране на получените данни и

на пречките, възникващи на фазата на разпределянето и предоставянето на въпросните имуществата.

б) Подпомагане на съдебните власти при управлението и съхраняването на иззетите в рамките на превантивните процедури имуществата в съответствие със Закон 575 от 31 май 1965 г. и неговите допълнения и изменения.

в) Подпомагане на съдебните власти при управлението и съхраняването на иззетите имуществата в рамките на наказателноправните производства по силата на чл. 12-*sexies* на Наредба-закон 306 от 8 юни 1992 г. и неговите изменения и допълнения, сред които чл. 51, ал. 3 НПК, както и при управлението на имуществата, иззети след приключването на предварителното съдебно изслушване.

г) Управляване и разпределяне на имуществата, конфискувани като част от превантивните действия, предвидени в цитирания закон 575 от 31 май 1965 г. и неговите изменения и допълнения.

д) Управляване и разпределяне на конфискуваните имуществата по силата на чл. 12-*sexies* от Наредба-закон 306 от 8 юни 1992 г. и неговите изменения и допълнения, както и по силата на Закон 356 от 7 август 1992 г. и неговите изменения, които се отнасят до престъпления, визирани и в чл. 51, ал. 3-bis НПК.

е) Предприемане на необходимите инициативи и действия за навременното разпределяне и насочване на конфискуваните имуществата, включително и чрез назначаването там, където това се налага, на съответни комисари, които да отговарят за тези дейности.

ж) Агенцията се контролира от Сметната палата по смисъла на чл. 3, ал. 4 от Закон 20 от 14 януари 1994 г. и неговите изменения и допълнения.

Агенцията е първата подобна институция със смесен характер в страната; тя е субектът, на когото е възложена деликатната задача да управлява и да се разпорежда с имуществата, иззети от организираната престъпност (за разлика от предишните практики, когато мандатът на съответните институции се определяше в резултат на провежданите консултации и при съобразяване с вече съществуващи норми, споразумения и протоколи от различно естество). С тази цел законодателят е предвидил паритетно участие на магистрати и представители на изпълнителната власт (чл. 2, ал. 3).

От тази гледна точка Националната агенция е качествен етап в развитието на междуинституционалното сътрудничество, което се налага поради факта, че борбата срещу организираната престъпност изисква обединяването на потенциала на по-голям брой обществени субекти и следователно съчетаването на различните инструменти с оглед постигането на по-добри резултати.

Досегашната практика включва различни форми на сътрудничество между институциите и техните звена, които често се основават на лични контакти или в най-добрия случай – на различни форми на спонтанно консултиране. От дълго време в Италия съществуват инстанции, чиито информационни потоци и данни служат на първо място на политическите актьори в стреме-

жа им да наложат съответните решения. За разлика от тях Националната агенция се счита за положителен пример за прилагането на организационния модел за междуинституционално сътрудничество. За разлика от наследената институционална мрежа от комитети, съвети, технически кръгли маси и други форуми този модел цели създаването на субекти със смесени функции, които да осъществяват информационното и организационното ръководство на сектори, които са особено силно повлияни от съдебната система.

Новосъздадената Национална агенция е своеобразно институционално нововъведение, при което съвместните дейности, съвместните решения и общите нормативни рамки позволяват функционирането на хоризонтални и „смесени“ структури. Несъмнено това е все още експериментален проект, но резултатите от него могат да се окажат решаващи при различните аспекти на борбата срещу организираната престъпност и за укрепването на сигурността на държавата. Този контекст придава особена важност на чл. 3, ал. 4 на Наредба-закон 4/2010, според който Националната агенция чрез своя Директорски съвет: а) приема актове за насоките в областта на управлението, разпределянето и разпореждането с иззетите и конфискуваните имущества; б) програмира разпределянето и разпореждането с въпросните имущества с оглед предстоящото им конфискуване; в) утвърждава общи планове за разпореждане с конфискуваните имоти.

Несъмнено задачите, които се възлагат на Националната агенция с чл. 1, ал. 3 от Наредбата-закон, са най-видимата част от публичните функции на новия правен субект, като съставът на Директорския съвет подсказва какъв е институционалният му обхват. По такъв начин се определя и сферата на сътрудничеството от нов тип, която дефинира не само правния и политическия статус на Националната агенция, но и се утвърждават целите и характерът на предприеманите действия. Вече бе отбелязан симбиозният характер на Националната агенция, която съчетава функциите на орган на висшата администрация с функциите на помощен орган на съдебната система.

Последствията от тези нововъведения и в частност въвеждането на съвместно решаване²¹ ще се оценяват през преходната фаза по силата на чл. 7 от Закон 50/2010, която ще продължи, докато законодателят създаде изцяло действаща система. Процедурите по изземване/запор и конфискуване наред с правомощията да се налагат санкции по отношение на имуществото имат и много важна социална функция: гарантирането на бъдещото използване на това имущество за целите, съдържащи се в чл. 41 на Конституцията. Включването на това имущество в легалната икономика и в сферата на свободната конкуренция все повече се утвърждава като социалната цел, която преследват съдебните действия. По силата на чл. 3, ал. 4 Агенцията трябва да промени начина на ползването на конфискуваното имущество в зависимост от оценката му и перспективите за използването му за институционални или социални цели, както и за урбанистични нужди. Тя трябва да провери дали използването на имотите от страна на физическите лица или институциите отговаря на мотивите, с които те са предоставени на съответните бенефициенти и при констатирани противоречия със законовия текст трябва да прекрати ползването им от тях. Тази задача е възложена на своеобразен „инспекторски синдикат“ в рамките на Агенцията. По силата на чл. 1, 3 б. „а“ от цитирания закон Агенцията е натоварена със задачата да събира данни

²¹ la co-decisione.

относно иззетите/запорираните и конфискуваните имоти на организираната престъпност в рамките на превантивните и наказателните мерки, както и за самите процеси на изземване/запор и конфискация, за това, какво е състоянието на съответното имущество в хода на предприеманите мерки, за неговото разпределяне и разпореждането с него. Наред със задачите по планиране на процесите по разпределяне и разпореждане с имуществото това включва и извършване на анализи на събраната информация, включително и чрез отчитане на критичните публикации и отзиви. Всичко това цели да се гарантира евентуалната намеса на Агенцията за премахване на съществуващите пречки.

Най-новият Закон 217 в тази сфера датира от 17 декември 2010 г. Той въвежда принципа на самофинансирането на Агенцията посредством използването за икономически цели на конфискуваното мафиотско имущество. Все още е рано да се прецени до каква степен тази нова норма ще има положително въздействие, но отсега е ясно, че с нея се увеличава сходството между Националната агенция и останалите публични институции със стопански характер.

Не на последно място трябва да се отбележи, че по силата на чл. 2-отис, ал. 1 на Закон 575/1965 се разрешава използването на иззетите мафиотски пари, които се намират на разположение на разследващите органи, за съхраняването и управляването на съответното недвижимо имущество. Съществуват различни тълкувания до каква степен въпросните парични средства могат да се прехвърлят от активни сметки, предназначени за управлението на съответните имущества, в блокирани сметки. За да разсее въпросителните, дружеството „Екуиталиа Джустиция“ предостави на Агенцията правомощия да извършва подобни действия при спазване на правилата за прозрачност и отчетност. Освен това в тясно сътрудничество с генералния директор на обществената сигурност и главнокомандващите на карабинерите и Финансовата полиция бе създадено бюро към седалището на Националната агенция, натоварено да изработи общи правила за оценка на имуществото, подлежащо на изземване от съдебните власти. То ще предоставя на различните служби общи параметри за оценяване стойността на иззетото/запорираното имущество.

Мрежата

Най-важни за успеха на Агенцията са нейните взаимоотношения със съдебните власти и в частност с републиканските прокурори и с председателите на Секцията за превантивни мерки. Във връзка с това се провеждат редица срещи, на които се обсъждат различни мнения, проблеми и стратегии и се съпоставят с опита на ангажираните с борбата срещу организираната престъпност.

Друг партньор е Агенцията по вземанията, която има богат опит в сферата на управлението на имоти. При това законът визира подобно сътрудничество в своя чл. 4, ал. 2. Освен това се редактира текстът на съответна конвенция, която регулира режима на взаимодействието между двете институции.

Според съществуващата норма взаимодействието на Агенцията с другите институции ще се осъществява посредством провинциалната мрежа на префектите и началниците на силите на реда. Националната агенция взе участие в съвещанията на провинциалните комитети по реда и обществената сигурност, а в някои случаи бе инициатор на мерки срещу престъпността чрез принудително изселване на престъпници от конфискувани имоти, както и чрез внасяне на предложения за координирани действия, насочени към извършването на наблюдение на отделни особено критични ситуации.

Освен това Националната агенция се ориентира и към сътрудничество с най-добрите и активни организации на гражданското общество. Така например тя подписа Меморандум за намерения с Университета в Палермо, който предвижда не само квалифицирането на младежи, които биха желали да се специализират в бизнес дейности, но и за онези, които се интересуват конкретно от управлението на конфискуваните имоти. Понастоящем се поддържа магистърски курс по тази тема, както и два други проекта, за което се търси европейско съфинансиране. Подобно сътрудничество се осъществява и с университетски власти в Неапол, Рим и Милано.

Важни са и взаимоотношенията на Агенцията със съответните сдружения на национално и регионално равнище. Стремешт е да се получи подкрепата на различните професионални сдружения за използването на конфискуваните имоти за извършване на законни дейности по места. Особено интензивно е сътрудничеството със сдружения като *Confindustria*, *Confcommercio*, *Lega Nazionale Cooperative*, *Coldiretti*. С последното сдружение е осъществен модел, изпробван преди това в провинция Кротоне. Той се състои в създаването на временна асоциация, ползваща се с подкрепата на местните асоциации и институции, чиято задача е управлението на конфискуваните имоти като временно решение преди окончателното им предоставяне на съответните социални кооперации за дългосрочно ползване. Във връзка с това успешно се развива и сътрудничеството с „третия сектор“, като се ползват опитът от проекта „Либеря“ и опитът на социалните кооперации.

Сътрудничеството с регионалните власти се осъществява чрез привличането на кметовете и председателите на провинциите не само лично, но и чрез съответните организации от типа на *Anci* и *Upi*. В това отношение е важно да се намерят подходящите инструменти, които да съответстват на приоритетите за развитие на предприемачеството на тяхната територия. В отделни региони може да се предвиди и създаването на съответни бюра, които да съдействат за установяването на подобно сътрудничество между Агенцията и регионалните власти.

Управление и разпореждане с имуществото

Общо конфискуваните мафиотски имоти са 9857, от които 235 през 2010 г. Други 403 имота са снети от отчет като управлявани от властите. Общият брой на подлежащите на разпределение имоти е 6510, от които 5594 са вече разпределени, а за 916 предстои това да бъде направено.

Броят на имотите, които се управляват от Агенцията, е 2944, от които:

- за 488 (или 16,6 %) няма правни проблеми. От тях 170 са необитаеми, докато останалите 318 са населени;
- за 8,2 % от имотите има пречки, свързани с предстояща наказателноправна процедура по изземване;
- при 75,2 % от имотите съществуват пречки на етапа на разпореждането с тях (ипотечни тежести, съсобственост върху неделими части, съдебни действия и принадлежност към конфискувани предприятия).

Недвижими имуществва

При недвижимите имоти са направени малки промени в сравнение с предишната практика. Така например имотите се определят за разпределяне единствено в случаите на заявен интерес, който включва и някаква идея/проект за тяхното бъдещо използване. Освен това в тази категория вече се включват само онези имоти, за които няма юридически или други пречки, дори при готовност за поемане на тежестите.

Съществуващите проблеми могат да се групират по следния начин:

- сложността на някои съдебни решения, които често се отнасят до такава част от съответното имущество, което е съсобственост на държавата и на частно лице, което е съпруг/а или роднина на разследваното лице;
- припокриването в някои случаи на мерките по окончателното конфискуване с мерките по наказателната конфискация;
- в много случаи се стига до инциденти по време на изпълнението на мярката поради липсата на прецизно идентифициране на съответното имущество, за което отговорност носят техническите органи или в отделни случаи това се дължи на преднамерена недобросъвестност;
- разпределянето на имоти, които все още са населявани от разследваното лице, което налага принудителното му изселване, често много по-късно от прилагането на превантивната мярка.

Разрушаване на имущество

Директорският съвет на Националната агенция е обсъдил редица предложения за разрушаване на имущества, които нямат никаква пазарна стойност и не могат да се използват повторно с обществена цел. Разрушаването им е впечатляващ акт на възстановяване на легалността при установено нарушаване на урбанистичната среда и при създаване на заплахи за обществената сигурност. Провеждат се и срещи с представители на Генералния щаб на армията с оглед координиране сътрудничеството на въоръжените сили при разрушителните работи.

Особено труден е въпросът с ипотеките върху съответните имущества. Конфискуваните мафиотски имоти с ипотечни тежести към 31 декември 2010 г. са 1457. От тях 991 са с договорни ипотеките, 335 са учредени по

силата на съдебно решение и 16 – със законни ипотеки. Други 71 имущества имат тежести, свързани с възбрани без ипотекиране, 19 имат ипотеки, свързани и с неконфискувани имоти, и др. Общият капитал, покрит с ипотеки и възбраните, възлиза на 554 098 258 евро. Тази стойност се отнася до 1092 имота. За останалите 314 имота няма данни. Дължимите суми по отношение на 1092-та имота възлизат на стойност 329 074 461 евро. Голяма част от тези ипотеки не могат да бъдат атакувани, тъй като са за задължения към държавата. Имотите с най-малко една ипотека, с изискуемо вземане, са 1831, от които 1457 са имоти, които предстои да бъдат разпределени и 374 – вече разпределени имоти. Разликата между броя на имотите с ипотечни тежести и броя на самите ипотеки се дължи на факта, че някои ипотеки са учредени върху повече от един имот или че върху един имот има повече от една ипотека.

Общата сума на дължимите изискуеми вземания, обезпечени с ипотеки, възлиза на 227 989 275 евро, а лихвите по тях – на 122 740 778 евро. Тези стойности представляват реалната ситуация към момента на регистрирането им. Счита се, че реалната им стойност може да възлезе на двойно по-голяма от посочената сума поради липсата на информация за някои имущества, както и поради липсата на актуализирана информация за размера на лихвите.

Допълнителен проблем е наличието на 170 ипотеки върху имоти, които не са конфискувани. Решаването на тези казуси е извънредно сложно, тъй като заплащането чрез евентуална транзакция би трябвало да освободи въпросните имущества или части от конфискуваните обекти. За 51 ипотеки бяха направени оценки на стойността на имотите, основаващи се на добронамереността на съответните финансиращи инстанции. В пет случая е констатирана злоупотреба с това доверие, а в 15 случая оценката все още не е направена. При това 12 кредитори са се отказали доброволно от ипотеките си, докато 57 ипотеки са изтекли поради двадесетгодишна давност, освобождавайки по такъв начин 271 имота, като при това трябва да се има предвид, че много ипотеки са учредени върху повече от един имот. Те не са включени в броя на изискуемите вземания, обезпечени с ипотеки.

Компании

Конфискуваните предприятия, принадлежащи на организираната престъпност, като цяло възлизат на 1377 обекта, от които 54 компании са конфискувани окончателно през 2010 г.:

- 84 % от тях включват три типа компании: ООД (643), ЕТ (315) и обикновени командитни дружества (199). Повечето от тях са разположени в Сицилия (37,6 %), Кампания (19,6 %), Ломбардия (14,2 %), Калабрия (8,2 %) и Лацио (8 %).
- Предприятията, които вече не се управляват от държавата, са 431, или 31,3 % (250 от фирмите са заличени от Регистъра на предприятията (REA); при 123 фирми е приложена процедурата разпускане и те са обявени в ликвидация, а останалите, съставляващи 4,2 % от общия брой на фирмите, които вече не се управляват от държавата, са предложени за разпродажба (45) или за отменяне на конфискацията (13).

Броят на управляваните от държавата компании е 232, т.е. 16,8 % от конфискуваните фирми. В повечето случаи става въпрос за недействащи компании.

Въпросът с мафиотските компании е много сложен поради последствията от тяхното поставяне под държавно управление. Още първите стъпки на новите управители са свързани с блокиране на финансирането от банките, които, позовавайки се на съществуващите правила, закриват откритите дори само преди ден кредитни линии. Продажбите и поръчките рядко спадат, тъй като клиентите на фирмите усещат, че престъпниците вече не могат да ги уязвят. Същевременно работниците започват да изискват изравняване на условията за труд с условията на заетите в същата категория фирми. В този контекст често амбициозни администратори се опитват да влязат в типичната роля на предприемачи, като задържат пазарните позиции на съответната компания. В много случаи обаче, липсата на достатъчно професионализъм или на мотивация у служебния администратор води до бърз упадък на фирмите и до тяхната ликвидация.

Движимо имущество

В Италия бе установен мониторинг върху състоянието на движимото имущество и онова, което е регистрирано от Агенцията по вземанията. По-голямата част от регистрираното конфискувано движимо имущество се състои от автомобили и камиони – 3691, от които 1074 не са били поставени под държавно управление, 438 са били бракувани и само 99 – разпределени. Въпросните автомобили са били конфискувани на територията на 15 региона начело със Сицилия – 33,2 %, Пулия – 16,8 %, Пиемонт – 12 %, Кампания – 10,7 %, Ломбардия – 10 %, Калабрия – 9,8 %, и Лацио – 4,65 %. В частност по отношение на камионите със стопанско предназначение и автомобилите бяха проучени възможностите за тяхната продажба и интереса от страна на полицейските органи. Директорският съвет реши да се предприеме постепенно бракуване на съответните автомобили в съответствие със споразуменията на Агенцията по вземанията със съответните депозитари. Като цяло 29 % от конфискуваните автомобили не бяха поставени на разположение на администраторите.

2. Общата ситуация по региони

В рамките на добрите практики Сицилия и Кампания се открояват по броя на осъществените проекти – респективно 31 и 27 – за използване на конфискуваното имущество в обществена полза. Това, разбира се, се дължи и на факта, че голяма част от конфискуваните в страната активи са именно в тези региони. Тук от значение ще бъде броят на практиките, които вече са реализирани или са във фаза на реализация. При липсата на официални данни е интересно да се сравни броят на практиките за използване на конфискуваното имущество с броя на конфискациите от компетентните органи.

Таблица 9. ИЗПОЛЗВАНЕ НА КОНФИСКУВАНО ИМУЩЕСТВО ЗА ОБЩЕСТВЕНИ ЦЕЛИ

	Общо конфискувани активи	Общо конфискувано имущество	Брой имущества за обществени цели	Процент от общия брой конфискувани имущества
Базилката	11	8	1	0,9
Венеция	72	69	3	2,6
Калабрия	1202	757	10	8,6
Кампания	1259	780	27	23,3
Лацио	328	221	19	16,4
Ломбардия	610	447	8	6,9
Пиемонте	102	66	8	6,9
Пулия	666	358	5	4,3
Сардиния	84	63	3	2,6
Сицилия	3930	1490	31	26,7
Тоскана	28	21	1	0,9

Източник: Агенция за държавна собственост, 2010.

Може да се забележи пропорционалност между тези два типа данни с изключение на Калабрия и Пулия. Организацията – бенефициенти на конфискувано имущество, са, както следва:

- **асоциации** (доброволчески организации, организации в обществена полза, сдружения с нестопанска цел и др.);
- **кооперации**;
- **фондации** (в обществена полза);
- **консорциуми** (местни структури, създадени от повечето общини с оглед управлението на конфискуваното имущество, както и за предоставяне на услуги за гражданството, консорциуми от социално ориентирани кооперации);
- **власти/институции** (в обществена полза от типа на Червения кръст, Гражданска защита и др., както и обществени институции на местно равнище).

ТАБЛИЦА 10. ТИПОВЕ БЕНЕФИЦИЕНТИ

Типове	Брой	Процент
Асоциации	47	40,5
Власти/институции	21	18,1
Кооперации	31	26,7
Фондации	5	4,3
Консорциуми	12	10,3
Общо	116	100,0

Източник: Агенция за държавна собственост, 2010.

Очевидна е ролята, която играят асоциациите, кооперациите и фондациите – т.нар. „трети сектор“, които съставляват общо 73,3 % от бенефициентите. Останалата четвърт са институции и консорциуми, които дават положителна представа за участието на общественния сектор и властите (агрегираният процент се отличава от цифрите в таблицата, тъй като един от споменатите консорциуми е съставен от социални кооперации и следователно е включен в категорията „кооперации“). Що се отнася до разновидността на предоставеното имущество, докато най-често то е от категорията „вила“, най-рядко се разпределят фирми/предприятия (30,2 % срещу 0,9 %). В първата категория влизат вили, къщи и други самостоятелни жилищни постройки със среден размер, което може би се дължи на факта, че подобен тип имущество има очевидно значение като символ на съответния статус и като такъв е бил предпочитан от бившите му собственици като привилегирована инвестиция.

ТАБЛИЦА 11. КАТЕГОРИИ ПРЕДОСТАВЯНО ИМУЩЕСТВО

	Честота	Процент
Терен	20	17,2
Апартамент	20	17,2
Вила/малък дворец	35	30,2
Фабрика	20	17,2
Търговски обект	20	17,2
Предприятие	1	0,9
Общо	116	100,0

Източник: Агенция за държавна собственост, 2010.

Повторното използване на конфискуваното имущество, принадлежало на мафията, цели да се подпомогне обществото. В този контекст отделните

категории имущество могат да имат повече от едно социално предназначение (например кооперациите, които са заети с благоустройството на терените, развиват дейности, които попадат в категориите *производство/териториално развитие* или *възпитание в граждански дух*). Поради това те са изчислени като процент във втората колона на таблицата или като процент от имуществото (третата колона). Общата стойност тук надхвърля 100 %, тъй като различните видове имущество могат да се използват за повече от една социалнополезна цел.

ТАБЛИЦА 12. ТИПОЛОГИЯ НА ПОВТОРНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА КОНФИСКУВАНО ИМУЩЕСТВО СЪС СОЦИАЛНА ЦЕЛ

Типология на социалната употреба	Използвани имоти		Общ процент
	брой	%	
Обществена полза	20	13,0	17,4
Трудова реинтеграция	15	9,7	13,0
Производство/териториално развитие	13	8,4	11,3
Междуетническа интеграция	5	3,2	4,3
Културно развитие	21	13,6	18,3
Интеграция на хора с увреждания	11	7,1	9,6
Доброволци/неправителствен сектор	12	7,8	10,4
Борба срещу социалната маргинализация	25	16,2	21,7
Гражданско образование	18	11,7	15,7
Подкрепа за предприемачеството	4	2,6	3,5
Все още неизползвано	10	6,5	8,7
	154	100,0	133,9

Източник: Агенция за държавна собственост, 2010.

Вижда се, че 8,7 % от имуществото все още не са били използвани, което в повечето случаи се дължи на изчакването на съответни структурни промени. 21,7 % от имуществото са били използвани за дейности по програмата за социално подпомагане. В рамките на тези дейности попадат опитите за пряка намеса за подпомагане на редица уязвими групи: подрастващи от социалнослаби семейства, наркозависими, стари хора и др. В следващата част са анализирани по-подробно адресатите на тези дейности. Категориите на повторно използване на конфискуваните активи са съответно:

- културно развитие/пространствено оформление (пространства, използвани за художественотворчески ателиета, културни изяви или като места за общуване и спорт), обществено ползване (имущество, използвано от съответни структури и институции);

- гражданско образование;
- трудова заетост;
- производство/териториално развитие;
- междуетническа интеграция;
- предприемачество (като в случаите на инкубаторите за предприемачи);
- предприемаческа устойчивост и др.;
- интеграция на хората със специални нужди.

Важно е да се изтъкне не толкова количествената страна, а изключителното разнообразие и качеството на резултатите, постигнати чрез повторното използване на конфискуваните имуществва, които подпомагат изостаналите райони. Констатациите за добрите практики, представени тук, бяха потвърдени окончателно от участниците в споменатите дейности в обществена полза. И в този случай става дума за обширна типология за многофункционално използване на въпросните имуществва. В 37,7 % от анализираните практики последните подпомагат гражданството като цяло. Става дума за съществен сигнал, който има не само символична стойност, но и реален принос за промяна на условията на живот на хората, които се възползват от нишата, освободена от мафията. Най-специфичните категории са „хора с психически и физически увреждания“ (21,1 %), „деца и юноши“ (14 %), „младежи“ (14 %), „непълнолетни, изложени на риска от социална изолация“ (11,4 %) и др.

Освен това за 71 изследвани имуществва са приведени обобщени данни за датите на конфискацията и тяхното използване. Имуществата, анализирани в случая, са били конфискувани през периода 1985 – 2006 г. Тяхното ефективно повторно използване е започнало съответно през периода 1998 г. (две години след приемането на Закон 109/96 относно социалното използване на конфискуваните имуществва) – 2009 г. За всички имуществва, за чийто произход има достоверни сведения, е изчислен интервалът между тези два периода: индикаторът за времевия интервал между конфискацията и ефективното вторично използване на имуществото варира между една и 23 години, или средно 8 години и 6 месеца.

Много респонденти в проведените анкети сигнализират за съществуването на редица трудности през този преходен период, с които се сблъскват онези, под чиято опека е поставено недвижимото имущество.

При 57,1 % от случаите повторно използваното имущество е било сериозно занемарено, а в 42,9 % от анализираните случаи благотворителните институции са се сблъскали със сериозни икономически трудности. Особено сериозен е проблемът с изоставянето на имущество, в частност на земеделски терени и плодови и лозови масиви, чиято производителност зависи от полагащите грижи, които са недостатъчни в периода между изземването и повторното им използване. Така например необходим е тригодишен труд, за да се възстановят лозовите масиви и да дадат реколта, което изисква сериозни инвестиции на усилия, финанси и време.

ТАБЛИЦА 13. ГРУПИ БЕНЕФИЦИЕНТИ ПРИ ПОВТОРНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА КОНФИСКУВАНО ИМУЩЕСТВО

Типология на бенефициентите	Субекти, разпореждащи се с конфискувани имоти в обществена полза		Общ процент
	брой	%	
Попечител на имуществото	14	9,0	12,3
Младежи	16	10,3	14,0
Гражданство	43	27,7	37,7
Мигранти	4	2,6	3,5
Хора с психически и физически увреждания	24	15,5	21,1
Непълнолетни, застрашени от социална изолация	13	8,4	11,4
Деца и юноши	16	10,3	14,0
Задържани и бивши затворници	2	1,3	1,8
Наркозависими/бивши наркозависими	4	2,6	3,5
Предприемачи	4	2,6	3,5
Възрастни хора	9	5,8	7,9
Жертви на насилие	3	1,9	2,6
Семейства, застрашени от социална изолация	3	1,9	2,6
Общо	155	100,0	136,0

Източник: Агенция за държавна собственост, 2010.

На второ място, трябва да се отбележат бюрократичните трудности, включително различните видове правни обструкции от страна на бившите собственици, нанесените щети на имуществото още преди неговото повторно използване, както и необходимостта да се изплащат щети. Към тези проблеми трябва да се добавят и признаците на недоверие от страна на обществеността. Налице е известна дистанцираност, която е резултат на страха или просто на незаинтересованост и липса на гражданско участие. Тя пречи на териториалната дейност на социалните актьори в борбата срещу мафията, осъществявана съвместно с институциите, както и на съдействието на онези граждански сектори, които не споделят подобни опасения и незаинтересованост.

Интересно е да се види какво е било взаимодействието между „третия сектор“ и институциите в рамките на опита за повторно използване. В 36,2 %

ТАБЛИЦА 14. ВРЕМЕВИ ИНТЕРВАЛ МЕЖДУ КОНФИСКАЦИЯТА И ЕФЕКТИВНОТО ПОВТОРНО ИЗПОЛЗВАНЕ

	Брой	Минимум	Максимум	Средно
Година на конфискуването на имуществото	71	1985	2006	1997,24
Година на ефективното използване на имуществото	71	1998	2009	2005,70
Индикатор за времеви интервал между конфискуването и ефективното използване	71	1	23	8,46
Общ брой случаи	71			

Източник: Агенция за държавна собственост, 2010.

от анализирани практики не е сигнализирано за никаква институционална подкрепа (тук трябва обаче да се уточни, че става дума само за липса на потвърждаваща информация).

Това, разбира се, не би трябвало автоматично да се разглежда като липса на предразположеност към сътрудничество от страна на институциите. В 23,3 % от случаите става дума за управление на имуществото пряко от обществени институции, както и чрез пряка намеса на държавата и местните власти. В 14,7 % от случаите е констатирано положително взаимодействие с публичните власти, а в по-малка степен социалното използване на имуществото е станало възможно благодарение на финансиране от страна на мест-

ТАБЛИЦА 15. ТРУДНОСТИ ПРИ УПРАВЛЕНИЕТО НА КОНФИСКУВАНОТО ИМУЩЕСТВО

Срещнати трудности	Срещнати трудности		Общ процент
	брой	%	
Занемареност на обекта/изоставеност	32	37,6	57,1
Зает обект/съпротива/бивши собственици	5	5,9	8,9
Унищожени документи	4	4,7	7,1
Ответни щети	7	8,2	12,5
Икономически трудности	24	28,2	42,9
Бюрократични трудности	13	15,3	23,2
Общо	85	100,0	151,8

Източник: Агенция за държавна собственост, 2010.

ните власти и/или на държавно финансиране. В частност 8 добри анализирани практики са одобрени и финансирани в рамките на плана НОП за сигурност на Министерството на вътрешните работи.

От тези данни може да се направят следните заключения. На първо място е важноста на „третия сектор“ в рамките на конкретните практики на повторно използване на конфискуваните имущества, което намира потвърждение предимно в ролята на катализатор за използването на бившето имущество на мафията от гражданството. На второ място, резултатите свидетелстват за наличието на добро сътрудничество от страна на институциите (като 64 % от осъществените проекти се дължат и на пряката намеса, сътрудничеството или финансирането от страна на публичните власти).

Натрупаната практика при прилагането на Закон 109/96 очертава и основните полета, в които може да се търсят възможности за преодоляване на констатирани слабости и пропуски.

ТАБЛИЦА 16. ПОДКРЕПА ОТ ИНСТИТУЦИИТЕ

	Честота	Процент
Липса на подкрепа	42	36,2
Сътрудничество	17	14,7
Финансиране от местните власти	15	12,9
Държавно финансиране	11	9,5
Финансиране от местните и държавните власти	4	3,4
Пряка държавна намеса	27	23,3
Общо	116	100,0

Източник: Агенция за държавна собственост, 2010.

Финансова подкрепа

Голяма част от операторите на конфискувано имущество изтъкват необходимостта от финансова подкрепа, която да съпътства предоставянето на терени и недвижимо имущество, особено в началните фази на процеса. Този факт свидетелства за икономическите проблеми, които ограничават полезния ефект за обществото от повторното използване на предоставеното имущество. Той е насочен към местните и централните власти, от които се търси конкретен финансов ангажимент, за да се улесни встъпването във владение на въпросните активи, както и при възникването на непредвидени разходи, които биха подложили на натиск бенефициенти с по-малки възможности. Освен това подобно на мерките, които се вземат в областите с традицион-

но мафиотско присъствие, е необходимо да се разработят специфични мерки за подкрепа, насочени и към някои северни региони от типа на Ломбардия, Пиемонт и Венеция, в които дейностите по повторното използване на конфискувано имущество са все по-активни.

Правно-техническа подкрепа

Необходимостта от институционална подкрепа не е единствено в сферата на събирането на средства. Подобна подкрепа е необходима и във връзка с бюрократичното протакане, както и при неприятните ситуации, в които мафиотите демонстрират своето упорито нежелание да се разделят с пресъпнатите си активи в полза на обществеността.

Ролята на местните власти

Социалното усвояване на въпросните имущества може да получи значим импулс чрез опростяване на административните процедури и чрез съответната положителна роля на обществените администрации, която да допълни ролята на „третия сектор“. В това отношение местните власти би трябвало да се насочат към публични инициативи от типа на идейните конкурси с оглед да допълнят усилията за повторно използване на конфискуваното имущество в съответствие с реалните потребности на съответните райони.

3. Ситуацията в Рим²²

Лацио е шестият регион в Италия по броя на конфискуваните имущества в страната. Преди него са Сицилия – 4971, Кампания – 1679, Калабрия – 1544, Ломбардия – 957, и Пулия – 906. В Лацио техният брой е 482, от които 105 са фирми, а останалото – недвижима собственост (апартаменти, вили, терени и др.). Към 31 декември 2009 г. те са били 464. Следователно за по-малко от една година са били конфискувани 18 обекта. На провинция Рим се падат най-много – 383 конфискувани обекта, от които 96 са фирми. В рамките на националната панорама Рим заема седмо място сред провинциите по конфискувано имущество след Палермо, който води класацията при провинциите с 3343, Реджо Калабрия – 1030, Неапол – 915, Катания – 592, Милано – 536, и Казерта – 486.

Измежду 287-те недвижими обекта, конфискувани в провинция Рим, 172 са били предадени за повторно използване към 1 ноември 2010 г. (което означава, че обществото би трябвало вече да ги ползва), 57 са още в процес на управление от Агенцията за държавна собственост, която трябва да ги разпредели, а 34 обекта са върнати.

Прозрачността и доброто администриране са основни критерии за ефективно управление на държавната собственост и за защита интересите на

²² По публикацията „Да си върнем заграбеното: от конфискацията към ефективното социално използване на конфискуваните имущества на мафията в Рим и провинцията“, Рим, 15 февруари 2011 г.

гражданите. Още повече, когато става въпрос за използването за социални цели на конфискувано имущество, което е едно „щастливо интуитивно решение“ на законодателя и заслужава да бъде защитавано от гражданството. Това поражда необходимостта от независим мониторинг, който да установи дали е гарантирана възможността съответната община, която е пострадала от мафията, и преди всичко нейните най-уязвими жители да бъдат компенсирани чрез използването на активите, които същата тази мафия си е присвоила незаконно. Подобен мониторинг се извършва през 2009 г. по инициатива на Извънредния комисариат за конфискуваното имущество. Все пак изнесените от този мониторинг данни за подпомогнатите общини не съдържат достатъчно данни за това, до каква степен успешно и ефективно е използването на недвижимите собствениности от съответните бенефициенти. В региона на Лацио например Комисариатът отбелязва, че през ноември 2009 г. от общо 176 конфискувани недвижими обекта в 23 общини 81, или 46 %, не са използвани поради различни причини.

Това налага тази празнина да бъде запълнена, като се изясни от страна на компетентните институции кои са добрите практики в повторното използване на тези имущества и каква е ситуацията в този сектор. Последващият мониторинг се ограничава до конфискуваното имущество, предоставено за ползване на общините на територията на община Рим и в три общини от едноименната провинция (Гротаферата, Фраскати и Ардеа), където е и най-големият брой конфискувани недвижимости. Самият мониторинг се извършва с помощта на доброволци от няколко граждански сдружения, които провеждат допитване сред живеещите в тези общини.

На територията на община Рим мониторингът е приложен за 117 от всички 135 конфискувани имота, или 86,6 %. От тези посещения се установява, че 8,5 % от тях не се използват. В повечето случаи става дума за изоставени къщи. Общата стойност на конфискуваните имоти възлиза на 4 725 264,8 евро. Все пак в 24,7 % от случаите конфискуваните имущества се обитават или използват за дейности, различни от предвидените в направлението (тяхната стойност възлиза на 19 799 362 евро). Към тях трябва да се добавят 7,6 % от наблюдаваните имоти, които е трябвало да се използват за производствени цели, но всъщност се ползват за други цели. Едва при 27,3 % от проверените обекти се констатира, че се използват по предназначение и обслужват най-онеправданите групи, използват се за социални услуги и за участие на гражданите. За останалите 39,3 % от наблюдаваните имущества се оказва невъзможно да се уточни начинът на използване и до каква степен той обслужва социални цели. Тяхната стойност възлиза на 9 255 417,23 евро.

От проведения мониторинг става ясно, че само 32 от конфискуваните имущества са били използвани в съответствие с цитирания закон, което представлява 27,3 % от проверените имоти. Една от описаните „добри практики“ е сградата на № 98 на улица „4 ноември“, предоставена през 2003 г. на мрежа от неправителствени организации, борещи се срещу мафията – „Либера“ (<http://www.libera.it/>). Въпросният малък дворец, разположен в центъра на столицата, е конфискуван през 1994 г. от Микеле Заза – един от видните членове на Камора, който го е използвал за бизнес срещи и отмора. Днес тази сграда е пулсиращото сърце на най-голямото сдружение на антимафиотските мрежи в Италия и в чужбина. Нейните седем етажа поз-

воляват „Либера“ да провежда работни срещи и да поддържа контакти с мрежите в цялата страна.

Друг подобен случай на територията на община Рим е с къщата на „Виа Далмация“ № 25, предоставена на „Каза фамилия розета“, която приютява младежи от проблемни семейства (www.casarosetta.it). Добра практика представлява и „Нуово чинема Акуила“ на адрес ул. „Виа Л'Акуила“ № 66, предоставено на кооперацията Sociale Sol.Co Roma, за да развива дейности в сферата на киноизкуството (www.cinemaaquila.com). В осмия муниципалитет – един от районите на община Рим, които най-много се нуждаят от социални политики, се намира къщата на „Колина дела Паче“ (Хълм на мира) с прилежащ парк.

Историята на Хълма на мира започва през 2001 г. Преди десет години зелената площ в Боргата Финоккио на осми муниципалитет е иззета и конфискувана от мафията. Върху Хълма на мира Енрико Николети – касиер на бандата на Маляна – е построил незаконно истински палат на седем етажа, предназначен да бъде хотел. Аферата е разкрита благодарение на дейността на културната асоциация „Контаминационе“, включваща младежи от квартала, която се бори за превръщането на района в зона на зеленина и социални дейности в съответствие със Закон 109/96.

В девети муниципалитет е разположен апартамент с две прилежащи помещения и гараж на адрес „Виа Одерцо“ 34, който през 2001 г. е предоставен на „Арке Онлус“ – доброволческа асоциация за подпомагане на младежи в неравностойно положение. Асоциацията е успяла да използва ефективно това имущество само през 2008 г., след което апартаментът е бил зает незаконно от родителите на тези младежи. Въпреки проблемите по възстановяване контрола върху имота в момента апартаментът се използва за римско седалище на асоциацията, която развива важна социална дейност (www.arche.it). В десети муниципалитет са идентифицирани девет добри практики от общо 11 имота, предоставени на социални бенефициенти. Това илюстрира важността на съдействието от страна на политическите сили и муниципалните власти в тази сфера. Така на „Виа Дечио Муре“ 43 се намира „Каспер Хаузер“ – приют за бездомни, на „Виа Тусколана“ 2068 Coop. sociale il Solco и Coop. sociale New Horizon развиват дейности за социална подкрепа и трудова реадaptация на хора в неравностойно положение и т.н.

В 11 муниципалитет се намира т.нар. „Къща на джаза“, включваща три вили, един апартамент и едно покрито пространство, както и гараж и земеделски терен. Това са имоти, оценени приблизително на 10 млн. евро и конфискувани от Енрико Николети – касиер на бандата Маляна през 2001 г. Днес обектът, предоставен през 2002 г. на дружеството „Зетема“, е място за срещи и концерти, известно в целия град (www.casajazz.it). В 15 муниципалитет се намират четири имота (апартамент с гараж и пристройки), които понастоящем се използват за седалище на асоциация „Андреа Тудиско Онлус“, която оказва съдействие на деца и техните семейства в борбата им с труднолечими болести (www.assandreatudisco.org). В 17 муниципалитет на адрес „Виа дей Гракчи“ 60 се намира апартамент, конфискуван от бандата Маляна и предоставен на младежката фондация „Франческа Фалконе“ (www.fondazionefalcone.it), основана в Палермо само няколко месеца след атентата при Капачи. Тя развива активна дейност за изучаване и превенция на престъпността.

Проведеният мониторинг откроява необходимостта от насърчаване на използването на конфискуваното имущество за социални цели, както и необходимостта от прозрачност и граждански контрол. Тези изтръгнати от мафията имущества могат да се използват за намаляване дефицита на структури и услуги, характерен както за местните власти, така и за неправителствените организации и кооперациите. Резултатите очертават необходимостта много ясно да се дефинира необходимата система за управление на недвижимостите, иззети от мафията. Предложенията от мониторинговия доклад са тази система да включва съществуващите законови инструменти и ресурси (примери за това са Националната агенция за управление и разпореждане с иззетите и конфискуваните имоти, принадлежащи на организираната престъпност, както и регионалните норми за финансиране на дейностите, свързани с тези имоти), както и други инициативи на различни институционални равнища, насочени към постигане целите за цялостно и ефективно повторно използване на всички иззети от мафията имоти.

Сред ключовите направени препоръки са:

- **Създаване на обществен регистър на иззетите от мафията имоти**

Това е първата и основна стъпка, за да се отговори на изискванията за прозрачност, мониторинг и популяризиране на социалното повторно използване на тези активи. Регистърът трябва да бъде управляван в съответствие с принципа на възходящото административно степенуване (муниципалитети, общини, провинция, регион) и по модела на вече съществуващата Национална агенция за управление и разпореждане с иззетите и конфискуваните имоти, която ги управлява преди предоставянето им на бенефициентите. Преди всичко регистърът трябва да бъде достъпен онлайн.

- **Обществено оповестяване на предоставяните за социални цели конфискувани имоти**

Всяка община или друга институция, която се разпорежда с конфискувани имущества за социални цели (например провинция или регион), трябва да публикува обяви за въпросните имоти, за да могат да кандидатстват предвидените в Закон 109/96 потенциални бенефициенти. По такъв начин могат да се подберат най-добрите проекти, насочени към ефективно използване на обектите в обществена полза.

- **Създаване на институция към общините в столицата и провинция Рим като цяло за управление, предоставяне и мониторинг на конфискуваните имущества**

Такава институция има важно значение поради големия брой конфискувани и иззети обекти (в случая с Рим подобна институция е съществувала и предложението е да бъде възстановена).

- **Насърчаване използването за социални цели на тези имущества на равнище провинция**

Провинция Рим трябва да предвиди финансиране за реструктурирането и поддръжката на активи, предназначени за социални дейности, както това вече е направено на равнище регион.

- **Незабавно и пълно прилагане на регионалния закон, с който се създава Агенцията за конфискуваните имуществва в Лацио (Abecol)**

Незабавно следва да бъде назначен директор на агенцията и да бъде определен щат.

- **Продължаване на регионалното финансиране, предвидено за поддържане на социалното използване на конфискуваните имуществва**

IV. ЗАТВОРНИЧЕСКИ РЕЖИМ ЗА ЧЛЕНОВЕ НА ОРГАНИЗИРАНИ ПРЕСТЪПНИ ГРУПИ

Въвеждането на извънредни мерки в рамките на затворническия режим в Италия за осъдените за принадлежност към организираната престъпност се налага поради отрицателния опит от злоупотребите с алтернативните мерки за изтърпяване на наказанието от страна на осъдените, както и поради използването на контактите с други затворници за поддържане на редовни комуникации между осъдените босове на мафиотски кланове и техните подчинени, които все още са на свобода. С други думи, разглежданият в тази част затворнически режим за членове на организирани престъпни групи²³ е важен законов инструмент за прекратяване на порочните практики на обезсилване на пенитенциарната система от мафията.

Според този режим при изключителни случаи на съпротива или на други извънредни тежки ситуации министърът на правосъдието има право да разпреди прекратяване на прилагането на обичайните правила за отношение към затворниците и задържаните във въпросното заведение или в част от него. Това прекратяване води до недопускане поддържането на отношения на съответния затворник с „криминална или терористична групировка или с групировка, свързана с подривна дейност“. Разпореждането се издава след изслушване на прокурора по предварителното разследване или на прокурора, участващ в съдебното производство, и след придобиването на всяка необходима информация от Националната дирекция „Антимафия“, от централните органи на полицията и от специализираните звена за противодействие на организираната престъпност, терористични или развиващи подривна дейност организации. Мерките могат да бъдат наложени за срок от 1 до 2 години и могат да бъдат продължавани многократно без прекъсване за срок от по 1 година.

1. Тезата на прокуратурата²⁴

Вече 18 години затворническият режим за членове на организирани престъпни групи е част от инструментариума в борбата срещу мафиотската престъпност. Що се отнася до прилагането му в противодействието на тероризма, то е твърде ограничено и почти символично. Приемането му е резултат на трагични събития в страната, последвали атентатите при Капачи и Виа

²³ Т.нар. член 41-bis – вж. Приложение 4.

²⁴ Винченцо Макри, прокурор към Националната дирекция „Антимафия“ по време на изслушване в Парламентарната комисия, разследваща феномена мафия и другите, включително и чуждестранните, престъпни организации (11 май 2010 г.) (превод със съкращения).

Д'Амелио и цели лишаването на мафиотските босове от възможността да продължават да управляват своите организации дори от вътрешността на затворите, в които излежават присъдите си. Когато в средата на 80-те години е приет член 41-bis като допълнение към действащите норми за регулиране на изтърпяването на наказанието лишаване от свобода и местата за това, той съдържа само една алинея (понастоящем първа алинея) и се отнася единствено за защитата на обществения ред в затворите в случаи на бунт и размирици. Неговата цел е временно да се отмени обичайният затворнически режим, докато не бъде решен въпросът за възстановяване на вътрешния ред в местата за изтърпяване на наказания. Става дума за административен лост, контролиран изцяло от тогавашното Министерство на правосъдието, който можеше да се прилага до отстраняване на споменатите проблеми.

Въведеният през 1992 г. специализиран затворнически режим за членове на организирани престъпни групи има съвършено друга функция – осуетяването на контактите между затворниците и външния свят. Правната литература от 80-те години съдържа множество данни, които показват, че задържането на престъпници никога не е било пречка за продължаване на контактите им с техните хора на свобода. Престъпните организации остават в състояние да продължат да укрепват властта на задържаните си босове, които от затворническата килия се ползват с влияние и харизма, позволяващи им да направляват събитията в свой интерес. Калабрийската Ндрангета например продължава дори в затвора да рекрутира нови членове, като че ли става дума за отделна секция на организацията със свои правила, които по никакъв начин не се нарушават от затворническия режим. Така възниква необходимостта да се преустанови практиката задържаните мафиотски босове (които междувременно си създават трайни съдружия с други задържани „колеги“, продължаващи и след излизането им на свобода) да дават заповеди, указания и директиви от затвора.

Въвеждането на новата норма цели именно прекъсването на тази порочна практика. Първоначално става дума за много стегнат текст от само една алинея, който не предвижда никакви правни механизми, никакви разпоредби относно съдържанието на мярката, наложена от министерството, нито указания за процедурата по нейното прилагане и обжалване. Това е просто норма, която предоставя на Министерството на правосъдието (предвидена е и възможността това да бъде поискано от Министерството на вътрешните работи) правомощия да прекрати обичайния режим на третиране на затворниците при наличие на хипотезата на ал. 1 от същия член.

По въпроса за липсата на правни механизми на обжалване във връзка с въвеждането на новата алинея е сезиран Касационният съд. В крайна сметка проблемите са отстранени от Конституционния съд, който в едно от своите решения, прието през 1995 г. (впоследствие потвърдено през 1996 г.), постановява, че въпросните правни механизми са задължителни с оглед конституционната легитимност на мярката. С приемането на Закон 11 от 7 януари 1998 г. тази празнина бе запълнена с добавянето на разпоредба, която гласи, че обжалването ще се разглежда от наблюдаващия съд, в чиято юрисдикция попада случаят.

Въпросната мярка обаче поражда редица проблеми, сред които и този, че тя е временна и се налага да бъде обновена. До този момент от законодателя са приети няколко изменения на закона. От друга страна, тъй като

той не дава указания за начина, по който трябва да процедира съответното министерство, инициативата за издаване на съответни наредби е в ръцете на министъра. Въпросните наредби са с времева рамка от 6 месеца, което налага честото им удължаване. Този факт наред с обстоятелството, че създава трудности пред съответните служби, предизвиква и проблеми пред правната защита²⁵.

Както става ясно, налице са усилия от страна на юриспруденцията да интегрира тази доста неподатлива на съдебна намеса мярка. Това налага да се приеме нова норма, която да не визира единствено извънредни обстоятелства, а да бъде замислена като естествена мярка за противодействие на организираната престъпност. Борбата срещу този вид престъпност не може да бъде краткотрайна и съответно извънредните мерки не са подходящи. През 2002 г. са отстранени пропуските, за които алармира юриспруденцията. С приемането на Закон 279 от 2002 г. се постановява, че мярката се въвежда първоначално с времева рамка от 1 до 2 години, като продължаването ѝ става чрез наредби с максимална продължителност от по една година. Докато първоначалната наредба предполага искането за такава мярка да се мотивира с опасността от установяване на връзки между затворници и криминални организации, терористични и подривни групи, удължаването на нейното действие вече не изисква подобна мотивировка.

Както показва последвалата практика обаче, и тук не липсват проблеми. Ако затворническият режим всъщност е насочен към недопускане на контактите, тогава мярката не би трябвало да се удължава, тъй като не може да се докаже, че съществува опасност от такива контакти. Подобна интерпретация от съдилищата доведе до парадоксално противоречие: ако затворническият режим постига своя ефект – недопускането на контакти – в такъв случай той не може да бъде продължаван, тъй като няма доказани нарушения чрез такива контакти с външния свят. Продължаване на този режим е възможно единствено ако се докаже, че всъщност той не е успял да отстрани опасността – а именно прекратяването на контактите. Въпросният парадокс показва, че подобно интерпретиране на нормата е несъстоятелно.

През последните години броят на отменените наредби по този закон значително намалява. Въпреки това през 2009 г. италианският законодател решава да усъвършенства тази правна норма с оглед избягването на подобни проблеми с нейната интерпретация. Още от 2000 г. се обсъжда възможността тази компетенция да бъде прехвърлена от наблюдаващите съдилища на съответната територия на отделен орган, който се предлага да бъде специализиран в мерките за превенция, или на общ наблюдаващ съд със седалище в Рим. Първото предложение е мотивирано с факта, че в такъв случай съответният орган няма да се занимава с обичайни затворнически режими, а с такъв, който е съпоставим с превантивните мерки в районите, в които активно действат организираните престъпни групи. Именно такъв съд би могъл по-добре да се съобрази с приоритетите на обществения ред и сигур-

²⁵ Така от момента, в който задържаният обжалва мярката, до съответното съдебно решение често минават шест или повече месеца и тогава се налагаше да се обжалва следващата наредба. На практика това означава, че правната защита е невъзможна, тъй като наблюдаващият съд отказва да се занимава с тези бързи процедури. Това е и един от мотивите за решението на Конституционния съд, който потвърждава правилото, че при всеки отделен случай задържаният има интереси, които налагат съдът да се произнесе, независимо че междуременно е издадена нова наредба.

ност, налагащи прилагането на тази мярка. Други аргументи се привеждат в подкрепа на създаването на общ наблюдаващ съд в Рим по подобие на делата на сътрудниците на правосъдието, които се гледат от специализиран съд със седалище в Рим, където е и седалището на Централната комисия за сътрудниците на правосъдието. Това решение е логично, тъй като в случая със сътрудниците на правосъдието не е възможно делата им да се гледат в териториалните съдилища, тъй като би се стигнало да разкриване на защитените места, в които те се намират.

В крайна сметка, като се вземат под внимание последните съображения, се възприема идеята за специален съд с общонационални правомощия. Последната правна промяна идва с приемането на Закон 94 от 2009 г., който радикално променя някои пунктове в този институт, докато в други затвърждава постигнатия напредък през предишните години и позволява да се решат различни проблеми, свързани с интерпретациите на неговите текстове. Новият текст удължава срока на мярката, като вместо съществуващия максимален срок от 2 години въвежда срок от 4 години, като всяка последваща наредба за удължаване на мярката може да бъде със срок от 2 години. Тази разпоредба предизвика критики, че при нея липсва гъвкавост и не се дава възможност министърът да прояви дискреция, отчитайки състоянието и значението на затворника. Освен това критиците твърдят, че за един мафиотски бос от местно и национално значение четиригодишният първоначален период може да е подходящ, но за по-незначителните персонажи би трябвало да се предвиди някакъв избор между минимален и максимален срок на мярката.

Според новия закон удължаването действието на мярката се мотивира с това, че „възможността на задържания да извършва контакти с организацията ... не е намаляла“. По такъв начин вече не се изисква да се представи т.нар. „отрицателно доказателство“, което е трудно осъществимо, а става дума за положително доказателство за продължаваща възможност за осъществяването на такива контакти. При това законодателят предвижда и обективни критерии за доказването на тази хипотеза, като конкретизира, че само по себе си изтичането на определено време не е достатъчен елемент за доказване отпадането или намаляването на подобна възможност.

Какви са резултатите?

През 1993 г. са анулирани 36 наредби срещу 129 нови наредби и 355 продължения на предишни разпоредения. Тези цифри достигат максимума през 2006 г., когато има 89 анулирани наредби, а през 2008 г. те са 68. През 2010 г. има само 6 анулирани наредби. От септември 2009 г., когато законът влиза в сила, до май 2010 г. има само 7 уважени жалби срещу 159 отхвърлени жалби, 66 – недопуснати за разглеждане, 123 – обявени за нищожни, и т.н. В този смисъл резултатите са изцяло положителни.

От 1 март 2010 г. НДА има представител във всяко заседание на съда и всички прокурори от НДА участват на ротационен принцип в заседанията на съда. Това се налага и поради необходимостта да се компенсира липсата на познания у генералните прокурори по отношение процесуалната позиция на затворниците. НДА е в състояние да предоставя на наблюдаващия съд информацията, с която разполага и която идва от цялата страна. Това е

важно, тъй като често задържаният е съден едновременно в Палермо, Милано и Болоня. Прокурорът в Палермо знае обстоятелствата, отнасящи се единствено до неговия процес, докато НДА има достъп до всички дела срещу съответното лице. Това ѝ позволява да вижда цялостната картина в подробности. Този принос на Националната дирекция „Антимафия“ се оценява положително от наблюдаващия съд в Рим, който се нуждае от съответните документи и материали, върху които да изгради собственото си решение. Всичко това позволява по-ефикасно правораздаване.

Продължават дискусиите във връзка с организационно-техническия проблем при прилагането на тази норма. Законът предвижда да се създадат затворнически структури, които да предотвратят събирането на повече затворници заедно. В това отношение не е достатъчно просто да се забрани събирането на повече от четири лица по време на разходките на открито или затворниците да се поставят в изолация (при положение че килията на Тицио е срещу тази на Чайо и следователно двамата могат спокойно да си говорят). Необходимо е да се създадат такива структури, които да правят невъзможни подобни контакти.

Съществува и проблемът със състава на групите, осъществяващи социални контакти помежду си. Възниква въпросът, какво трябва да се направи – да се съберат на едно място хора, които принадлежат към една и съща криминална общност, или обратното – затворническата група да включва мафиоти от Неапол, Калабрия, Сицилия и Пулия? Всяко от двете решения има плюсове и минуси. Проблемът се задълбочава и поради увеличаването броя на изтърпяващите наказание по специализирания затворнически режим за членове на организирани престъпни групи. Към 6 май 2010 г. например те са 668 души, към 10 май – 671 души, а в края на 2009 г. – 620.

Друга трудност е желанието на редица прокурори след арестуването на съответните лица поне част от тях да бъдат поставени при режим по чл. 41-bis, тъй като това ще им позволи да твърдят, че се предприемат сериозни мерки в борбата срещу организираната престъпност. Това обаче води до увеличаването на задържаните по този член и затруднява подбора на лицата, които наистина трябва да бъдат изолирани.

Наблюдаващият съд в Рим решава кои от затворниците, които са изтърпели 15-20 години при режим по чл. 41-bis или обективно са изгубили качествата на престъпни лидери, могат да бъдат поставени на общ режим. В тези случаи прокурорите също са склонни към гъвкавост, тъй като те биха желали въпросната мярка да се прилага единствено спрямо онези, които наистина заслужават това, а не спрямо голяма група затворници, защото това създава объркване.

Въпреки посочените проблеми може да се направи заключението, че новата норма води до обективно затягане на дисциплината, което е резултат на взаимно допълващата дейност на пенитенциарните власти, областните прокуратури, Националната дирекция „Антимафия“ и съдебните власти в лицето на наблюдаващия съд в Рим и Касационния съд. В тригодишния доклад на Министерството на правосъдието до парламента се отбелязва положителният знак на тази синергия по отношение на чл. 41-bis.

Какви са последиците от чл. 41-bis за мафията?

Задълбочава се пропастта между затворническата общност, от една страна, и външния свят, от друга. Старите босове, които дълги години се крият от правосъдието, понастоящем са затворници с дълги присъди, а междувременно на свобода се извършва обновяване на ръководствата, като новите лидери вероятно действат по начин, който да намали риска от задържане. Така че въпросният затворнически режим може да се окаже постепенно изчерпан поради липсата на подходящи затворници. Ако приемем за вярна хипотезата, че мафията се трансформира от криминална организация с жестоки похвати в предприемаческа организация, участваща в икономиката и в големите легални и нелегални пазари в национален и международен план, правосъдието все по-рядко ще се сблъсква с престъпления, които изискват прилагането на чл. 41-bis. Ще бъде все по-трудно да се прилага и чл. 74, приложим спрямо мафиотски босове, тъй като организациите, които извършват трафик, не включват важни мафиотски фигури, а членове, които само изпълняват функции, свързани с незаконния внос. Същевременно самите мафии вече имат по-различна организация, включваща големи предприемачи, които правосъдието преследва за икономически престъпления.

2. Гледната точка на пенитенциарната институция²⁶

Понастоящем в италианските пенитенциарни институции има 669 души в единична килия в съответствие с чл. 41-bis измежду общо 67 542 затворници. Италианската пенитенциарна система е доста сложна. Предвиденото в чл. 41-bis съответства на понятието строг режим (режим на повишена сигурност). Същевременно повечето осъдени се намират при условия, които се отличават от режима на повишена сигурност. За сравнение, докато изтърпяващите наказание „лишаване от свобода“ по чл. 41-bis са 669 души, онези, които са поставени в условията на строг режим, са около 8000 души при около 60 хил. души при общ режим. Те са настанени в 14 пенитенциарни институции, по-голямата част от които се намират в Кунео, Акуила, Милано Опера, Новара, Сполето, а по-малко са в Асколи Пичено и другаде.

В някои от тези обекти подобни затворници са единици. Закон 94 от 2009 г. предвижда по-нататъшно намаляване броя на институциите, в които да се настаняват лица, изтърпяващи наказания по чл. 41-bis, като постановява подобни затворници да бъдат настанявани в рамките на институции, изградени върху островна територия. С оглед на това се обсъждат две възможности: да се съсредоточат задържаните по чл. 41-bis, като по такъв начин отделни структури да бъдат предназначени единствено за този тип затворници, или обратно, справяне с една по-сложна ситуация от гледна точка на ограничаването на контактите, при която в рамките на една институция пребивават затворници при трите различни режима. Естествено и при двете перспективи има плюсове и минуси. Съсредоточаването на задържаните по чл. 41-bis трябва да се контролира по-стриктно, като се разработят стратегии и евентуално се вземе предвид външната среда поради възможностите за

²⁶ Изказване на Франко Йонта, председател на Управлението на пенитенциарната администрация в изслушване пред Парламентарната комисия, разследваща феномена мафия и другите, включително и чуждестранните, престъпни организации (25 май 2010 г.).

манипулиране на затворническите условия, от които някои от тези престъпни кръгове продължават да се възползват. От друга страна, настаняването на лица, осъдени по чл. 41-bis в нормални пенитенциарни заведения, може да наложи по-специален режим на вътрешен контрол, тъй като има множество сигнали за възможното използване на затворници, изтърпяващи наказанията си при общ режим, за осъществяване на връзки с външния свят. Очевидно е, че няма универсална рецепта, която би позволила да се реши проблемът, а само аргументи „за“ и „против“ едната от двете възможности. Необходимо е да се изчака, за да се види коя от двете възможности ще се окаже подходяща.

Наблюдаването на пенитенциарните режими в Европейския съюз е много строго. Сред европейските институции, които се занимават с този въпрос, са Европейският съд по правата на човека в Страсбург – чрез своите решения, както и Съветът на Европа – посредством Европейския комитет за предотвратяване на изтезанията и нечовешкото или унижително отнасяне или наказание, който проучва ситуацията в пенитенциарните заведения. Това налага задължително да се предвиди един минимум от пространства, в които затворниците да осъществяват социални контакти, като същевременно се полагат усилия за гарантиране сигурността и преди всичко невъзможността за осъществяване на всякакъв контакт с външния свят. Масмедиите напоследък говорят за риска даден опасен мафиот да срещне друг опасен затворник. За да се третират по подходящ начин подобни лица, е необходимо да се знаят изходните данни, с които Управлението на местата за изтърпяване на наказанията разполага. Целта не е да се стига до конфронтиране, а да се установи конструктивен диалог със съдебните власти и в частност с Националната дирекция „Антимафия“, която е запозната с правния контекст и може да вземе решение дали на дадено лице може или не може да му бъде позволено да общува с друг затворник. Следователно темата е широко дискутирана и ако се допускат пропуски, те не бива да се приписват единствено на служителите на място, а на цялата система.

Друг аспект е възможността за осъществяване на връзки с външния свят. Както бе отбелязано, Закон 94 от 2009 г. предвижда засилващ се контрол върху телефонните разговори и видеозаписите, както и върху възможностите за осъществяване на среща на затворника с негови близки. Практиката обаче показва, че осъдените по чл. 41-bis се ползват с подкрепата на някои институции. Това е напълно законосъобразно – в повечето случаи Касационният съд, а в някои случаи и Конституционният съд, признават, че и тези затворници имат право на юридическа помощ във фазата на изтърпяването на наказанието, което е неотменимо. Също такава е и правото на затворника да определи дадено лице за свой защитник. Нищо не пречи някой човек с правно образование да се специализира в сферата на въпросите на изтърпяването на наказанието, в частност по отношение на осъдените по чл. 41-bis от Закона за изпълнение на наказанията, като по този начин получи правото да помага с правни съвети на съответното лице. Има и друг феномен, който все още не е достатъчно разпознаваем – посочването за защитник на лица, които са в роднински връзки със затворниците. По такъв начин тези лица са в двойната позиция на адвокат и роднина, което има отрицателно въздействие върху сигурността посредством контактите със съответните затворници. Съществуват и други ситуации, при които е възможно да се предават информации от затвора или на затворници. Споменатият казус обаче е особено сложен, тъй като не може да се контролира нито разговорът между един

защитник с друг, нито да се предотврати подобен контакт на затворника с негов близък.

Въпреки трудностите системата в нейната цялост е добре организирана. Управлението има оперативна мобилна група, включваща 600 души, които се командировават в затворите с особено опасни затворници. Особено в последно време, няма индикации за критични ситуации в тези заведения. Налага се да се използва механизмът на видеоконференцията с оглед да се избегне необходимостта от транспортиране на затворниците от един затвор в друг във връзка с процесите срещу тях. Тази система гарантира сигурността, тъй като един от най-опасните моменти е именно транспортирането на задържаните, особено ако това става по шосе. Понастоящем се извършва реорганизация на модела на превозването на затворниците до съда, което естествено засяга и други лица освен осъдените по чл. 41-bis. Честа е практиката да се използват въздушен транспорт и самолети на редовните линии. По-добрият вариант е управлението самостоятелно да осъществява подобен въздушен трансфер успоредно с редовните полети. Това се налага по различни причини, свързани с въпросите на сигурността и разходите, но също така и с достойнството на задържаните, които иначе трябва да пътуват с редовни полети с белезници. Естествено бъдещата система за сигурност ще отговаря на необходимите стандарти, като затворникът ще бъде придружаван от достатъчен брой полицаи и ще бъде налице цялостна система за наблюдение.

Според устава на пенитенциарната полиция, приет през 2000 г., нейният щат възлиза на 45 121 полицаи. Десет години по-късно тя разполага едва с 39 500 полицаи. С други думи, десетилетие по-късно все още има недостиг от 5000 полицаи, а затворниците междуременно са се увеличили. Така например през лятото на 2006 г. техният общ брой възлиза на 39 005 затворници, докато само четири години по-късно те вече са се увеличили на 67-68 000 души. Що се отнася до превозването на затворници до съдилищата, през 2009 г. е имало 330 000 подобни конвои. Това означава, че тези операции също са се увеличили.

V. ЗАКОНОДАТЕЛСТВО ЗА СВИДЕТЕЛИТЕ И СЪТРУДНИЦИТЕ НА ПРАВОСЪДИЕТО

Необходимостта от специализирано законодателство за защита на свидетели и сътрудници на правосъдието става очевидна още през 70-те и особено през 80-те години на XX в., когато редица членове на италианските мафиотски групировки започват да сътрудничат на властите. Проблемът става много актуален във връзка с нашумелите разкрития на мафията Томазо Бушета, който уличава босовете на Сицилианската мафия – членове на т.нар. „Купола“. Със Закон 82/1991 от 15 май 1991 г. са създадени Централна комисия за защита на сътрудниците на правосъдието и свидетелите (към МВР и Министерството на правосъдието) и Централна служба за защита (към МВР). По-късно законът е изменен със Закон 45/2001, който въвежда разграничение между двете категории (сътрудници на правосъдието и сътрудници). Междувременно са приети Закон 203/1991, с който се въвежда възможността за намаляване присъдата на сътрудниците на правосъдието, и Наредба-закон 119/1993, която въвежда възможността за промяна на идентичността на свидетелите и сътрудниците на правосъдието. Италианското законодателство в тази област е силно повлияно от законодателството на САЩ, където от дълги години съществува Програмата за защита на свидетели (Witness Protection Program).

1. Характеристики на двете категории²⁷

Съществува явно различие между сътрудниците и свидетелите на правосъдието. Докато първите са лица, които имат минало, свързано с организираната престъпност, вторите са обикновени граждани, които не попадат под ударите на закона.

Сътрудниците подписват „договор“ с държавата, който ги задължава да предоставят информация, чийто източник е вътре в криминалната организация, срещу което да получат процесуални, наказателни и пенитенциарни привилегии от типа осигуряване на защита и икономическа помощ за тях самите и за семействата им.

Свидетелите дават своите показания при разследването на някакво престъпление, поради което се ползват със защита от страна на специално създадените държавни органи. В много случаи става дума за търговци, които са отказали да заплатят рекет (т.нар. „пицо“), или за лица, които вече

---

²⁷ Вж. http://www.camera.it/_bicamerale/leg15/commbicantimafia/documentazionetematica/25/schedabase.asp

не желаят да плащат процент от приходите си под формата на незаконни лихви, наложени им от членове на организираната престъпност.

Сътрудниците на правосъдието, наричани на журналистически жаргон „разкажали се“ (на ит. „pentiti“), са необходим елемент в борбата срещу мафията, подобно на ролята на такива сътрудници в борбата срещу тероризма през 70-80-те години на миналия век. Те позволяват да се получат преки сведения за основните параметри на престъпните организации (цели, стратегии, мрежи, извършени или планирани престъпления и др.).

Освен това сътрудниците на правосъдието улесняват извършването на следните процесуални действия:

- арестуване на важни мафиотски босове;
- изземване/запор и конфискация на незаконно придобито имущество;
- избягване убийството на лица, намиращи се на прицела на организирани престъпни групи.

Всеки член на мафията, който започва да сътрудничи на държавата, нарушава основното правило на мафиотските организации – запазването на мълчание или омерта, което допринася за запазването на секретността, упражняването на властта и гарантирането на ненаказуемост. Поради тази причина някои сътрудници на правосъдието, считани за предатели от мафиотския свят, стават обект на т.нар. „кръстосани вендети“, когато техни близки – синове или родители, стават жертви на атентати.

Показанията на сътрудниците и на свидетелите би трябвало обективно да се верифицират от следователите с оглед установяването на тяхната истинност. Ако това бъде установено, сътрудниците и свидетелите се включват в специално разработена Програма за защита, въведена в Италия за пръв път със Закон 82 от 15 март 1991 г. Специална комисия на министерско равнище, наречена Централна комисия, ръководена от зам.-държавен секретар и състояща се от магистрати и следователи с опит в разследването на организираната престъпност, взема решения за това, кои лица да бъдат приети в специалната програма за защита, както и за променянето или прекратяването на подобен режим. Структурата, която изпълнява програмата за защита, се нарича Централна служба за защита. Тя има за задача да подпомага и да предприема мерки за реинтегрирането в социалната среда и получаването на достъп до трудовия пазар на лицата, приети в рамките на тази програма. Тази служба поддържа отношения със съдебните власти и органите на обществената сигурност в страната и в чужбина, както и с компетентните органи на пенитенциарната администрация и с всички други централни и периферни администрации, които проявяват интерес към програмата. Освен това чрез своите 14 оперативни звена с регионални и междурегионални компетенции Централната служба за защита прилага мерките по подпомагане и задоволява потребностите на лицата по тази програма.

През 2001 г. законодателството във връзка със сътрудниците на правосъдието е променено от парламента. Закон 45 от 13 февруари 2001 г. установява преди всичко формално и ясно разграничение между сътруд-

ници и свидетели на правосъдието, както и различен юридически режим на третиране на двете фигури; той въвежда по-строги критерии за подбора на сътрудници, както и времеви граници от 180 дни, в чиито рамки сътрудниците трябва да споделят цялата информация, с която разполагат. Накрая законът въвежда горен праг на намаляване срока на затворническата присъда в размер 1/4 от първоначалната ѝ продължителност, а при доживотните присъди – до десет години затвор.

Най-много сътрудници на правосъдието са регистрирани в средата на 90-те години, непосредствено след атентатите при Капачи и Виа д'Амелио през 1992 г., които костваха живота на магистратите Джовани Фалконе, Франческа Морвилло, Паоло Борселино и агенти от техния ескорт, както и след атентатите с колите бомби в Рим, Флоренция и Милано през 1993 г., в резултат на които загинаха десет души. След тези трагични събития държавата засили действията си против мафиотските организации и в частност срещу сицилианската Коза ностра. Става дума за време, когато републиканските институции и италианското обществено мнение болезнено осъзнаха действителната заплаха от страна на мафията.

Най-малък е броят на сътрудниците на правосъдието сред членовете на калабрийската Ндрангета. Причината за този феномен се дължи на факта, че членовете на тази криминална група са свързани помежду си с истинска кръвна връзка, така че евентуален сътрудник от тази организация би трябвало да предоставя информация за престъпна дейност и извършени убийства от страна на собствените си родители, братя и други близки хора.

2. Статистически данни²⁸

Следващите таблици дават представа за броя на различните категории защитени лица по години, бившата им принадлежност към мафиотските групировки и други сведения.

²⁸ http://www.camera.it/_bicamerali/leg15/commbicantimafia/documentazionetematica/25/schedabase.asp

ТАБЛИЦА 17. ОБЩ БРОЙ НА ЗАЩИТЕНИТЕ ЛИЦА – СЪТРУДНИЦИ И СВИДЕТЕЛИ, КАКТО И ТЕХНИ БЛИЗКИ ЗА ПЕРИОДА 1995 – 2007 г. (ДО 31 АВГУСТ)

Година	Сътрудници	Свидетели	Близки на сътрудниците	Близки на свидетелите	Общ брой защитени лица
1995	1052	67	4898	-	6017
1996	1214	59	5747	-	7020
1997	1028	56	4181	-	5265
1998	1067	59	4036	130	5292
1999	1100	56	3985	121	5262
2000	1110	61	3858	145	5174
2001	1104	74	3748	198	5124
2002	1098	64	3716	185	5063
2003	1119	65	3441	181	4806
2004	968	71	3059	219	4317
2005	893	74	2858	229	4054
2006	790	71	2657	224	3742
2007	791	71	2675	217	3754

Източник: Министерство на вътрешните работи, Доклад за специалните мерки за защита (данните са за периода до 31 август за всяка година).

ТАБЛИЦА 18. КРИМИНАЛНИ ГРУПИРОВКИ, ОТ КОИТО ПРОИЗХОЖДАТ СЪТРУДНИЦИТЕ НА ПРАВОСЪДИЕТО ЗА ПЕРИОДА 1995 – 2007 г. (ДО 31 АВГУСТ)

Година	Коза ностра	Камора	Ндрангета	Сакра Корона Унита	Други организации	Общо
1995	381	192	133	85	261	1052
1996	428	226	159	100	301	1214
1997	363	179	164	93	229	1028
1998	371	209	159	95	233	1067
1999	400	222	156	82	240	1100
2000	402	238	145	89	236	1110
2001	391	237	149	91	236	1104
2002	386	242	157	96	217	1098
2003	401	253	155	100	210	1119
2004	313	259	124	94	178	968
2005	290	254	119	87	143	893
2006	250	245	99	82	114	790
2007	237	260	101	83	110	791

Източник: Министерство на вътрешните работи, Доклад за специалните мерки за защита (данните са за периода до 31 август за всяка година).

ТАБЛИЦА 19. КРИМИНАЛНИ ГРУПИРОВКИ, С КОИТО СА СВЪРЗАНИ ПОКАЗАНИЯТА НА СВИДЕТЕЛИТЕ НА ПРАВОСЪДИЕТО ЗА ПЕРИОДА 1995 – 2007 г. (към 31 август)

Година	Коза ностра	Камора	'Ндрангета	Сакра Корона Унита	Други ор- ганизации	Общо
1995	22	16	13	8	8	67
1996	18	15	10	9	7	59
1997	20	12	10	5	9	56
1998	24	12	10	2	11	59
1999	17	10	10	3	16	56
2000	17	19	9	2	14	61
2001	19	21	13	4	17	74
2002	17	17	14	3	13	64
2003	12	20	16	4	13	65
2004	11	24	18	5	13	71
2005	12	26	17	3	16	74
2006	12	25	19	3	13	71
2007	10	26	21	2	12	71

Източник: Министерство на вътрешните работи, Доклад за специалните мерки за защита (данните са за периода до 31 август за всяка година).

ТАБЛИЦА 20. НЕПЪЛНОЛЕТНИ БЛИЗКИ НА СЪТРУДНИЦИТЕ И СВИДЕТЕЛИТЕ НА ПРАВОСЪДИЕТО (ЦИФРИ И ПРОЦЕНТИ) ЗА ПЕРИОДА 1995 – 2007 г.

Година	Непълнолетни	Процент от общия брой защитени лица
1995	2127	36
1996	2106	30
1997	2025	38
1998	1953	37
1999	1945	37
2000	1906	37
2001	1875	37
2002	1799	35
2003	1668	35
2004	1468	34
2005	1365	34
2006	1226	33

Източник: Министерство на вътрешните работи, Доклад за специалните мерки за защита (данните са за периода до 31 август за всяка година).

ТАБЛИЦА 21. ПРАВЕН СТАТУС НА СЪТРУДНИЦИТЕ НА ПРАВОСЪДИЕТО ЗА ПЕРИОДА 1995 – 2007 г. (към 31 АВГУСТ)

Година	Свободни	Затворници	Алтернативни мерки по силата на чл. 13-ter Закон 82/91	Арестувани извън затвора по чл. 13, ал. 4, и чл. 13-bis Закон 82/91	Под домашен арест
1995	662	223	84	32	51
1996	739	267	150	11	47
1997	619	195	165	2	
1998	582	233	252		
1999	574	245	281		
2000	502	202	406		
2001	451	196	457		
2002	384	78	536		
2003	355	177	587		
2004	320	175	473		
2004	303	188	402		
2006	330	158	302		
2007	326	149	316		

Източник: Министерство на вътрешните работи, Доклад за специалните мерки за защита (данните са за периода до 31 август за всяка година).

ТАБЛИЦА 22. ПРИЕТИ И ОТХВЪРЛЕНИ (ПОРАДИ ПРОЦЕСУАЛНИ НАРУШЕНИЯ) ПРОГРАМИ ЗА ЗАЩИТА ПО ГОДИНИ ЗА ПЕРИОДА 1995 – 2007 г. (ПЪРВО ТРИМЕСЕЧИЕ)

Година	Приети	Отменени
1995	397	23
1996	338	108
1997	131	89
1998	199	101
1999	151	78
2000	91	30
2001	59	13
2002	84	38
2003	117	13
2004	67	9
2005	113	25
2006	51	27

Източник: Министерство на вътрешните работи, Доклад за специалните мерки за защита (данните са за периода до 31 декември за всяка година).

ТАБЛИЦА 23. ОБЩИ РАЗХОДИ ПО ШЕСТМЕСЕЧИЕ ЗА СПЕЦИАЛНИТЕ ПРОГРАМИ ЗА ЗАЩИТА ЗА ПЕРИОДА 2001 – 2006 г.

Година	Разходи за първото шестмесечие	Разходи за второто шестмесечие
2001	-	33 459 860
2002	28 871 585	33 937 022
2003	26 501 765	35 106 168
2004	33 685 177	31 204 167
2005	36 840 392	31 372 624
2006	36 744 026	33 115 077

Източник: Министерство на вътрешните работи.

VI. РАЗПУСКАНЕ НА МЕСТНИ ОБЩИНСКИ СЪВЕТИ, В КОИТО Е ПРОНИКНАЛА МАФИЯТА

Друга радикална политика в контекста на извънредните мерки в борбата срещу италианската организирана престъпност са законодателството (Закон 221/1991) и практиката на разпускане органите на местно самоуправление в онези общини, където мафията е успяла да проникне в представителните институции и да диктува дневния ред в общественно-икономическия живот на градовете. Освен своята радикалност тази мярка е и много рискована, тъй като фактически и юридически поставя изпълнителната власт над изборните органи от местно значение²⁹.

1. Практическо прилагане на закона

Проникването и овладяването на органите на самоуправление на равнище община от организираната престъпност, по-специално в Южна Италия, е резултат от множество фактори, между които традиционната клиентелистка система на патронажа, характерна за региона в социално и политическо отношение. Съществуването на клиентелистки вериги на зависимост е в основата и на слабостта на политическите партии в италианското Медзоджорно. От друга страна, традиционните нагласи позволяват на мафията да играе голяма роля във формирането на представителни институции през дълъг исторически период, като установява свой контрол върху тях, купува гласове и пряко или косвено участва в изборната надпревара в съответните общини.

Конкретният повод за предприемането на мерки срещу мафията, основаващи се на споменатите закони, се дължи на все по-агресивното налагане на интересите на организираната престъпност в тази част на страната. Така например от 1993 г. до първото тримесечие на 1999 г. в Сицилия, Калабрия, Кампания, Пулия и Сардиния са извършени 830 атентата и са отправени заплахи за разправа с общински служители в 886 известни на полицията случая. А след атентата на Виа Д'Амелио (1992 г.) се стига дори до въвеждането на армейски части в Сицилия. Тогава е върхът в прилагането на стратегията на поддържане на напрежение, следвана от арестувания впоследствие бос на мафията Тото Рийна.

За периода от 1991 г. до 30 юни 2004 г. в съответствие със Закон 221/91 са били разпуснати 141 общински съвета, повечето от които са в четирите региона, традиционно засегнати от действията на мафията. Освободените от

²⁹ В Приложение 3 се съдържа законовият текст, който регламентира подобни инициативи от страна на изпълнителната власт, както и досегашната практика, в която се преплитат редица общественно-икономически и политически проблеми.

длъжност общински администратори за периода до декември 2002 г. са били 289 души, като 85 % от тях са от Южна Италия. Обвързването с мафията в тази част на страната се е считало почти за норма (известен е казусът с регионален съветник, който използвал за предизборните си митинги саунд-трака от филма „Кръстника“).

ТАБЛИЦА 24. ТЕРИТОРИАЛНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА РАЗПУСНАТИТЕ ОБЩИНСКИ ОРГАНИ НА САМОУПРАВЛЕНИЕ

	Калабрия	Кампания	Пулия	Сицилия	Други	Общо
1991	6	7	2	6	0	21
1992	4	8	0	9	0	21
1993	2	18	4	9	1	34
1994	0	3	1	0	0	4
1995	2	0	0	0	1	3
1996	2	5	0	1	0	8
1997	2	3	0	2	0	7
1998	1	5	0	0	0	6
1999	0	2	0	4	0	6
2000	2	1	0	1	0	4
2001	2	2	0	2	0	6
2002	1	4	0	0	0	6
2003	7	1	0	3	0	11
2004	1	1	0	3	0	4
2005 (до 30/6)	0	0	0	0	0	0
Общо	32	60	7	40	2	141

Източник: Министерство на вътрешните работи, 2003; Парламентарна комисия „Антимафия“, 2005.

Стадиите на обвързване между местната власт и организираната престъпност са следвали схемата „проникване – съучастничество – овладяване“. Съответно мярката „разпускане“ се прилага по отношение на всички органи на самоуправление: общински съвет (консилио), общинска управа (джунта) и кмет.

До този закон за разпускане на общинските органи се стига поради слабост на политическото представителство. Основната причина е това, че националните, регионалните и местните политически партии нямат сили да скъсат с онези общински съвети, за които се знае, че са под въздействие на мафията, и като цяло неспособността на местните политически субекти да решат тези проблеми. Комисията „Антимафия“ има практиката след назначаване на извънредни комисари в съответните общини да разпраща писма до нацио-

налните секретари на съответните политически партии с призив да реформират структурите си в съответния район. Според представители на комисията обаче, в 90 % от случаите както управляващите, така и опозиционните партии просто изчакват края на мандата на комисаря, за да се върнат към старите порядки.

Основната задача на комисията „Антимафия“ е свързана с изборите, последващи разпускането на общинските органи. Основният проблем при провеждането им е, че в много случаи се стига до преизбиране на съветниците. Това е особено характерно за Сицилия, където има пропорционална система за избиране на общинските съвети, което позволява по-голяма анонимност. Така или иначе подобна намеса за разпускане на общинските съвети се дължи на слабостта на демократичните механизми в съответната община. В тези условия е трудно постижимо възстановяването на демокрацията да се извърши просто чрез извънредни избори, тъй като за тях трябва да са налице необходимите условия в съответната община и само тогава може да се говори за демократични избори. В Южна Италия положението с общинските органи на самоуправление се отличава коренно в сравнение с централните и северните райони на страната. Тук мафиотските действия срещу държавата и свободния пазар са насочени предимно срещу общините. Именно общините са призвани да защитават и да гарантират правата на гражданското общество и на свободния пазар, тъй като те са основен бюджетен играч.

При назначаването на извънредни комисари от тях се изисква и очаква да укрепват демокрацията, да поддържат правовия ред и да осигурят развитие на икономиката. Комисията „Антимафия“ изисква от извънредните комисари периодични доклади, за да е в течение на развитието. Повечето доклади ясно показват, че 12-18 месеца на извънреден комисарски режим са недостатъчни, за да се възстанови дадена община, тъй като равнището на корозията обикновено е дълбоко и съществено. Оказва се, че именно администрацията на разпуснатите общини е истинският фактор в местната политика, докато общинските съветници и кметовете са само фасадата. В Италия не съществува практиката при смяна на съответния общински съвет или кмет цялата общинска администрация да си подаде оставката.

Въпросът с освобождаването/преместването на служителите е особено важен. Например в община Багерия (една от общините с разпуснати органи за връзки с мафията) извънредният комисар се сблъсква със следния казус: директорът на техническата служба е осъден да лежи в затвора и е заменен от член на градския съвет – след като излежава присъдата си, бившият директор се връща и предявява претенции отново да заеме своята длъжност. Този механизъм действа в редица италиански общини и това е част от проблемите, пред които се изправя извънредната администрация. Влиянието на мафията в общините с разпуснати органи не се разпростира единствено върху местните общински съвети. В повечето случаи става дума за цялостно влияние върху публичните администрации в съответния регион и в обществото като цяло. В резултат на това извънредните комисари много често биват поставени в една система, която функционира по същия начин, както през периода преди разпускането на общинските органи.

2. Проблеми след разпускането на общинските органи

Разпускането на общинските съвети (или муниципални парламенти) е крайна мярка, при която един демократичен по презумпция орган се заменя с назначен от изпълнителната власт извънреден орган в лицето на комисаря. Поради това за външния наблюдател може да възникнат опасения, че представителната демокрация на общинско равнище е заменена от административен диктат. Всъщност суспендира се не демокрацията, а порочните практики и механизми, чрез които волята на гражданите се узурпира от мафията с посредничеството на корумпирани общински представители и чиновници. След максимален срок на „комисарския режим“ от 18 месеца се провеждат извънредни избори, считани за втория антимафиотски инструмент след разпускането на корумпираните общински органи. Смяната на властта с президентски указ обаче се натъква на редица очевидни или замаскирани проблеми, които разкрива практиката. Те могат да се обобщят по следния начин:

- **Политически проблеми**

Политическите проблеми произтичат не само от споменатата пасивност на политическите партии на местно равнище по проблема „мафия“, но и от предизвикателствата на модела на прочистване на корумпираните общински власти. Фактът, че управляващата коалиция извършва както подбора (по предложение на префекта и МВР), така и назначаването на комисарите, неминуемо поражда възражения от политически характер. Например, ако се налага да се разпусне общински съвет, доминиран от представители на опозицията, това автоматично довежда до политизирането на казуса. Възможни са и увлечения в обратната посока – в стремежа си да докаже безпристрастност съответното правителство да проявява по-строги изисквания към „свои“ местни власти.

- **Дефицит на честни кадри**

Корумпирането на общинските власти естествено не се ограничава единствено с политическото ръководство на общините, но обхваща и общинските служители. Поради това възниква въпросът за извършването на съответна чистка на корумпирани или свързани с мафията служители, което пък поставя остро проблема с тяхното заменяне с опитни, но честни администратори.

- **Проблемът „свои – чужди“**

Комисарите като правило идват „отвън“, т.е. от други общини, което означава, че не са свързани с местните социални мрежи, нямат историческа памет за проблемите на съответния град, нито някаква организирана обществена подкрепа за своята трудна мисия. Често гражданите са склонни да отдават предпочитание на корумпираните „свои“ пред неподкупните „чужди“.

- **Слабо взаимодействие с държавните органи**

Недостигът на бюджетни средства, необходими за преодоляване на корупционните практики (включващи и отказ от „мръсните пари“ на мафията, засилване на контрола за прилагане на закона и други скъпоструващи дейности), е един от най-важните проблеми пред временните ръководства на съответните общини. Основни проблеми пред комисарите са недостигът на средства и трудностите по организирането на събирането и извозването на боклука, както и контролът и мерките срещу незаконното строителство. В това отношение те се сблъскват с нежеланието на населението да плаща такси за дейности, които са били в ръцете на мафията, както и да свиква със стриктното прилагане на закона в сферата на строителството. Макар и назначени от правителството, често комисарите се оплакват от липсата на добро взаимодействие и подкрепа от страна на местната власт и МВР.

- **Липса на управленска мотивация**

Мандатът на комисарите включва ограничаване влиянието на мафията и поддържане на административните функции в периода до провеждането на извънредни избори. На практика тук действа „логиката на нормализирането“, а не на оздравяването и обновяването. Това се дължи и на факта, че обикновено комисарите нямат необходимата квалификация да извършват сериозни реформи или да предприемат нови стратегии за развитие на региона, за което нямат и специфичен мандат. Затова те са обречени на предпазливо и донякъде пасивно отношение към дългосрочните проблеми пред съответния град.

- **Социално-икономическа стагнация**

Стагнацията до голяма степен е следствие на липсата на синергия както по вертикала (правителство – региони – общини), така и между комисарите, местната общественост и регионите. Тъй като общините с разпуснати местни органи нямат големи шансове да подобрят социално-икономическата среда, проблемите се задълбочават, а това на свой ред увеличава шансовете за връщане на зависимостта от мафията и след извънредните избори.

3. Необходимите решения

Решенията, предлагани от различни институции, които имат отношение по въпроса, са насочени към преодоляването на основните слабости в общините с разпуснати общински органи:

На равнище централни власти

- Въвеждане на централно звено от типа на полугодишна или годишна кръгла маса, където да се дискутират проблемите, с които се сблъскват комисарите. В противен случай проблемите на отделните общини не достигат до централните власти³⁰.
- Приемане на обща стратегия за борба на местно равнище срещу мафията, която да допълва закона. Тук трябва да се има предвид, че властите обикновено са по-успешни в противодействието на териториалния контрол и криминалните прояви на мафиотските организации, но не и срещу присъствието на организираната престъпност в стопанската сфера. Все още не се разбира, че най-сериозната атака на мафията е насочена срещу институциите и че приоритетният проблем е защитата на пазара от такъв тип агресия. Мафиотите задушават конкуренцията и налагат монополизма. Цяла поредица от селскостопански дейности в Сицилия, Калабрия и Кампания са в ръцете на Камората³¹.
- Създаване на общи текстове в сферата на борбата срещу организираната престъпност³². Тук трябва да се има предвид, че в Италия има около 250 000 закона, докато в Германия са само 8000, а във Франция – 7500. В тази законова джунгла престъпниците успешно намират пролука, докато компетентните органи са затруднени в усилията си да открият най-краткия законов път за осъждането им.

На общинско равнище

- Създаване на Консултативен център в сферата на организационните и административните услуги, който да подпомага общините методически за постигане на необходимата ефективност и ефикасност чрез:
  - ◇ план-програма за поставяне на приоритети и целево развитие на обичайните и извънредните дейности;
  - ◇ тригодишен план за привличане на общински инвестиции и тяхното териториално разпределяне;
  - ◇ предложение за вътрешно реструктуриране на общинските органи;
  - ◇ по-добра методология за съставянето на финансово-икономическия бюджет за тригодишен период³³.
- Сключване на социални пактове в рамките на общините с разпуснати органи, чрез които комисарите да апелират към социалните актьори, поли-

³⁰ Дискусия, организирана от Агенцията за социално-икономически наблюдения на престъпността и Комисията по автономните общини и региони към Националната комисия по въпросите на икономиката и заетостта, 1992 г. Изказване на Лучано Виоланте, председател на комисията „Антимафия“.

³¹ Пак там.

³² Пак там.

³³ Пак там. Изказване на Марчело Барбаро, председател за Сицилия в Националната асоциация на ревизорите на местната власт.

тическите сили и неправителствените организации за оздравяване на общините и противодействие на мафията и престъпността (рекет, дрога, проституция, младежка престъпност)³⁴.

- Подкрепа за създаване на консорциум за управление, съдружие между общини и други форми на оптимизиране управлението на услугите и за инвестиране в тяхната инфраструктура³⁵.

4. Казусът „Ламеция Терме“³⁶

Община Ламеция Терме е една от най-големите, засегнати от Закон 221/91. Броят на жителите в нея е 70 000 души. Нейните органи на самоуправление са разпуснати два пъти – в началото на 90-те и през ноември 2002 г. Съответно разпускането се извършва в съответствие със законовите разпоредби: решението се взема от президента на републиката по предложение на Министерството на вътрешните работи след обсъждане на случая в Министерския съвет и представянето му в двете камари на парламента. Едновременно с наредбата за разпускането на общинската власт се сформира и извънредна комисия, която се състои от трима държавни служители (действащи или пенсионери) или магистрати (действащи или пенсионери).

Според проучване на Виторио Мете жителите на Ламеция Терме посрещат с много резерви правителствената мярка, като повечето от тях възприемат тезата за съществуването на заговор срещу тяхната община (под формата на противоречия между партиите, подкрепящи респективно кмета и общинското правителство, или под формата на външна политическа намеса от съседната община Катандзаро). Само незначително мнозинство споделя официалния мотив за разпускането – инфилтриране на мафията в общинската власт.

Що се отнася до мнението на обществеността за управлението на извънредната комисия през периодите на разпуснати общински органи, то е категорично отрицателно. Измежду анкетираните от автора 61 общински съветници за резултатите от това управление само 1 е заявил, че градът е излязъл от това изпитание укрепнал. Според огромното мнозинство – 54 души – извънредната управа е довела до отрицателни резултати. Най-лоши са те в сферата на заетостта на младежите, икономическото развитие на града и общинските административни услуги. Не е констатиран напредък дори в най-важната от гледна точка на приложената мярка сфера – гарантирането на контрола върху територията и обществената сигурност.

Критиките, които казусът „Ламеция Терме“ предизвиква, се отнасят както до самата правна норма, така и до начина на прилагането ѝ. И тук се посочва, че разпускането на една община като Ламеция Терме е резултат на

³⁴ Пак там. Изказване на Винченцо Саба, вицепрезидент на Фондация „Пасторе“.

³⁵ Пак там. Изказване на Марчело Барбаро, председател за Сицилия в Националната асоциация на ревизорите на местната власт.

³⁶ Mete, V., La quiete dopo la tempesta. Politica e società civile in un Comune sciolto per mafia, Cagliari, 21-23 settembre 2005.

ФИГУРА 7. ПРОМЕНИ В ЛАМЕЦИЯ ТЕРМЕ ПРЕЗ 30-ТЕ МЕСЕЦА НА УПРАВЛЕНИЕ НА ИЗВЪНРЕДНАТА КОМИСИЯ

Източник: Vittorio Mete. *La quiete dopo la tempesta politica e societa civile in un Comune Sciolto per mafia*, p. 30.

ките на общината, но и по всички важни направления на общественоеко-номическото ѝ развитие.

Друга слабост на прилаганата мярка е, че независимо от своя опит и качества комисарите от Извънредната комисия нямат необходимата квалификация, за да ръководят непозната за тях община, да не говорим за голям град като Ламеция Терме. Дори когато са добронамерени, те са изолирани от местната общественост, нямат историческа памет за проблемите на общината, а работата им не цели получаване на одобрение от страна на жителите на общината – комисарите се отчитат единствено пред държавните органи. Така те знаят, че след приключване на мандата им тяхната роля и присъствие в управляваната община ще бъдат изчерпани. Затова е обяснимо тяхното нежелание или неспособност да отиват отвъд рутинната административна практика и да се ангажират с реформи и подобрения, за които фактически нямат мандат.

прекомерното овластяване на фигура като префекта, който е в основата на повдигнатото обвинение във връзки с мафията по адрес на общинските власти. Именно префектът издава разпореждане за сформиране на комисия за допуск, която изготвя доклад по темата, като впоследствие документът се изпраща в МВР.

Друг тип възражения са свързани с твърде ограничения характер на мярката, която се изчерпва с административни действия – заменянето на разпуснатите общински органи с извънредна „тричленка“, която на практика само поддържа рутинните общински дейности, но не прилага политики за решаване на проблемите. В резултат на това обществеността констатира застой не само в демократичния процес в рам-

VII. НАЦИОНАЛНА ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕТО НА ЮЖНА ИТАЛИЯ 2007 – 2013 Г.

Националната оперативна програма (НОП) „Сигурност за развитието – цел на сближението 2007 – 2013 г.“ е насочена към регионите Калабрия, Кампания, Пулия и Сицилия. Вътрешният брутен продукт на тези региони е под 75 % от средния за ЕС и влошената социално-икономическа ситуация в тях допринася за възпроизвеждането на престъпната дейност на традиционните за Южна Италия мафиотски структури. Именно затова те са избрани и обособени като целеви региони за финансиране от Кохезионния фонд на Европейския съюз.

Основни параметри

НОП „Сигурност за развитието – цел на сближението 2007 – 2013 г.“ е насочена към подобряване на сигурността в регионите, обхванати от програмата, а именно Калабрия, Кампания, Пулия и Сицилия³⁷. **Трите стълба, върху които се гради НОП, са сигурност, развитие и законност. За нейното реализиране са заделени 1158 млн. евро, като Европейският съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие покрива 50 % от субсидията.** С оглед подобряване на социално-икономическата кохезия на тези региони ЕС финансира различни дейности чрез Структурните фондове, които съответстват на целите на НОП, както и чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Общата цел на програмата е създаване на по-добри условия за гарантиране на сигурността, правосъдието и законността за гражданите и предприятията в тези региони, в които криминалните феномени ограничават икономическото развитие.

Програмата „Сигурност“, която се координира от Управлението за обществена сигурност на Министерството на вътрешните работи, разчита на сътрудничеството на всички полицейски служби (Държавната полиция, Силите на карабинерите, Финансовата гвардия, Пенитенциарната полиция и Горския държавен корпус), както и на местните институции.

В рамките на програмата особено важно място се отрежда на Надзорния комитет. Неговият състав позволява да се гарантират необходимата ефикасност и качество на дейностите по изпълнението на програмата. Освен това програмата предвижда по-широко и пряко участие на институционалното партньорство чрез Комитета за ръководство и реализация и социално-иконо-

³⁷ Programma Operativo Nazionale „Sicurezza per lo sviluppo – Obiettivo Convergenza 2007 – 2013“ (<http://www.sicurezzaud.it/>).

мическото партньорство чрез Секторната група и Групата за териториално консултиране.

В рамките на НОП могат да се разграничат два типа проекти:

- проекти, насочени към насърчаване на надрегионални инициативи в правомощията на централната администрация и институции;
- проекти, насочени към задоволяване на специфичните потребности от сигурност и законност, свързани с определена териториална единица, които са от компетенцията на регионалните и местните власти.

Пълната логическа рамка на оперативната програма с нейните основни направления и приоритети може да се види на следващата фигура.

При проектите с национален или междурегионален характер проектното предложение се разработва и представя от Техническият секретариат на НОП. При местните проекти проектното предложение трябва да бъде изготвено и представено от съответния префект, на чиято територия те ще бъдат реализирани и който разполага със съответния инструментариум, включващ Провинциалния комитет за обществен ред и сигурност, Постоянната провинциална комисия за публична администрация, Териториалния съвет по имиграцията. Именно той би трябвало да изложи първоначално становище за това, до каква степен съответният проект покрива необходимостта от укрепване на законността и сигурността на територията. Впоследствие досието на проекта се предоставя на координиращия префект, който във взаимодействие с Групата за териториално консултиране изготвя становище за достойнствата на проекта в по-широк регионален контекст. Накрая становището се представя в Техничко-административния секретариат на НОП.

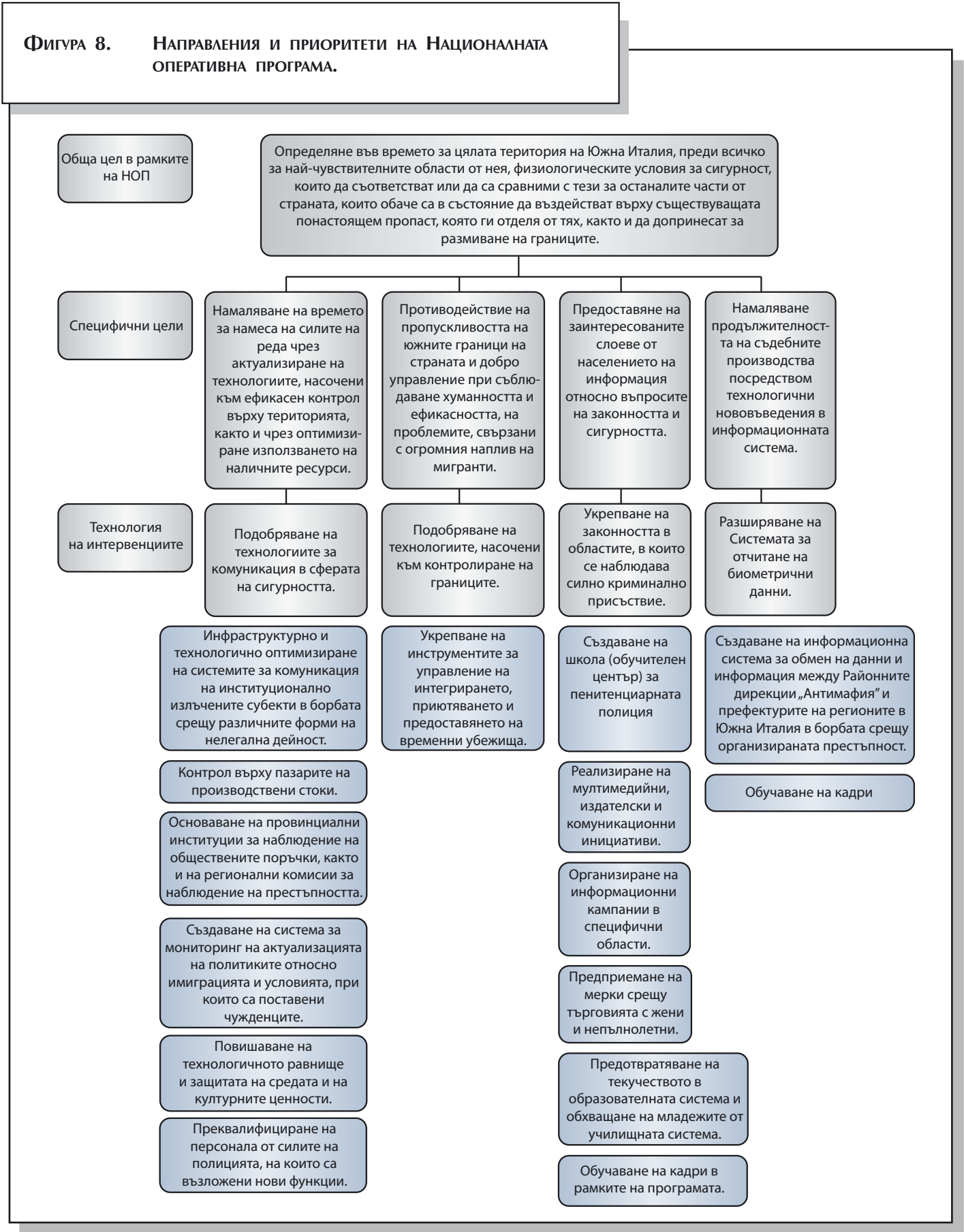
Техничко-административният секретариат се произнася за допустимостта на предложението от гледна точка на предварително приетите критерии за подбор и при положителна оценка изпраща предложението на отговорника за осъществяването на оперативните цели. На свой ред отговорникът извършва предварителна оценка на проекта, неговите цели и мотивировка, като окончателното одобрение става от Комитета по оценяване. След това проектът се финансира чрез издаване на постановление от Управителния съвет.

Бенефициентът се избира в рамките на определената от Управителния съвет процедура по подбор и оценка. Той е отговорен за разработването и изпълнението на съответния проект. В частност бенефициентът извършва подбор чрез държавна поръчка на съответните фирми, които ще бъдат натоварени със задачата по извършването на съответните дейности или по предоставянето на съответните услуги, предвидени в проекта. Впоследствие след сключването на договора бенефициентът отговаря за осъществяването на проекта и отчитането на разходите.

В рамките на НОП допустими бенефициенти са:

- централните администрации;
- регионите, включени в „Целите на сближаването“;

Фигура 8. НАПРАВЕНИЯ И ПРИОРИТЕТИ НА НАЦИОНАЛНАТА ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА.

Източник: www.sicurezzaad.it

- публичните власти – централни, регионални, провинциални и местни – участващи поотделно или съвместно.

Реализация на основните направления на НОП³⁸

Към 31 декември 2010 г. са приключили 5 проекта, финансирани в рамките на програмата. Подобен резултат се обяснява с факта, че първите предложени за финансиране проекти са постъпили през второто и третото тримесечие на 2008 г., като проектите обикновено са дългосрочни. И петте проекта попадат в рамките на направление 1: „Сигурност за икономическата дейност и бизнеса“. Въпросните проекти включват:

- Три проекта в рамките на оперативна цел 1.1 („Намаляване податливостта на територията на криминални деяния, представляващи сериозна пречка за икономическото развитие, обществения живот, качеството и производителността на труда, както и за привлекателността на въпросната територия“), а именно: 1) „Поддръжка на централните и регионалните структури на Управлението за обществена сигурност за проектирането и координирането на инициативите за видеонаблюдение“ – първа фаза; 2) „Поддръжка на централните и регионалните структури на Управлението при проектирането и координирането на инициативите за видеонаблюдение“ – втора фаза; 3) „Интегрирани системи за видеонаблюдение в общините на Кастел Волтурно и Казал ди Принчипе“.
- Един проект по оперативна цел 1.3 „Защита на околната среда“: „Системи за мониторинг на околната среда“.
- Един проект по оперативна цел 1.5 („Осъществяване на интегрирано обучение на операторите по сигурността на всички равнища, както и на другите лица, които са заети в сферата на сигурността“: „Предложение за консултиране при разработването на образователни проекти в рамките на направление 1“).

³⁸ Според Годишния доклад за изпълнението на програмата от 31 декември 2010 г. (http://www.sicurezzaud.it/media/RAE/RAE_al_31_dicembre_2010.pdf). За повече подробности вж. Приложение 5.

VIII. СЛЕДСТВЕНА ДИРЕКЦИЯ „АНТИМАФИЯ”

Популярният дебат за необходимостта от специализирани антимафиотски полицейски и следствени органи е получил своето италианско решение в лицето на Следствена дирекция „Антимафия” (СДА)³⁹, която съчетава издирвателно-разузнавателни и процесуални действия в борбата срещу организираната престъпност.

1. Структура и функции

СДА е създадена с Наредба-закон 345 от 29 октомври 1991 г., изменена със Закон 410 от 30 декември 1991 г., озаглавен „Спешни разпоредби за координиране на разузнавателните и следствените дейности в борбата срещу организираната престъпност”. На дирекцията е възложена мисията да провежда по координиран начин разузнавателни операции, насочени срещу организираната престъпност, и да провежда следствени действия единствено срещу мафията, свързаните с нея дейности, както и срещу организираната престъпност.

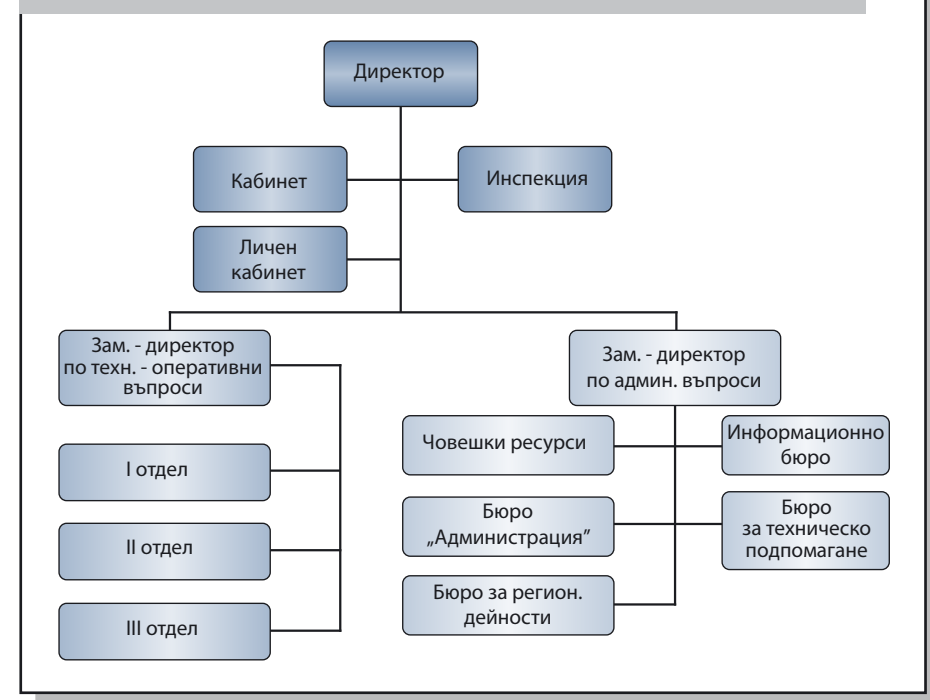
СДА извършва своята дейност в рамките на Управлението за обществена сигурност на Министерството на вътрешните работи в тясно сътрудничество и взаимодействие със съдебните власти, чуждестранните полицейски агенции, както и италианската полиция на централно и провинциално равнище. Понастоящем СДА разполага с около 1500 служители и включва следователи, привлечени поравно от силите на националната сигурност (Държавната полиция, карабинерите и Финансовата гвардия). На всеки шест месеца министърът на вътрешните работи информира парламента за дейностите на СДА, а освен това представя годишен доклад по проблемите на организираната престъпност с цел да информира италианското правителство за извършеното в борбата срещу мафията.

СДА се оглавява от директор, избран измежду висшестоящите офицери на националната сигурност, които имат специфичен опит в разследванията срещу организирани престъпници. Фигурата по-долу дава представа за йерархичната структура на организацията⁴⁰.

³⁹ На италиански популярното съкращение е DIA – Direzione Investigativa Antimafia.

⁴⁰ http://www.interno.it/dip_ps/dia/pagine/organigramma.htm

ФИГУРА 9. ОРГАНИЗАЦИОННА СТРУКТУРА НА СЛЕДСТВЕНА ДИРЕКЦИЯ „АНТИМАФИЯ“

Източник: www.interno.it/dip_ps/dia

На централно равнище СДА разполага със звено „Кабинет“ и със седем централни звена: „Инспекторско бюро“, „Бюро Човешки ресурси“, „Информационна система“, „Бюро за подготовка“, „Бюро Техническо оборудване“, „Администрация“ и „Счетоводство“.

Регионалните поделения на СДА са създадени в областите, където е констатирано по-изразено присъствие на организираната престъпност. Понастоящем съществуват 12 оперативни центъра в следните градове: Торино, Милано, Генуа, Падуа, Флоренция, Рим, Бари, Неапол, Реджо Калабрия, Катания, Палермо и Калтанисета, както и седем оперативни секции, разположени в Триест, Салерно, Лече, Агридженто, Месина, Катандзаро и Трапани.

Закон 410/1991 г. определя компетенциите на дирекцията и нейното взаимодействие с полицията както при превантивните, така и при криминалните разследвания. На СДА е възложена функцията чрез задълбочен анализ на криминалните феномени от мафиотски тип да разкрие тенденциите в тяхната еволюция с оглед незабавното насочване на съдебните разследвания за по-ефикасно противодействие на мафиотската престъпност.

В оперативно отношение СДА има три основни функции:

Превантивни разследвания

Превантивните разследвания предполагат системно и редовно изучаване на криминалните феномени и анализиране на дейностите на лицата, заподозрени в принадлежност към мафиотските организации. В частност превантивните разследвания включват:

- структурните връзки на престъпните организации;
- вътрешните разклонения, взаимодействието и международните връзки на тези организации;
- целите и начините на действие на престъпните организации;
- всяка друга форма на престъпно деяние, свързана с тях, включително изнудванията.

Криминални разследвания

С обобщаването на получената информация се преминава към разследващи действия по същество, които трябва да установят на практика достоверността и обосноваването на обичайните предварително формулирани хипотези. Тези дейности в частност са насочени към четири области: **събиране на информация, социално-икономически аспекти, контрол върху прането на пари и контрол върху сделките.**

СДА съсредоточава разследванията си върху криминалните субекти, а не толкова върху отделните им деяния. По правило дирекцията не организира действията си въз основа на *notitia criminis* (уведомление до прокурора, че дадено престъпление е извършено – бел. ред.), а се опира на анализа на феномена в неговата цялост, както и на по-широкия контекст на свързаните с него прояви, като се стреми да идентифицира отделните компоненти в рамките на мафиотските групи:

- разпределението на отговорностите;
- разпределението на ролите;
- констатираното криминално поведение.

Действията на дирекцията се фокусират върху стратегически избрани обекти, които се разглеждат в тяхната общност, без разпиляване на информационните източници и следствения потенциал. В това отношение СДА работи в тясно сътрудничество с отделните бюра и структури на полицията, които всячески подпомагат следователите на дирекцията.

Международни връзки със следствена цел

Дирекцията насърчава развитието на информационните и оперативните връзки с чуждестранни организации, специализирани в противодействието на организираната престъпност. Извършва се обмен с основните разследващи агенции в страните – членки на ЕС, както и с полицията на страни от други континенти (страни, които не членуват в ЕС, Америка, Азия, Африка и Океания). Този отдел участва в основните форуми на многонационалното сътрудничество на полицията, посветено на превенцията и борбата срещу транснационалната организирана престъпност.

2. Дейността на дирекцията по години

- **1992 г.** е началото на процеса на структуриране и консолидиране на дирекцията. Сред първите ѝ акции са арестите на заподозрените извършители на убийствата на г-н Лима и на бившия председател на Железопътната лига.
- През **1993 г.** са арестувани отговорните за атентата при Капачи, в който загинаха магистратите Фалконе и Морвилло и агентите от охраната

Монтинаро, Ди Чило и Шифани. В хода на разследванията с използването на сложна апаратура са подслушани разговорите между двамата мафиотски босове в тяхното убежище и е получена ценна информация за техните криминални проекти и за вътрешната организация на сицилианската Коза ностра. Разследвани са и предполагаемите поръчители на убийството на Либеро Граси – предприемач от Палермо. В рамките на цялостно разследване дирекцията успява да се добере до криминални групи от калабрийски произход, които в сътрудничество със сицилиански фамилии доминират на криминалната сцена в Ломбардия.

- През **1994 г.** СДА успява да идентифицира и неутрализира опасни мафиотски партньорства. Тук се откроява продължилата чак до 1996 г. операция, по време на която са събрани доказателства за престъпната дейност на видни шефове на Коза ностра, отговорни за извършените в Рим през 1993 г. атентати срещу културно-религиозното наследство. Разкрити са извършителите на 37 убийства в Сицилия между 1982 и 1991 г. по време на последната мафиотска война, приключила с идването на власт на клана на Корлеоните. От друга страна, действията на дирекцията довеждат до изземване/запор на имущество в размер на 40 млрд. лири, контролирано дотогава от банда на Ндрангета. В рамките на своите разследващи дейности СДА изпраща пред съдебните власти някои от известните и опасни бегълци от правосъдието от типа на Джузепе Ауторино – дясна ръка на шефа на Камора Кармине Алфиери, Луиджи Моча – шеф на клана, който действа в Афрагола, и Винченцо Айело – наследник на боса на организираната престъпност в Катания Нито Сантапаола.
- През 1995 г. дирекцията разкрива опасни престъпници, включени в списъка за издирване на Министерството на вътрешните работи. Акцент в дейността на СДА е арестуването в Палермо на известния мафиотски бос Леолука Багарела, укриващ се от правосъдието от 1991 г., считан за един от неоспоримите главатари на Коза ностра след арестуването на Салваторе Рийна. Следствените действия позволяват да се идентифицира и неутрализира „огневата група“ (въоръжен отряд на Коза ностра, на който е възложена двойната задача да поддържа ред в „семейството“ и да осъществява стратегията за фронтален сблъсък с държавата), както и да се съберат решаващи доказателства за съпричастността към атентатите от пролетта и лятото на 1993 г. в Рим (Виа Фауро, Сан Джовани ин Латерано и Сан Джорджо ал Велабро), Флоренция (Виа Джоргофили) и в Милано (Виа Палестро). Така са събрани сведения за двадесетгодишната история на калабрийската Ндрангета и е нанесен удар върху 17 организирани престъпни групи, извършили 200 убийства. Операцията, която продължава и през следващите години, довежда до издаването на 365 заповеди за задържане под стража на мафиоти, както и до изземването на имущество за 248 млрд. лири и конфискуването на имущество на стойност 53 млрд. лири. Освен това сериозно са отслабени организирани престъпни групи в областите на Казерта, където е констатирано криминално участие на 250 свързани с тях лица и поддръжници от клана „Казалези“ и е иззето имущество на обща стойност от 2500 млрд. лири.
- През **1996 г.** във фокуса на дирекцията са прането на пари с незаконен произход и тяхното използване за легални дейности. Проведени са операции по изземване на имуществото на два клана на Ндрангета на стойност около 90 млрд. лири. Развитието на борбата срещу сицилианската орга-

низирана престъпност позволява да се идентифицират две логистични бази на клана на „корлеоните“ в Сан Джузепе и Малатака (Палермо), както и да бъде разкрито огромно количество оръжие и експлозиви, които представляват голяма заплаха за населението. Освен това е задържан Стано Бенедето, считан за виден представител на Сакра Корона Унита от района на Пулия.

- През **1997 г.** сред по-важните резултати от дейността на дирекцията е арестуването в Буенос Айрес на известен лидер на Камора от списъка с издирваните престъпници на Министерството на вътрешните работи. Други нашумели арести са на Костантино Сарно, считан за шеф на едноименната криминална организация в района на Неапол, който се е укривал от правосъдието в течение на пет години, на Джузепе Буфа, виден член на мафиотския клан Сан Лоренцо от Палермо, издирван в течение на четири години, и на Натале Росмини, издирван в течение на седем години и бос на едноименната фамилия, действаща в Реджо Калабрия. Освен това са проведени операции, които довеждат до превантивно изземване на имущество на стойност около 50 млрд. лири на мафиотски семейства от Етна и на около 500 млрд. лири, принадлежащо на клана „Казалези“ на Камора, както и други имоти на стойност 37 млрд. лири, притежание на организирани престъпни групи на Ндрангета. Тези действия хвърлят светлина и върху нови аспекти в организацията на Коза ностра.
- През **1998 г.** СДА завършва редица операции по разследване на престъпни деяния върху националната територия в редица европейски страни и в Америка. В частност в Кампания дирекцията участва в ареста на укриващия се от правосъдието Франческо Шиавоне, наречен „Сандокан“ и считан за опасен лидер на Камора. Неговото убежище е било в сложно укрепен бункер, откъдето ръководил дейността на т.нар. „клан Казалези“. Що се отнася до борбата срещу Ндрангета, през 1998 г. СДА приключи мащабно разследване с наименованието „Олимпия“, провеждано в продължение на пет години, в резултат на което магистратурата издаде 400 разпореждания срещу мафиотите. Същевременно покрай дейностите си в Пулия СДА нанесе удар и срещу опасните организации на контрабандистите, принадлежащи към мрежата Сакра Корона Унита. Други разследвания през същата година разкриват контактите между мафията в Пулия и престъпните организации в Източна Европа и преди всичко в Русия, Албания и Черна гора. Всички те се считат за много опасни, тъй като разполагат със сериозен оръжеен арсенал и са в състояние да поддържат връзки с всички основни италиански престъпни групи. В усилията си да противодейства на сицилианската Коза ностра СДА провежда редица операции, насочени към разкриване на проникването ѝ в бизнес средите в териториите с висок риск в провинция Палермо (и в частност Сан Джузепе Джато, Алтофонте и Багерия). През 1998 г. СДА залови 15 лица, принадлежащи към организираната престъпност, и издаде 760 разпоредби за заповест и предложения за изземване на имущество с огромна стойност. Продължи и работата ѝ по превантивните разследвания, където акцентът е върху мерките за превенция спрямо лицата и тяхното имущество. Иззети са активи на стойност 67 млрд. лири, а конфискуваните активи са за около 281 млрд. лири.
- През **1999 г.** СДА успя да локализира и да арестува двама от списъка на 500-те най-опасни престъпници, укриващи се от правосъдието – Джузепе

Ауторино и Винченцо Д'Апиче. Разбити са бандите Моле-Пиромали-Белоко и Барека, действали в провинция Реджо Калабрия, както и структури на Сакра Корона Унита, активни в контрабандата на цигари в съдружие с мафиоти от Черна гора и Албания. В сферата на борбата срещу прането на пари са извършени разследвания, насочени към прекъсване притока на мръсни пари на Коза ностра и Камора с посредничеството на контролирани от тях фирми или чрез други национални и международни схеми. Що се отнася до превенцията, дирекцията поставя акцент върху анализа на дейността на чуждестранните мафии и преди всичко на албанските организирани престъпни групи. Във връзка с това е създадена Агенция за наблюдение на организираната престъпност в Албания, която се занимава с мониторинг на този феномен в самата Албания. Подобен мониторинг се извършва и в страни от бившия СССР. Направени са 65 предложения за предприемане на превантивни мерки и е извършен мониторинг на 1306 подозрителни операции, от които 100 стават обект на последващи разследвания. Освен това е установено наблюдение върху 8 дружества, 186 предприемачески екипа и 1885 лица.

- През **2000 г.** операциите на дирекцията довеждат до арестуването на 418 лица и 21 лица, укриващи се от правосъдието. В рамките на кампанията срещу Коза ностра трябва да се отбележи арестът на Салваторе Дженовезе, включен в списъка на 30-те най-опасни престъпници, който е особено близък до фамилията Бруска и Ди Маджо. Продължават и операциите срещу Камора и Ндрангета. Арестувани са опасни калабрийски престъпници от списъка на 500-те на Министерството на вътрешните работи. Проведени са и редица операции срещу престъпността в Пулия. Във връзка с това е установено сътрудничеството на тези мафиотски групи с техни колеги от Албания и други балкански страни. В Швейцария е арестуван известен предприемач, считан за главно действащо лице в трафика на цигари и свързаните с него операции по пране на пари. Превантивните разследвания са насочени към действията на т.нар. „предприемаческа мафия“, особено в сектора на обществените поръчки. Задачата тук бе да се осуети всеки опит за присвояване на големи обществени договори и да се разкрият връзките между мафията и финансови среди в контекста на изпирането на мръсни пари.
- През **2001 г.** в рамките на превантивната дейност разузнавателните операции на дирекцията са насочени както срещу италианската, така и срещу чуждестранните мафиотски организации, в частност свързани с руската и албанската мафия. Проследяването на съмнителни капитали позволява да бъдат иззети имуществата с голяма стойност. По линия на борбата срещу прането на пари са проверени 4218 сигнала за съмнителни финансови трансакции. При 146 от тях са констатирани операции по пране на пари или злоупотреби с финансови средства с незаконен произход. Натрупаният опит на дирекцията в този сектор довежда до включването на представител на СДА в Комитета за финансова сигурност, създаден с Наредба-закон 369 от 12.10.2001 г. в отговор на поетите международни ангажименти на Италия в рамките на борбата срещу финансирането на международния тероризъм. Продължават разследванията, насочени към разгромяването на криминалните организации, специализирани в „спечелването“ на обществени поръчки чрез експлоатирането на лица, лишени от право на пребиваване в съответните общини. Също така Агенцията завършва комплексни разследвания, които довеждат до задържането на Анджело Нуволета –

всепризнат шеф на едноименната неаполска мафиотска фамилия – част от Камора и поддържаща връзки с Коза ностра.

- През **2002 г.** основен акцент в дейността на дирекцията е мониторингът на възможно проникване на организираната престъпност в схеми на обществените поръчки и свързани с тях дейности. В сътрудничество с други държавни органи, включително и Агенцията за наблюдение на общественото строителство, е установен мониторинг на дейността на 220 дружества и 618 лица. Иззети са имоти на стойност 229 млн. евро (по силата на Закон 575/65) и са конфискувани други на стойност 16 млн. евро. Направени са предложения за предприемане на превантивни мерки спрямо 83 лица и техни имуществва. Проследени са 2560 съмнителни финансови операции, от които 384 стават обект на по-задълбочени разследвания. В съответствие със Закон 431/2001 особено внимание е обърнато на мониторинга на финансови преводи, които биха могли да бъдат част от мафиотските трансакции. По линия на репресивните дейности са проведени 64 операции срещу криминално проявени лица, довели до арестуването на 483 мафиоти, четири лица, укриващи се от правосъдието, и изземването на имущество на стойност около 73 млн. евро, част от което на стойност 7 750 000 евро е конфискувано в съответствие с чл. 253 НК.
- През **2003 г.** СДА участва в иновативна система, обединяваща контрола на място с поддържаща информационна дейност, в противодействие на мафиотските опити за получаване на договори за т.нар. „големи строежи“. С оглед решаването на тази задача е създадена институция за наблюдение върху държавните договори. Във връзка с това са проведени поредица от акции, насочени към някои големи строителни обекти от типа на проекта за модернизирването на магистрала А3 Салерно – Реджо Калабрия, магистралата Месина – Палермо и скоростната железопътна отсечка Торино – Милано. В рамките на тези акции са извършени 32 наблюдения, по време на които са проверени 438 дружества и фирми, подложени на риск от мафиотска инфилтрация, както и 838 физически лица. Що се отнася до борбата срещу финансово-икономическите интереси на организираните престъпни групи, ангажиментът на СДА е свързан с провеждането на операциите по изземване на имущества, принадлежащи на мафиотите, чиято сумарна стойност възлиза на 135 млн. евро. Освен това са конфискувани други имущества на стойност около 33 млн. евро. СДА анализира и 8553 сигнала за съмнителни операции по пране на пари. В рамките на своите разследвания срещу криминални лица дирекцията осъществява 74 операции, довели до издаването на 370 заповеди за задържане, арестуването на 9 лица, укриващи се от правосъдието, както и изземване/запор на имущество на стойност 79 млн. евро.
- През **2004 г.** иззетото/запорираното имущество, принадлежащо на организираната престъпност, възлиза на стойност около 490 млн. евро, а конфискуваното – на около 89 млн. евро. Освен това са приложени и други 78 превантивни мерки. Дирекцията анализира 12 348 сигнала за „сомнителни операции“ по пране на пари, предоставени от Италианското обменно бюро в съответствие с Наредба-закон 143/1991 г. През същата година в рамките на криминалните разследвания СДА арестува 302 мафиоти и залавя четирима укриващи се от правосъдието. В контекста на проверките в т.нар. „големи строежи“ са извършени 27 операции, в чиито рамки

са проверени 1367 физически лица, 453 юридически лица и 889 превозни средства. При 5 от тези операции е доказано извършването на неправомерни дейности в съответните строителни обекти.

- През **2005 г.** СДА провежда важни операции и криминални разследвания, като изправя пред съда 230 лица, от които 12 укриващи се от правосъдието. Сред тях е известният бос на мафията Марио Фаброчино, издирван от април 2005 г. Въпросният мафиот изчезва непосредствено след като е осъден за убийството на Роберто Кутоло, син на известния Рафаеле. Арестувани са и Луиджи Гуида, видна фигура на клана „Казалези“, както и укриващият се от правосъдието Винченцо Перниче, брат на боса Пиетро Личарди, начело на едноименния клан на Камора. Успоредно с това СДА лишава престъпниците от имущество на стойност 109 млн. евро. В рамките на няколко превантивни операции дирекцията атакува незаконно придобитото имущество на мафиотите. В съответствие със Закон 575/65 е иззето имущество на стойност над 90 млн. евро, а стойността на конфискуваните активи възлиза на 148 млн. евро. Пак по линия на превенцията са извършени проверки на 707 дружества и фирми, 909 физически лица и 53 проверки на строителни обекти в рамките на т.нар. „големи строежи“. Що се отнася до борбата срещу прането на пари, дирекцията проверява 6419 сигнала за съмнителни трансакции, от които 267 са квалифицирани като операции на пране на пари и злоупотреба с парични средства и стават обект на по-нататъшни разследвания.
- През **2006 г.** дирекцията изземва/запорира имущество на стойност около 436 млн. евро и конфискува активи на стойност 34 млн. евро. Значително е засилено противодействието на прането на пари и финансовите манипулации със средства, получени по незаконен начин, както и срещу проникването на мафията във финансово-икономическата сфера. Извършена е проверка по 10 496 сигнала за съмнителни операции, като в 316 от тях са констатирани нарушения, които изискват допълнителни разследвания. Превантивните действия включват проверки на 408 фирми и дружества, както и на 1397 физически лица. Приключени са 88 криминални разследвания, в резултат на които пред съда са изправени 316 обвиняеми и 5 издирвани лица. Сред тях е арестуваният в Палма де Майорка в сътрудничество с испанската полиция Марко Родолфо дел Венто, доверено лице на боса Биаджо Кризафули – шеф на едноименния клан в Ломбардия. В рамките на борбата срещу Камора е извършен арест на Гуалтиеро Еспозито, издирвано от десет години лице от списъка на 500-те най-опасни престъпници, както и на Антонио Джулиано, наричан „О“ Савариело, бос на едноименния клан от разклонението на Камора, ръководен от боса Марио Фаброчино. СДА лишава престъпниците от имущество на стойност 203 млн. евро. В рамките на Стратегията за противодействие на организираната престъпност в Калабрия дирекцията провежда дейности по идентифициране и неутрализиране на мафиотските активи. С тази цел към оперативния център на СДА в Реджо Калабрия е създадена следователска група, която в сътрудничество с местните съдебни органи постига положителни резултати както по линия на превантивните мерки, така и при криминалните разследвания.
- През **2007 г.** дирекцията изземва мафиотско имущество на стойност 213 млн. евро и конфискува активи на стойност 147 млн. евро. Акцент в нейната дейност през същата година е борбата срещу прането и инвестира-

нето на активи, придобити по незаконен начин, във финансово-икономическата система. Извършена е проверка на 13 724 сигнала за съмнителни операции, като в 243 от тях е намерено основание за провеждане на задълбочени разследвания.

- През **2008 г.** дирекцията изземва имущество на стойност около 1 млрд. 230 млн. евро и конфискува имущество на стойност 470 млн. евро. Само при една операция е иззето имущество на стойност около 700 млн. евро, притежание на известен предприемач от Трапаня, който същевременно изпълнява ролята на икономически съветник на боса на Коза ностра в Месина Денаро Матео. В друг случай е иззето имущество на стойност около 200 млн. евро, притежание на няколко лица от мафиотската група на Мистрета, принадлежаща към структурата на Коза ностра. Отново в рамките на еднократна операция е конфискувано имущество на стойност около 78 млн. евро, принадлежащо на клана Казалези. Особено внимание е отделено на борбата срещу прането на пари и инвестирането на парични средства с незаконен произход. Направена е проверка на 13 258 сигнала за съмнителни транзакции, като за 250 от тях са образувани допълнителни производства.
- През **2009 г.** е иззето имущество на стойност около 880 млн. евро, а стойността на конфискуваното имущество е около 310 млн. евро. Сред по-големите акции е изземването на имущество на стойност 200 млн. евро, притежавано от предприемач в Палермо, свързан с босове на една от фамилиите на Коза ностра в същия град. В друг случай е иззето имущество за 150 млн. евро, притежание на фамилия в Касино, свързана със среди от неаполитанската и казентанската Камора. Трети подобен случай е изземването на имущество на стойност около 200 млн. евро, както и арестът на две лица, свързани с Коза ностра в провинция Месина. Продължава акцентът върху противодействието на прането на пари и реинвестирането на парични средства с незаконен произход. Проверени

ТАБЛИЦА 25. БРОЙ ПРЕДВАРИТЕЛНИ АРЕСТИ И СТОЙНОСТ НА ИЗЗЕТИ И КОНФИСКУВАНИ ИМУЩЕСТВА ПРЕЗ ПЕРИОДА 1992 – 2009 г. (В ЕВРО)

Мафиотски организации	Предварителни арести (брой)	Иззети (по чл. 321 НК)	Иззети (по Закон 575/65)	Конфискувани (по Закон 575/65)
Коза ностра	1 771	1 669 544 080	2 034 264 000	797 594 114
Камора	2 438	1 773 286 000	1 411 885 823	615 399 000
Ндрангета	2 486	197 978 998	438 819 254	124 558 000
Организирана престъпност от Пулия	634	68 297 795	79 629 000	66 078 698
Други	1 414	584 519 000	173 747 000	84 438 000
Общо	8 743	4 293 625 873	4 138 345 077	1 688 067 812

са 18 200 сигнала за съмнителни финансови операции, като в 357 от тях са образувани производства. СДА извършва и мониторинг на 1451 дружества и фирми, ангажирани с реализирането на „големите строежи“, както и на 8289 физически лица и на 87 строителни обекта. Благодарение действията на дирекцията пред съда са изправени 239 обвиняеми и три издирвани от правосъдието лица.

IX. СПЕЦИАЛИЗИРАНО ОБВИНЕНИЕ ПРОТИВ ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ

Италия често се възприема като модел за България в противодействието на организираната престъпност. Това е особено очевидно в паралела между специализираната прокуратура „Антимафия“, която има солидна репутация на Апенините, и обособяването в рамките на Върховната касационна прокуратура на звено прокурори, специализирани в производствата срещу организираната престъпност, както и предвиденото през 2011 г. създаване на специализиран съд и прокуратура по делата срещу организираната престъпност. Затова натрупаният опит на специализираните структури на италианското държавно обвинение е особено важен и за българската съдебна система.

Национална дирекция „Антимафия“ (НДА)⁴¹

През 1991 г. в Италия се приема закон, с който в рамките на бюрото на главния прокурор към Върховния съд се въвежда институцията „Национален прокурор „Антимафия“. Задачите пред този прокурор са свързани с развитие на сътрудничеството и обмен на информация между прокурорите, както и оказване на съдействие в техните разследвания по най-сериозните случаи, включващи мафиотски престъпления и по-общо престъпления на организираната престъпност. Специална група прокурори (Областна дирекция „Антимафия“) към бюрото на съда със седалище в административния център на съответния окръг разследва определен тип престъпления. Националният прокурор „Антимафия“ може да иземе определено дело от компетентния прокурор, но единствено ако той не проявява необходимата активност и отказва да му сътрудничи. Освен това подобна мярка може да бъде обжалвана пред главния прокурор при Върховния съд.

НДА се състои от национален прокурор „Антимафия“ и 20 магистрати от прокуратурата, които имат право да заместват националния прокурор. Националният прокурор „Антимафия“ изпълнява функции на координатор на задачите, които изпълняват отделните областни дирекции „Антимафия“ по разследване и наказване на престъпленията, извършвани от организираната престъпност. Тази координираща дейност е насочена предимно към събиране и обмен на информация между всички заинтересовани инстанции, както и за улесняване връзката между отделните областни дирекции, когато две или повече от тях разполагат със съответните факти и сведения.

⁴¹ DNA, http://www.giustizia.it/giustizia/it/mg_2_10_1.wp;jsessionid=A5CFB46ADB366EF4FA0AEAFB8587EA91.ajpAL02

Националният прокурор може да изпълнява пряко функциите си или да делегира някои от тях на заместниците си. Основните дейности на националния прокурор са:

- Определяне на заместници, които да поддържат постоянна връзка с всяка областна дирекция с оглед получаването и обработването на данни, новини и информация, свързани с престъпленията, чието разследване е в неговите правомощия.
- Определяне на временно командировани магистрати към областните дирекции с цел подпомагането им в изпълнението на техните задачи.
- Провеждане на съвещания със съответните областни прокурори за преодоляване на възникващите различия, които въпреки специфичните директиви пречат на усилията за ефективна координация.
- С оглед осъществяването на въпросната координация прокурорът може да ползва централните служби на полицейските сили – Следствената дирекция „Антимафия“ (СДА), Специалната оперативна група на карабинерите, Централната служба за разследване на организираната престъпност на Финансовата гвардия.

Националната агенция „Антимафия“ включва служби и профилирани звена. Службите включват:

- Служба за проучвания и документация.
- Служба за международно сътрудничество.

Що се отнася до профилираните по определени теми звена, те са важни с оглед съсредоточаването върху дейностите на организираната престъпност и разкриването на нови сфери за разследване на мафиоти на територията на цялата страна. Основните звена работят по противодействието на следните заплахи: отделни мафиотски групировки, трафик на наркотици, трафик на хора, пране на пари, обществени поръчки, мерки по обезпечаване на имущества, престъпления срещу околната среда, фалшифициране на търговски марки, съмнителни финансови операции, чуждестранни престъпни групи и др.

Заместниците на националния прокурор „Антимафия“ имат следните функции:

- Разясняват координационната дейност в отделните областни дирекции, които посещават периодично, за да са в течение на задачите, които изпълняват, и да информират НДА.
- Изразяват мнения в предвидените от закона случаи и в частност относно сътрудниците на правосъдието, прилагането на чл. 41-bis от Закона за пенитенциарната администрация (предвиждащ строг затворнически режим), безплатен патронаж за материално затруднени обвиняеми, уличени в мафиотски престъпления.

- Следят поверените им проблеми, като получават необходимата информация пряко, както и чрез силите на полицията или други организации, чиито правомощия се отнасят до същите престъпления. Резултатите от тази дейност се обсъждат на пленарните месечни събрания на офиса, а при необходимост се съобщават и на областните дирекции с оглед предприемането на съответните мерки.
- Контролират включването на процесуалните актове на областните дирекции в националната база данни.
- Координират отношенията със съдебните власти на други държави, които проявяват особена чувствителност по въпросите от компетенцията на НДА въз основа на делегирани правомощия от националния прокурор.

Културата на следствената и процесуалната координация

В Италия постепенно възниква един нов институт, който се определя като „култура на следствената и процесуалната координация“. В миналото един от най-негативните фактори в борбата срещу организираната престъпност и в частност в усилията за противодействие на криминалното предприемачество и незаконното натрупване на богатства представляваше епизодичният характер на операциите по координиране действията на силите на полицията и на прокуратурата. Както е известно, големите престъпни организации с мафиотска структура постигат целите си чрез постепенно усъвършенстване на престъпните си методи и разширяване сферата си на дейност, като все по-често излизат извън националните рамки, установявайки партньорства с чуждестранни криминални групи. Пред подобен криминален феномен е необходимо разследващите органи, за да бъдат адекватни на заплахите, да бъдат изградени по същия структурен принцип. Вместо това доскоро дейностите на отделните полицейски служби и на прокуратурите не отговаряха на все по-насыщната необходимост от придобиване и анализиране на всички необходими елементи в борбата срещу тези престъпни феномени.

Това обстоятелство кара магистратите, натоварени с разследвания, които излизат извън териториалните рамки на техните компетенции, в началото на 80-те години да започнат да се срещат помежду си и да обменят съдебни актове и информация, с които разполагат. С оглед необходимостта от повишена ефективност при изпълнение на задачите в борбата срещу организираната престъпност посредством координиране на действията в рамките на някои прокуратури се сформират „работни групи“ от магистрати, извършващи сходни или свързани разследвания. Тенденцията към самокоординиране се засилва с разпространяването на явлениято „укриване от правосъдието“ и след като в показанията си сътрудници на правосъдието очертават тесните връзки и взаимодействие между престъпни деяния и криминални стратегии на организациите от мафиотски тип.

Друг фактор, допринесъл за утвърждаването на културата на координацията, е ролята на прокуратурата в наказателното производство в качеството на своеобразен двигател в процесуалните действия, от които пряко зависи полицията (чл. чл. 56, 326, 327, 330, 347, 348 НПК). Тази функция на ръководство на съдебната полиция обаче изисква да се отиде отвъд декларацията на принципа, към утвърждаването на модерна и гъвкава фигура на прокурату-

рата, освободена от бюрократични окови и най-вече – необвързана с териториални компетенции, които често не могат да обхванат всички действия на криминалните групи, срещу които се бори. Опитът от първите години на прилагането на този нов процесуален режим показва, че инициативите на прокуратурата в осъществяването на разследванията и в ръководството на съдебната полиция, особено в зоните, в които се наблюдава засилено мафиотско присъствие, са обречени в зародиш, а и от самото развитие на тези дейности поради невъзможността за ефикасно взаимодействие с останалите служби в съответната териториална рамка, които противодействат на престъпните феномени. На свой ред това поражда разпиляване на важни за следствието елементи, които, разгледани поотделно, не могат да имат решаващо значение за изхода от предприеманите действия. С други думи, парцелирането на компетенциите в повечето случаи не дава възможност да се получи цялостна картина на фактите, свързани с деянията на организираната престъпност и следователно осуетява идентифицирането на всички източници и доказателствени фрагменти, а оттук и ефикасното противодействие на престъпните деяния.

Развитие на нормативната рамка⁴²

Изискването да се гарантира адекватен отговор на престъпните деяния във фазата на предварителното разследване намира израз в рамките на новия процесуален модел в специфична норма – чл. 371 от Наказателно-процесуалния кодекс. Тя повелява задължително координиране между свързани разследвания, извършвани от различни офиси на прокуратурата, като определя предпоставките, целта и начините за подобно взаимодействие, без обаче да съдържа разпоредби за извършването на контрол и налагането на процесуални санкции. Предпоставката за подобно координиране е в наличието на връзка между отделните разследвания. По силата на чл. 371, ал. 2 за такива се считат онези разследвания, чийто обект са свързани деяния или случаите на продължавано престъпно деяние или престъпления, извършени от повече лица във вреда един на друг или в съучастие; в случаите, при които уликите за определено деяние или за някое негово обстоятелство оказват влияние върху уликите за друго деяние или обстоятелства; както и онези, при които уликите за съответното деяние частично са предоставени от един и същ източник.

Целта на координирането е постигането на бързина, икономичност и ефективност на разследванията, в които се следва принципът на „следствената ефективност“, която гарантира прилагането на конституционния принцип за задължителността на наказателното действие. Що се отнася до задължителната координация, тя включва предимно задължението да се обменят съответните актове и информация в съответствие с получените директиви от отделните служби на прокуратурата до съдебната полиция. Освен това задължителната координация предвижда различните участващи в съответното разследване служби да хармонизират своите инициативи, като евентуално извършват съвместно специфични следствени действия.

⁴² По Roberti, F., Il coordinamento delle indagini di criminalità organizzata. Le indagini collegate e l'attività di impulso della Direzione nazionale antimafia. La disciplina dell'istituto dell'avocazione del PNA e dell'applicazione di magistrati della DNA, Frascati, March 2000 (<http://appinter.csm.it/incontri/relaz/5078.pdf>).

Сегашната нормативна основа на координацията на разследванията е резултат на настъпилата промяна в италианското законодателство през периода 1990 – 1992 г. под въздействие на предизвикателствата на мафията, повлияли както на организацията на полицията, така и на организацията на прокуратурата. С оглед гарантиране ефективността на координацията, вплътена в задължителния характер на подобно действие при наличието на свързани разследвания, в НПК е въведен чл. 118-bis. Тази норма предвижда генералният прокурор към Апелативния съд да бъде информиран за всички продължаващи разследвания, извършвани от службите на областната прокуратура, свързани с по-сериозни престъпления и в частност с престъпленията, визирани в чл. 407, ал. 2, б. „а“ НК; т.е. с деяния, които в повечето случаи са част от дейностите на различните клонове на престъпните структури.

Когато въпросната координация не е налице или не е ефективна, генералният прокурор може да инициира провеждането на срещи, на които да бъдат обсъдени постигнатите резултати, както и да предприеме дейности, насочени към подкрепа и ускоряване на следствените дейности, като впоследствие организира и съвещания между заинтересованите прокурори, включително и на онези от тях, които са към различни областни структури на Апелативния съд. При подобна ситуация се предвижда участие и на други генерални прокурори.

Впоследствие тези правомощия, първоначално обхващащи типичните деяния на организираната престъпност, са предоставени на националния прокурор „Антимафия“ наред с други правомощия, които да му позволят да предприема действия, насочени към активизиране на следствените действия и тяхната координация. Важно е да се отбележи, че със създаването на областните дирекции и Националната дирекция „Антимафия“ магистратурата е в състояние да постигне оперативно единство, което автоматично и едновременно е задействано и в рамките на съдебната полиция. Тази тенденция намира отражение в Наредба-закон 152/1991, превърната в Закон 203/1991 г., с който се създават централни и междупровинциални служби на полицията. На тези служби се възлага приоритетно задачата да противодействат на разпространяването на престъпни организации успоредно с другите органи и служби, предвидени от закона и при необходимост действащи в координация с външните органи на полицията. Член 12 от Закон 203/91 възлага на прокуратурата задачата да осигурява следствена и оперативна координация, като ѝ препоръчва да използва като правило централизираните служби (на Държавната полиция, карабинерите и, ако това се налага от спецификата на правомощията, на Корпуса на Финансовата гвардия, издавайки съответните директиви) както за избягване парцелирането на сведенията, така и за инициране на процес на модернизация на следствените действия, който да преодолее наследеното изолиране на службите.

Тази мярка е последвана от Наредба-закон 410 от 29.10.1991 г. (по-късно променена в Закон 410 от 30.12.1991 г.), с която се създава Следствената дирекция „Антимафия“ (СДА), централна междуведомствена служба, съставена от служители на Държавната полиция, карабинерите и Финансовата гвардия в рамките на Управлението за обществена сигурност под ръководството на Министерството на вътрешните работи. През ноември 1989 г. е създадена Централната оперативна служба на Държавна полиция към Централната дирекция на криминалната полиция (Criminalpol). Нейната функция е да извършва оперативни дейности както в страната, така и в

чужбина, като при това отделя основно внимание на борбата срещу сериозната престъпност и нейното проникване в икономиката, финансите и информационните системи.

Специалната оперативна група на карабинерите е създадена през 1990 г. с първоначална компетенция в сферата на борбата срещу подривни дейности, както и срещу вътрешния и международния тероризъм. Същевременно тази структура взема участие и в борбата срещу организираната престъпност посредством териториалните секции на карабинерите, като използва експерти, персонал и технически средства.

От своя страна Финансовата гвардия създава Междупровинциални групи за разследване на организираната престъпност, които са на пряко подчинение на Централната служба. На свой ред последната е на подчинение на наскоро създадената Служба за финансово-икономически разследвания, която на централно равнище развива операции под прикритие, следствени интервюта, превантивни задържания на заподозрени, както и превантивно задържане на уличени по искане на други служби. В правомощията им влиза също поддържането на междуведомствени връзки с оглед превенцията и пресичането на отвлеченията с цел получаване на откуп. За разлика от първоначалните предвиждания СДА не получава изключителни правомощия в разследванията срещу мафията. Същевременно институционализирането на централизираните служби и на СДА не е съпроводено с адекватна дефиниция и нормативно разделяне на съответните функции и сфери на компетенция.

Функции на националния прокурор „Антимафия“ и на Националната дирекция „Антимафия“ (НДА)⁴³

В рамките на стратегията на борба срещу организираната престъпност НДА развива в съдебната сфера ролята на централа за координиране на разследванията с оглед даването на адекватен отпор на организираната престъпност посредством ефективна организация на разследванията. Трябва веднага да се уточни, че Националната дирекция „Антимафия“ и областните ѝ дирекции имат самостоятелна роля, като между тях е избягнато всякакво йерархично припокриване. Приетият закон въз основа на Наредба-закон 367/91 предоставя на националния прокурор „Антимафия“ правомощия за намеса в разследванията, извършвани от областните прокурори. Функциите на националния прокурор „Антимафия“ и на двадесетте магистрати, които съставят дирекцията, се определят от чл. 371-bis НПК във връзка с престъпленията на мафиотската престъпност, посочени в чл. 51, ал. 3-bis НПК.

В намеренията на законодателя тази структура трябва да представлява върха на организационната пирамида за гарантиране процеса на „разпределяне на задачите“. Този орган, ръководен от министъра на вътрешните работи и съставен от представители на ръководствата на трите полицейски служби и от директорите на разузнаването, осъществява фактически функции на „висше ръководство“. То определя стратегическите насоки в сферата на превенцията срещу престъпността и разследващата дейност, разпределя задачите

⁴³ Di Maio, A., Il ruolo investigativo e processuale della Direzione distrettuale antimafia: competenze, rapporti con le Procure non distrettuali e relativi strumenti di regolazione, Frascati, March 2000 (<http://appinter.csm.it/incontri/relaz/5082.pdf>).

между трите полицейски служби по сфери, сектори на дейност и типове криминални деяния и издава разпоредби за действията на силите на полицията, СДА и префектите в основните регионални центрове, които отговарят за общественения ред и сигурност в тях. Същият орган определя ресурсите, методите и структурите, необходими за функционирането на службите, на които се възлагат съответните задачи, и осъществява периодичен контрол и наблюдение за изпълнението на стратегическите цели, приоритетно дефинирани в рамките на издадените директиви.

За изпълнението на тези функции националният прокурор „Антимафия“ разполага със СДА и с централизираните служби на силите на полицията и издава разпореждания, насочени към регулиране участието на тези структури в разследващите функции (чл. 371-bis, ал. 1). Националният прокурор посредством магистратите към неговия офис подпомага областните прокуратури с оглед ефективното координиране на дейностите в рамките на всяко разследване и гарантира функционалността на участието на полицията в усилията за цялостно и своевременно извършване на разследванията (чл. 371-bis, ал. 1). Тази власт, която би трябвало да гарантира ефективността, приемствеността и своевременния характер на разследването и съдебното производство, се реализира посредством редица правомощия на националния прокурор, насочени преди всичко към следните цели:

- да гарантира съвместно разследване с участието на заинтересованите областни прокурори, както и на магистратите от своя офис (чл. 371-bis, ал. 3, б. „а“);
- да гарантира необходимата гъвкавост и мобилност, като командирова временно магистрати към НДА и към областните ѝ дирекции за осъществяване на по-сложните процедури, изискващи съответна квалификация;
- в случаите, когато е необходимо да бъде даден тласък на забавени или все още неосъществени разследвания поради една или друга причина, както и когато се налага в рамките на фазата на обсъжданията да се отговори на специфични и спешни изисквания от разследващо и процесуално естество (чл. 371-bis, ал. 3, б. „б“);
- да осъществява координация на разследването (между силите на полицията) и съдебната власт (между различните областни прокуратури, натоварени със свързани помежду им разследвания) и на репресивните мерки срещу престъпността.

Тази координираща функция на националния прокурор „Антимафия“ се отнася както до предварителните полицейски разследвания до поемането на разследването от съответния следовател, така и до предварителните проучвания. Най-често координирането се налага, когато отделно прокурорско звено или полицейски орган се натъкват на аналогична дейност на други съдебни или полицейски структури. При такива случаи съществува повишен риск от дублиране на различни следствени действия или в най-лошия случай от възникване на опасност инициативата на единия от двата или повечето разследващи органи да попречи на другия или на другите разследвания. Следователно функцията на координиране на действията е насочена към придаване на оперативен характер на сътрудничеството между различни звена на прокуратурата и на полицията. С оглед избягване на възможно объркване тя може

също да бъде осъществена чрез издаване на разпореждане от националния прокурор „Антимафия“ към разследващите структури, с което да се гарантират спазването на реда и последователността на координираните действия и прекратяването на възможното „инерционно“ продължаване на някои разследвания.

В споменатите случаи се говори за координация с цел ускоряване на разследванията или за стимулираща координация. В крайна сметка може да се каже, че координиращите действия на националния прокурор „Антимафия“ обхващат не само следствените действия по чл. 371, ал. 2 НПК, но и действията, които са потенциално свързани и са насочени към предотвратяване на ненужното и вредно дублиране на процесуално-следствени действия и разследвания, което почти винаги води до проваляне на цялостната дейност или в най-добрия случай до ограничаване на полезните резултати от нея.

Стратегии и инструменти на противодействие⁴⁴

(Из Доклад на Националната дирекция „Антимафия“, Рим, юни 2009 г.)

Стратегиите на борбата срещу организираната престъпност поставят акцента върху приоритета да бъдат лишени мафиотите от възможността да се възползват от имущества, придобити с престъпни средства. Подобна стратегия е защитена чрез поредица от интервенции, които се основават на конкретни хипотези за извършени престъпления, от типа на превантивно изземване на имуществото и всички други възможности, които предоставя Наказателният кодекс.

Въпреки въвеждането на четири европейски директиви по този въпрос, не може да се каже, че са решени проблемите, които до този момент пречат на противодействието на престъплението „пране на пари“. Те трябва да бъдат решени чрез мерки, които да съответстват на размерите на явлениято както в количествено, така и в качествено отношение. Досега усилията са били насочени единствено към създаване на затруднения пред практиката на прането на пари с помощта на банкови, финансови, търговски и други професионални посредници.

С тази цел бе разгледана дейността на Националната дирекция „Антимафия“ в сътрудничество с Националния съвет на нотариусите, като бе решено да бъде създаден оперативен механизъм за извършване на следните дейности:

- а) предоставяне на съдебните власти по електронен път на актовете, които се внасят за заверка от нотариусите;
- б) формулиране на критериите за установяване на аномалии в дейността на нотариусите, които би трябвало да бъдат съобщавани на компетентните органи в съответствие с Наредба-закон 231/07 с участието на Бюрото за финансова информация, Специалното звено на валутната полиция и Следствената дирекция „Антимафия“.

Що се отнася до мерките за превенция, одобрение заслужават новите норми в тази материя, въведени със Закон 125/08, които предоставят допълнителни правомощия на ръководителите на областните дирекции

⁴⁴ <http://www.piolatorre.it/public/documenti/Relazione%20DNA%20giugno%202009.pdf>

да правят предложения по смисъла на Закон 575/65. Необходими са обаче още усилия за ускоряване на процедурата по разпореждането с конфискуваните имущества за социални цели.

Друг инструмент в борбата срещу тези деяния се съдържа в чл. 12 *quinquies* и *sexies* от Закон 91, който разрешава да се санкционира фиктивното посредничество и да се конфискуват имущества на осъдените за деяния, включително и от мафиотски тип, ако те явно надвишават възможностите за легално придобиване от въпросните лица.

Не може да се каже, че споменатите особено важни инструменти за икономическо противодействие са довели до съществени резултати в сферата на борбата срещу мафиотската икономика. Съществуват още възможности за подобряване на тези резултати. Проблемът тук е, че всички гореспоменати системи за противодействие са насочени към идентифицирането и изземването на богатствата на мафиотите и пораждат ефект на фазата след придобиването на имущества от престъпна дейност. Вместо това съществува необходимост от противопоставяне на етапа още преди самото придобиване на такова имущество. Съдебният опит показва, че репресивната дейност чрез налагане на изземване не надвишава 10 % от целия му обем. На свой ред тази квота впоследствие допълнително се стопява наполовина в процеса на конфискация на част от изетите имущества. Подобен е процентът на заловените от съдебната полиция наркотици спрямо общото трафикирано количество дрога. Следователно този проблем не може да бъде пренебрегван. Ако мафиотските организации продължават да извличат милиардни печалби от различните си дейности, усилията да се блокира тяхното изпиране и да се конфискуват незаконните приходи са недостатъчно ефективни. Става дума за многомилиардна парична маса годишно.

По съществуващи оценки печалбите от трафика на наркотици съставляват лъвския пай от незаконните приходи, като по някои общи оценки става дума за 60 %. Общият обем на трафикираните наркотици постоянно нараства въпреки несъмнено добрите резултати, постигнати в редица държави по света, както и увеличаването на количествата заловени наркотици. Фактите сочат, че наред с това нарастват както предлагането, така и търсенето на всички видове наркотици, че нови пазари се добавят към традиционните и че количествата не намаляват, а обратно. Основно следствие от тези тенденции е, че борбата срещу такъв феномен не може да се ограничи единствено в рамките на процесуалните действия.

Областните дирекции „Антимафия“ в цяла Италия водят процеси за трафик на наркотици (по чл. 74 от Наредбата-закон 309/90) и те съставляват по-голямата част от процесите, водени срещу организираната престъпност. Това са доста сложни производства, изискващи десетки, а понякога и стотици разследвания, водещи до налагането на тежки присъди. При това става дума за процеси, които изцяло се градят върху технически доказателства, които трудно могат да се оборят.

Във всички случаи тези процеси показват, че обемът на трафикираните наркотици си остава голям и замаяната на задържаните трафиканти с други лица се извършва бързо. Организираните престъпни групи разпо-

лагат с неизчерпаеми човешки ресурси, които не са непременно свързани с тях, като често се предпочитат външни съучастници. Тези съдебни процеси почти никога не водят до привличане на сътрудници на правосъдието и често се характеризират със залавянето на огромни количества дрога, но никога или много рядко – със залавянето на парични средства от продажбата на едро на съответните количества дрога. При това механизмите и процедурите на заплащането винаги остават в сянка, както и посредниците и каналите за изпирането на получените печалби.

Все още отрицателно влияние оказва прилаганата методология от страна на магистратурата и полицията в редица европейски страни, където поради различни съображения вниманието се насочва към самото деяние и към залавянето на наркотиците. Затова съответните операции се считат за приключени със залавянето на разкритата дрога и с ареста на извършителите, докато малко или почти никакво внимание не се отделя на разкриването на мрежите от организатори, финансисти, доставчици и крайни адресати на разкрития трафик. Това създава трудност при координирането с италианските следствени органи, които единствени се стремят да установят цялата картина на тези мрежи, дори с цената на удължаване на предварителните разследвания.

Борбата срещу това явление трябва да се води на различни равнища. Необходимо е да се идентифицират и неутрализират каналите за доставка на наркотиците, както и каналите за изпиране на пари, които функционират на европейско и международно равнище. В тези случаи не може да се процедира чрез некоординирани автономни следствени методики. За да бъде наистина спряно разпространяването на наркотиците, трябва да се знае, че сама по себе си забраната е криминогенен фактор и следователно следствият и репресивен отговор трябва да е ефикасен със силно възпиращо действие. В противен случай няма да може да се противодейства на този толкова сложен феномен.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. ЗАКОН, УРЕЖДАЩ КОНФИСКУВАНЕТО И РАЗПОРЕЖДАНЕТО С ИМУЩЕСТВА, ПРИДОБИТИ ОТ ПРЕСТЪПНА ДЕЙНОСТ

Закон 575 от 31 май 1965 г. (Държавен вестник, 5 юни, № 138) – Разпореждания срещу организираната престъпност от мафиотски тип, включително чуждестранна (1), (2), (3), (4).

(1) Съгласно чл 1, ал. 213 от Закон 296 от 27 декември 2006 г. относно изискванията, свързани с управлението на дейностите по ликвидация на конфискуваните предприятия, по смисъла на настоящия закон, независимо от действащите законови разпоредби, като остават в сила общите принципи на юридическата уредба в областта на счетоводството, Агенцията по управление на държавното имущество може да натовари с тази специална задача дружество, чийто капитал е изцяло или преимуществено публичен.

(2) Всички позовавания на Наредба-закон 26 от 30 юни 1979 г., изменена със Закон 95 от 3 април 1979 г., съдържащи се в настоящата разпоредба, да се интерпретират съгласно съответните разпореждания, съдържащи се в отменената Наредба-закон 270 от 8 юли 1999 г.

(3) В съответствие с чл. 2, ал. 102 от Закон 244 от 24 декември 2007 г. доходите, чийто произход е от движимо имущество и конфискувани пари, по смисъла на настоящия закон се вливат във Фонд за законността, основан на същия чл. 2, ал. 102 от Закон 244/2007 г.

...

Член 1

Настоящият закон се прилага към уличените в принадлежност към сдружения от мафиотски тип, към Камора, към Ндрангета или други сдружения, каквото и да е местното им наименование, които преследват цели или действат с методи, отговарящи на онези, присъщи на сдруженията от мафиотски тип, както и към субекти, уличени в едно от престъпленията, към които реферира чл. 51, ал. 3-bis от Наказателно-процесуалния кодекс или пък в престъпление по чл. 12-quinquies, ал. 1 от Наредба-закон 306 от 8 юни 1992 г., изменена с поправки от Закон 356 от 7 август 1992 г. (1).

...

Член 2

1. По отношение на лицата, указани в чл. 1, може да съществуват предложения от националния прокурор „Антимафия“, от прокурора на републиката към съда на главния град на административния окръг, където пребивава лицето, от началника на полицията или от директора на Следствена дирекция „Антимафия“, дори да не е имало предварително уведомление, относно предохранителните мерки за специално наблюдение на обществената сигурност и относно задължението за пребиваване в общината по местоживееене и по местожителство, по първа и трета алинея на чл. 3 от Закон 1423 от 27 декември 1956 г. и последващите изменения.

2. Когато няма предварително уведомление и лицето се оказва окончателно осъдено за непредумишлено престъпление [с нотификация на предложението], началникът на полицията може да наложи на въпросното лице, на което е приложена мярката за специално наблюдение, забрана по чл. 4, ал. 4 от Закон 1423 от 27 декември 1956 г. Прилагат се наредбите по ал. 4, последното изречение, и ал. 5 от същия чл. 4 (1).

3. На заседанията, отнасящи се до подходите за прилагане на исканите предохранителни мерки по смисъла на настоящия закон, функциите на прокурор се изпълняват от прокурора на републиката по ал. 1 (2).

...

Член 2-bis

1. Прокурорът на републиката по чл. 2, ал. 1, директорът на Следствена дирекция „Антимафия“ или началникът на полицията, с териториални правомощия за искане на прилагането на предохранителна мярка, пристъпват и с помощта на Финансовата полиция или чрез Съдебната полиция към проучване на стандарта на живот, на финансовите наличности и на имотното състояние на субектите, указани в чл. 1, по отношение на които да бъде предложена предохранителната мярка за специално наблюдение на обществената сигурност, със или без забрана, или задължение за пребиваване, както и възползвайки се от Финансовата полиция или Съдебната полиция да пристъпят към проучване на икономическата дейност на същите субекти с цел също така да се установят източниците на доход (1).

2. Установяват в частност дали същите лица притежават лицензии, разрешителни, концесии или правото да упражняват предприемаческа и търговска дейност, включително вписването в професионалните и публичните регистри, дали се ползват от помощи, финансираня или заеми при облекчени условия и други отпускания на суми от този род, но при всички случаи поименно определени, разрешени или отпуснати от страна на държавата, на обществените учреждения или от Европейските общности.

3. Разследването се извършва и по отношение на брачния партньор, децата и по отношение на онези лица, които през последните пет години са съжителствали със субектите, указани в ал. 1, както и по отношение на физическите или юридическите лица, дружествата, консорциумите и асоциациите, с чието имущество самите субекти имат правото да се разпореждат, изцяло или частично, пряко или косвено.

4. Когато съществува конкретна опасност имуществата, по отношение на които се предвижда да бъде разпоредена конфискация по смисъла на чл. 2-ter, да бъдат разпръснати, отнети или прехвърлени, прокурорът на републиката, директорът на Следствена дирекция „Антимафия“ или началникът на полицията с предложение могат да изискат от председателя на съда, с правомощия за прилагане на предохранителната мярка, да разпореди предварително заповест за наемане на имуществата преди определянето на заседанието (2).

5. Председателят на съда постановява с мотивирано постановление в рамките на пет дни от искането. Еventуално разпореденият заповест губи ефикасност, ако не е одобрен от съда до тридесет дни от предложението. Спазват се разпореденията по ал. 4 на чл. 2-ter; ако заповестното имущество се води на трети лица, се процедира по ал. 5 на същия чл. 2-ter.

6. Прокурорът на републиката, директорът на Следствена дирекция „Антимафия“ и началникът на полицията могат да изискат, пряко или чрез офицери или агенти на съдебната полиция, от всеки офис на публичната администрация, от всяко кредитиращо учреждение, както и от предприятията, дружествата и учреждения от всякакъв вид информация и копие от документацията, считана за полезна за целите на разследването по отношение на субектите по предходните алинеи. С предварително упълномощаване от страна на прокурора на републиката или на работещия по случая съдия служителите на съдебната полиция могат да пристъпят към изземване на документацията по начините, описани в чл. 253, 254 и 255 от Наказателно-процесуалния кодекс (3).

6-bis. Предохранителните мерки – лични и имуществени – могат да бъдат изискани и приложени отделно, а за предохранителните мерки относно имуществото – независимо от социалната опасност на предложения за тяхното прилагане субект, в момента на искането на предохранителната мярка. Имууществените мерки могат да бъдат разпоредени и в случай на смърт на предложения за тяхното приложение субект. При смърт на лицето по време на процеса мерките се налагат по отношение на наследниците или на онези, срещу които е заведено делото (4), (5).

...

Член 2-ter

По време на процеса по прилагането на една от предохранителните мерки, предвидени от чл. 3 на Закон 1423 от 27 декември 1956 г., започнал по отношение на лицата, посочени в чл. 1, съдът, там където е необходимо, може да предприеме допълнителни проучвания освен вече извършените съгласно предходния член.

С изключение на разпореденото от чл. 22, 23 и 24 от Закон 152 от 22 май 1975 г. съдът и по служебен път нарежда с мотивирано постановление заповест за наемане на имуществата, с които лицето, по отношение на което е започнало производството, може да разполага пряко или косвено, когато тяхната стойност се оказва непропорционална на декларирания доход или на извършваната стопанска дейност или пък, когато въз основа на достатъчни улики, е налице достатъчна причина да се счита, че те са резултат от незаконни дейности и представляват тяхното изваждане на светло. По искане на прокуро-

ра на републиката по чл. 2, ал. 1, на директора на Следствена дирекция „Антимафия“, на началника на полицията или на органите, натоварени с провеждането на допълнителни разследвания съгласно първата алинея, в случаите на особена спешност заповедта бива разпореден от председателя на съда с мотивирано постановление и губи ефективността си, ако не е одобрен от съда през следващите десет дни (1).

С прилагането на предохранителната мярка съдът разпорежда конфискуване на иззетите/запорираните имущества, за които лицето, по отношение на което е започнало производство, не може да докаже законен произход и на които, дори с помощта на подставено физическо или юридическо лице, се оказва собственик или разполага с парични наличности, чиято стойност не е пропорционална на собствения му доход, деклариран с цел да бъде обложен с данък общ доход, или на собствената му стопанска дейност, както и на имуществова, които се оказват резултат от незаконни дейности, или пък са резултат от тяхното изваждане на светло. В случай на по-всеобхватни разследвания може да бъде издадена и последваща разпоредба в рамките на една година от датата на осъществения заповед; този срок може да бъде продължен с една година с мотивирано съдебно постановление. С цел да бъдат пресметнати посочените срокове, както и срокът, предвиден от ал. 5 на чл. 2-bis, се държи сметка за висящите дела, за сроковете на действие на мярката за неотклонение, предвидени от Наказателно-процесуалния кодекс, доколкото са съвместими (2).

Заповедта се отменя от съда, когато се отхвърля предложението за прилагане на предохранителната мярка или когато се оказва, че той е наложен върху имущества с легален произход или от които заподозреният не е могъл да се възползва пряко или косвено (3).

Ако се окаже, че иззетите имущества принадлежат на трети лица, те се призовават пред съда с мотивирано постановление, за да вземат участие в процеса и могат, дори с помощта на защитник, в срок, определен от съда, да изложат в съдебно заседание своите доводи и да изискат излагането на всеки факт, полезен за вземането на решение за конфискация. За иззетите недвижими имущества, които представляват неделима собственост или са с тежести като „действителни права за ползване“ или „гаранция“, самите правоимащи могат да се намесят в процеса по същия начин с цел установяване на такива права, както и на тяхната добросъвестност, и за несъзнателното преповеряване при тяхното придобиване. С решението за конфискация съдът може – със съгласието на заинтересованата администрация, да определи сумата, падаща се на субектите, които са установени при по-горните условия, за освобождаване на недвижимите имущества от налозите. Прилагат се предписанията за обезщетения, имащи отношение към отчуждаването в името на обществен интерес. Предписанията по трето и четвърто изречение намират приложение в действащото законодателство, в границите на наличните за тази цел ресурси (4).

Разпоредбите, предвидени от настоящия член, могат да бъдат приети по искане на прокурора на републиката по чл. 2, ал. 1, на директора на Следствена дирекция „Антимафия“ или на началника на полицията, когато го изискват обстоятелствата, и след прилагането на предохранителната мярка, но преди нейното преустановяване. По искането постановява същият съд, който е разпоредил предохранителната мярка, с формите, предви-

дени за съответното производство, и спазвайки предписанията по предходната алинея (5).

Дори в случаите на отсъствие, местожителство или пребиваване в чужбина на лицето, относно което би могло да се приложи предохранителната мярка, предохранителният процес може да бъде продължен или задвижен, по предложение на прокурора на републиката по чл. 2, ал. 1, на директора на Следствена дирекция „Антимафия“ или на началника на полицията с правомощия за мястото на последното пребиваване на въпросното лице, с единствената цел да се приложат разпоредбите по настоящия член по отношение на имуществата, за които основателно се счита, че са резултат на незаконни дейности или представляват изваждането им на светло (6).

Със същата цел производството може да бъде задвижено или продължено, когато на лицето е наложена мярка за неотклонение „задържане“ или „надзиравана свобода“ (7).

Във всеки случай запорът и конфискацията могат да бъдат разпоредени и във връзка с имущества, на които е наложен запор в един наказателен процес, но съответните последващи действия се преустановяват, за цялото времетраене на същия и се обезсилват, в случай че наказателният съд постанови конфискация на същите имущества (8).

Ако лицето, по отношение на което е предложена предохранителната мярка, разпръсне, отнеме, скрие или обезцени имуществовата с цел да избегне изпълнението на разпоредбите за запор или конфискация по отношение на тези имущества, запорът и конфискацията имат за обект пари или други имущества, чиято стойност е еквивалентна. По същия начин се процедира, когато имуществовата не могат да бъдат конфискувани, тъй като са законно прехвърлени – преди изпълнението на запора, на трети добросъвестни лица (9).

Конфискацията може да бъде предложена в случай на смърт на субекта, по отношение на когото тя би могла да бъде разпоредена, както и по отношение на наследниците, независимо дали са универсални (общи) или частни правоприменници, в срок до пет години от смъртта (10).

Когато се окаже, че конфискувани с окончателна разпоредба имущества, след тяхното отреждане (кому) или определяне на предназначението (за какво), отново са – и чрез подставено лице, на разположение или под контрола на субекта, по отношение на когото е издадена разпоредба за конфискация, може да се разпореди отмяна на възлагането или на предназначението от страна на същия орган, който е наложил съответната мярка (11).

Когато се установява, че някои имоти се водят или са прехвърлени фиктивно на трети лица, с присъдата, с която се постановява конфискацията, съдията обявява нищожността на съответните разпоредителни актове (12).

Разпоредителните актове се считат за нищожни до доказване на противното:

а) прехвърлянията и записванията на чуждо име, дори срещу заплащане, осъществени през двете години, предхождащи предложението за предохранителна мярка, по отношение на роднина по възходяща линия, по низходяща линия, съпруг или лице, с което постоянно се съжителства, както и роднини до шесто коляно по права линия и до четвърто коляно по съребрена линия;

б) прехвърлянията и записванията на чуждо име, без заплащане или на доверено лице, осъществени през двете години, предхождащи предложението за предохранителна мярка (13), (14), (15).

...

(15) Конституционният съд с решение № 93 от 12 март 2010 (Държавен вестник от 17 март, № 11) обяви противоконституционността на настоящия член в частта, в която не се допуска налагането на предохранителни мерки по искане на заинтересуваните в публично заседание.

Член 2-quater

1. Запорът, разпореден по смисъла на следващите членове, се извършва по начините, предвидени от чл. 104 от нормите за привеждане в действие, координиране и преходните такива от Наказателно-процесуалния кодекс по Наредба-закон 271 от юли 1989 г. и последващите поправки относно предохранителния запор (1).

(1) Член, добавен от чл. 14 от Закон 646 от 13 септември 1982 г., изменен от чл. 7 от Наредба-закон 230 от 14 юни 1989 г. и след това заменен от чл. 2, ал. 10 от Закон 94 от 15 юли 2009 г.

Член 2-quinquies

...

Разходите, отнасящи се до реалните гаранции, предвидени от ал. 3 на чл. 3-bis, се внасят предварително от заинтересуваното лице по смисъла на чл. 39 от предписанията за привеждане в действие от Гражданско-процесуалния кодекс, одобрени с Кралски указ № 1368 от 18 декември 1941; онези, касаещи описа на имуществото, предвиден от ал. 6 на същия член, се предплащат предварително от държавата според нормите, установени от ценоразписа по граждански дела, одобрен с Кралски указ № 2700 от 23 декември 1865 г.

Изплащането на пощенските услуги и полагащите се командировъчни на съдебния служител са уредени от Закон 59 от 7 февруари 1979 г. (2).

...

Член 2-sexies

1. С разпоредбата, която постановява изземването/запора, предвидено от предходните членове, съдът назначава упълномощен съдия за съдебната процедура и един администратор.

2. Администраторът се избира сред вписаните в Националния регистър на съдебните администратори. Националната агенция за управление и разпореждане с иззетото и конфискувано имущество на организираната престъпност насърчава споразуменията със съдебните власти, за да осигури, в условията на прозрачност, ротацията на задълженията на администраторите, съответствието между професионалните профили и иззетите имущества, както и публичността на получаваните възнаграждения по начини, установени с постановление от нерегламентиран вид, издадено от министъра на вътрешните работи и от министъра на правосъдието.

3. Не могат да бъдат назначени хора, по отношение на които е постановена разпоредба за заповор, съпрузи, роднини, сродници и лицата, съжителстващи с тях, нито пък осъдени лица, чието наказание включва забрана, макар и временна, за заемане на обществени длъжности или пък онези, на които е наложена предохранителна мярка. Същите лица не могат също така да изпълняват функцията на помощник или сътрудник на съдебния администратор.

4. Упълномощеният съдия може да одобри по отношение на лицето, обект на съдопроизводство, и на семейството му мерките, посочени в чл. 47 на Кралски указ № 267 от 16 март 1942 и последващите поправки при наличие на предвидените там обстоятелства. Той може също така да упълномощи администратора да бъде подпомогнат в дейността си – на своя отговорност, от технически или други лица, на които да бъде заплатено.

5. До постановлението за конфискация от първа инстанция Агенцията подпомага съдебния администратор под ръководството на упълномощения съдия. С тази цел Агенцията предлага на съда приемането на всички мерки, необходими за най-пълноценното използване на имуществото, предвид неговото предназначение или отреждане. Агенцията може да изиска от съда отмяна или поправка на разпоредбите за управление, одобрени от упълномощения съдия, ако счита, че те могат да нанесат вреда на предназначението или отреждането на имуществото.

6. На Агенцията се съобщават по електронен път разпоредбите за изменение или отмяна на заповора, както и разпоредбите за упълномощаване за изпълнение на действията за извънредно управление.

7. След постановлението за конфискуване от първа инстанция управлението на имуществата се възлага на Агенцията, която може да се възползва от един или повече помощници. Агенцията уведомява съда за разпоредбата за възлагането на задължението. Задължението е с продължителност една година, стига да няма явна отмяна, и се подновява автоматично. То може да бъде поверено на съдебен администратор, посочен от съда. В случай че липсва възлагане на задължението на вече назначения администратор, съдът разпорежда изпълненията по чл. 2-оци и одобряването на временна сметка. Агенцията може да бъде подпомогната, поемайки отговорността, от технически или други лица, на които се заплаща, според начините, предвидени за съдебния администратор.

8. Администраторът бива въведен във владение на иззетите имущества, а когато се налага – и с помощта на полицията. Администраторът има за задача да се погрижи за охраната, запазването и управлението на иззетите иму-

щества по време на цялото производство, а ако е възможно, и да увеличи доходността от тях.

9. До шест месеца от постановлението за конфискуване от първа инстанция с цел да се улеснят исканията за ползване от страна на онези, които имат право, Агенцията публикува на собствения си интернет сайт списъка на недвижимите имуществата, обект на постановлението.

10. В случаите, когато изземването има за обект предприятия, учредени по смисъла на чл. 2555 и следващите от Гражданския кодекс, съдът назначава съдебен администратор, избран от подразделението на специалистите по индустриален мениджмънт от Националния регистър на съдебните администратори. Той трябва да представи пред съда, в срок до шест месеца от назначаването, подробен доклад за състоянието на иззетото производствено имущество, както и за дейността на предприятието. Съдът, след като изслуша съдебния администратор и прокурора, когато открие конкретни перспективи за продължаване на дейността на предприятието, приема програма с мотивирано постановление и дава указания за управление на предприятието.

11. Администраторът с честота, определена от упълномощения съдия, представя периодични доклади във връзка с управлението, които се предават и на Агенцията.

12. Съдебният администратор се грижи за протичането на обичайната административна дейност, свързана с производствените процеси. Упълномощеният съдия, като има предвид стопанската дейност, извършвана от предприятието, наетата работна сила, производствения му капацитет и съответстващия му пазар, може да определи стойностните граници, в чиито рамки протича обичайно административната дейност.

13. За управлението на предприятието се спазват предписанията на чл. 2-отсies, доколкото са приложими.

14. Изпълнителното съдопроизводство, действията по запора и текущите мерки за неотклонение от страна на дружеството Equitalia Spa или на други публични концесионери се отменят при хипотезите за изземване на предприятия или дружества по смисъла на настоящия закон с назначаването на съдебен администратор. Последващо се преустановява и изтичането на съответните срокове за давност.

15. При хипотезите за конфискация на запорираните имуществата, предприятията или дружествата държавните кредити се погасяват поради неяснота по смисъла на чл. 1253 от Гражданския кодекс. В границите на сумите по дебитите, които се погасяват поради неяснота, не се прилагат предписанията на чл. 31 от Наредба-закон 78 от 31 май 2010 г., изменен, с поправки, от Закон 122 от 30 юли 2010 г. (1), (2).

(1) Член, първоначално приет от чл. 1 от Наредба-закон 230 от 14 юни 1989 г.; последващо изменен от чл. 1 на Закон 109 от 7 март 1996 г. и от чл. 2, ал. 11 и 12 от Закон 94 от 15 юли 2009 г.; и последно заменен от чл. 5, ал. 1, б. „а“) от Наредба-закон 4 от 4 февруари 2010.

...

Член 2-septies

1. Администраторът не може да отсъжда нито пък да сключва заеми, да подписва транзакции, споразумения, поръчителства, да отпуска ипотечи, да отчуждава недвижимо имущество и да извършва други действия на извънредно управление, дори в защита на правата на трети лица, без писменото разрешение на упълномощения съдия. В случаите, при които управлението е поверено на Националната агенция за управление и разпореждане с иззетото и конфискувано имущество на организираната престъпност, същата изисква от упълномощения съдия да разчисти всички пречки за изпълнението на действията по първото изречение.

2. Администраторът трябва да представи на упълномощения съдия и на Агенцията – в рамките на един месец от назначението, подробен доклад за състоянието на иззетите имущества и след това с честота, определена от съдията, периодичен доклад за управлението, прилагайки, ако това се изисква, съответните документи; трябва също така да информира упълномощения съдия за съществуването на други имущества, които биха могли да станат обект на заповед, за които е разбрал по време на своето управление.

3. Администраторът трябва да изпълни надлежно служебните си задължения, а в случай на неизпълнение или на неспособност за изпълнението им по всяко време може да бъде отзован – при предварително изслушване от съда, по предложение на упълномощения съдия, на Агенцията или служебно.

4. В случай на командироване на администратора се изплащат командировъчни според действащите наредби за висши служители (1).

...

Член 2-octies

1. Необходимите или целесъобразните разходи за поддържането и управлението на имуществовата се поемат от администратора или от Националната агенция за управление и разпореждане с иззетото и конфискувано имущество на организираната престъпност чрез теглене на сумите, събрани под каквато и да е форма, или пък иззети, или във всички случаи на разположение на производството.

2. Ако от управлението на иззетите имущества не може да се получат парични суми, достатъчни за заплащането на разходите по ал. 1, те се заплащат предварително от държавата с правото за възстановяване от собственика на имуществото в случай на отмяна на изземването.

3. При разпоредено конфискуване на имуществото сумите за изплащане на възнагражденията на съдебния администратор или на Агенцията, на разходите за помощниците и на тези по ал. 4 на чл. 2-septies се превеждат по сметката за управление; ако наличностите по въпросната сметка са недостатъчни за изплащане на споменатите разходи, необходимите суми се внасят предварително, изцяло или частично от държавата, без право на възстановяване. Ако заповедта се отмени, споменатите суми са за сметка на държавата.

4. Определянето на общата сума по вознагражденията, изплащането на същите и на командировъчните по ал. 4 на чл. 2-septies, както и изплащането на разходите по ал. 3 на настоящия член се разпореждат с мотивирано съдийско постановление по доклад на упълномощения съдия, като се вземат предвид пазарната стойност на управляваното имущество, извършената работа, получените резултати, експедитивността и грижливото управление, професионалните или местните тарифи на заплащане, както и местните обичайни практики.

5. Разплащанията по ал. 4 се правят преди съставянето на крайния отчет. Във връзка с продължителността на управлението и поради други основателни причини съдът позволява – по искане на администратора и след изслушване на упълномощения съдия, изплащането на предплата върху крайната сума. Съдът се произнася по повод на исканията в срок до пет дни след тяхното представяне.

6. Разпоредбите относно разплащанията се съобщават на администратора чрез известие за депозиране на постановлението в канцеларията, а на Агенцията – по електронен път.

7. В срок до двадесет дни от съобщаването на уведомлението, администраторът или Агенцията могат да внесат иск срещу разпоредбата във връзка с разплащанията. Апелативният съд решава на заседание относно иска, при предварително изслушване на ищеца, до петнадесет дни от депозирането на иска (1).

...

Член 2-nonies

1. Конфискуваните имущества се предават на държавата. Окончателното постановление за конфискуване се съобщава от канцеларията на съдебната служба, която е издала постановлението, на службата на Агенцията по управление на държавното имущество с териториални правомощия по местонахождение на имуществото или на седалището на конфискуваното предприятие, както и на Националната агенция за управление и разпореждане с иззетото и конфискувано имущество на организираната престъпност и на префекта с териториални правомощия [а също и на Отдела за обществена сигурност към Министерството на вътрешните работи] (1).

2. След конфискуването управителят по чл. 2-sexies, ако е утвърден, продължава дейността си под ръководството на Агенцията. Управителят може да бъде отзован по всяко време по смисъла на чл. 2-septies до приключването на операциите по ликвидацията или до задвижването на мярката по ал. 1 на чл. 2-septies (2).

3. Агенцията управлява имуществата по смисъла на чл. 20 от Закон 559 от 23 декември 1993 г., както и, доколкото са приложими, по смисъла на чл. 2-octies от настоящия закон и по смисъла на Указа на министъра на финансите от 27 март 1990 г., публикуван в Държавен вестник, бр. 98 от 28 април 1990 г. За изплащането и за авансовото плащане на разходите, както и за изплащането на вознагражденията, които не намират покритие в ресурсите на управлението, се грижи ръководителят на компетентната

териториална агенция по управление на държавното имущество според правомощията от счетоводен характер, предвидени в чл. 42, ал. 4 от Указ на президента на републиката № 287 от 27 март 1992 г. За тази цел ръководителят на териториалната служба към Министерството на финансите може да се възползва от специално разпоредени откривания на кредит в своя полза, от фондовете по специалния параграф, учреден в момента на предвиждането на разходите на Министерството на финансите, като във всички случаи остават в сила прилагането на държавната нормативна уредба за общото счетоводство и на Указа на президента на републиката 367 от 20 април 1994 г. (3), (4).

...

Член 2-decies

1. Разпореждането с недвижимите имоти и с фирменото имущество се осъществява с резолюция на Управителния съвет на Националната агенция за управление и разпореждане с иззетото и конфискувано имущество на организираната престъпност въз основа на оценка на стойността, съдържаща се в доклада по чл. 2-septies, ал. 2 и в други съдебни актове, освен ако Агенцията не счете за необходимо да бъде направена нова оценка (1).

2. В срок до деветдесет дни от получаване на съобщението по ал. 1 на чл. 2-nonies, който може да бъде удължен с още деветдесет дни в случай на особено сложни операции, Агенцията трябва да се погрижи за приемане на постановление за разпореждане по чл. 2-septies. Дори преди да бъде прието постановлението за разпореждане, с цел защита на конфискуваните имоти се прилага ал. 2 на чл. 823 от Гражданския кодекс (2).

[3. Постановлението на префекта се издава до деветдесет дни от предложението по ал. 1 или от изтичането на срока по ал. 2, които могат да бъдат продължени с още деветдесет дни в случай на особено сложни операции. Дори преди издаването на постановлението за разпореждане, с цел защита на конфискуваните имущества се прилага ал. 2 на чл. 823 от Гражданския кодекс.] (3), (4).

...

Член 2-undecies

1. Националната агенция за управление и разпореждане с иззетото и конфискувано имущество на организираната престъпност по чл. 2-sexies внася в Службата по регистъра (1):

а) конфискуваните парични суми, които не трябва да бъдат използвани за управление на други конфискувани имущества или които не трябва да бъдат използвани за обезщетяване на жертвите на престъпления от мафиотски тип (2);

б) паричните суми, получени от продажбата – дори посредством частни преговори, на движимите имущества, които не са собственост на фирма, включително регистрираните, и на ценните книжа, нетната сума от продажбата на имуществата, извършена с цел обезщетяване на жертвите на прес-

тъпления от мафиотски тип. Ако процедурата по продажбата не е икономически изгодна, Агенцията разпорежда безвъзмездно преотстъпване или разрушаване на имуществото (3);

в) сумите, произхождащи от възстановяването на личните кредити. Ако процедурата по възстановяването не носи икономически активи или ако след проверките за платежоспособността на длъжника, извършени от компетентната териториална служба на Министерството на финансите и с помощта на органите на полицията, длъжникът се окаже неплатежоспособен, кредитът се анулира с постановление на ръководителя на териториалната служба на Министерството на финансите (4).

2. Недвижимите имущества са:

а) поддържани към държавното имущество за съдебни цели, обществения ред и за целите на гражданската защита, а където е подходящо – и за други правителствени или обществени цели, свързани с извършването на институционални дейности на държавните администрации, данъчните агенции, държавните университети, обществените учреждения и културните институции, обект на голям интерес, освен ако не трябва да се процедира за продажбата им с цел обезщетяването на жертвите на престъпления от мафиотски тип (5);

a-bis) поддържани към държавното имущество и след упълномощаване от страна на министъра на вътрешните работи, използвани от Агенцията за икономически цели (6);

б) прехвърлени приоритетно за институционални или социални цели към общинското имущество на общината по местонахождение или към имуществото на областта или на региона. Териториалните учреждения имат за задача да изготвят специален списък на прехвърлените им конфискувани имущества, който периодично се актуализира. Списъкът, който се прави постоянно обществено достояние посредством използването на подходящи форми и начини, трябва да съдържа данни за състоянието, предназначението и използването на имотите, както и при възлагането (отстъпването) им на трети лица, личните данни на концесионера, а също същността, предмета и времетраенето на концесията. Териториалните учреждения, поотделно или обединени в консорциум или чрез асоциации, могат да управляват имота пряко или въз основа на специална договореност, да го дават на концесия – безвъзмездно и при спазване на принципите за прозрачност, подходяща реклама и равностойно третиране – на общности, било то и младежки, на учреждения, на асоциации, които в най-висока степен представляват местните институции, на доброволчески организации по Закон 266 от 11 август 1991 г., на социални кооперации по Закон 381 от 8 ноември 1991 г. или на терапевтични общности и центрове за възстановяване и лекуване на наркозависими, посочени в единния законов текст, дисциплиниращ материята относно наркотиците и психотропните вещества, превенцията, лечението и рехабилитацията на съответните състояния на наркозависимост, посочени в Указ на президента на републиката № 309 от 9 октомври 1990 г., както и на асоциации за защита на околната среда, признати по смисъла на чл. 13 на Закон 349 от 8 юли 1986 г. и последващите изменения. Конвенцията определя продължителността, използването на имуществото, начините за упражняване на контрол върху използването му, причините за прекратяване

на отношенията и начините на подновяването им. Имуществата, които не са преотстъпени, могат да се използват от териториалните учреждения за икономически цели, а съответните приходи трябва да се използват единствено за социални цели. Ако до една година териториалното учреждение не се е разпоредило с имуществото, Агенцията разпорежда отмяна на прехвърлянето или назначаването на комисар със заместващи правомощия. При изтичането на шест месеца кметът изпраща на директора на Агенцията доклад за състоянието на процедурата (7);

в) прехвърлени към общинското имущество по местонахождение, ако са конфискувани за престъпление по чл. 74 от цитирания единен текст, одобрен с Указ на президента на републиката № 309 от 9 октомври 1990 г. Общината може пряко да управлява имуществото или за предпочитане да го даде на концесия, дори безвъзмездно, според критериите, посочени в чл. 129 от същия единен текст, на асоциации, общности или учреждения за възстановяване на наркозависими, действащи на територията, където се намира недвижимият имот. Ако до една година териториалното учреждение не се е разпоредило с имуществото, Агенцията разпорежда отмяна на прехвърлянето или назначаването на комисар със заместващи правомощия (8).

Член 2-duodecies

1. Независимо от чл. 3 на Закон 432 от 27 октомври 1993 г. и за период от три години, считано от финансовата 1995 г., сумите, внесени в Службата по регистъра по смисъла на ал. 1 и 5 от чл. 2-undecies, се вливат във фонд, учреден към компетентната префектура, за отпускане – в рамките на възможностите, на средства, предназначени за финансирането, дори и частично, на проекти, свързани с управлението на конфискуваните недвижими имоти, които са с институционални, социални или обществени цели, както и във връзка със специфични дейности като:

- а) саниране на западнали градски квартали;
- б) превенция и премахване на бедността и маргинализирането;
- в) работа в училищата за организиране на курсове за възпитание в законност;
- г) насърчаване на предприемаческата култура и на предприемаческата дейност за млади безработни.

2. Проекти и съответни молби за финансово подпомагане по смисъла на ал. 1 могат да представят:

- а) общините, в които се намират недвижимите имоти;
- б) общностите, учрежденията, доброволческите организации по смисъла на Закон 266 от 11 август 1991 г. и последващите изменения, социалните кооперации по смисъла на Закон 381 от 8 ноември 1991 г., терапевтичните общности и центрове за възстановяване и лекуване на наркозависими по смисъла на цитирания единен текст, одобрен с Указ на президента на републиката № 309 от 9 октомври 1990 г., и обществените асоциации, които са

в състояние да докажат, че са развивали именно социална дейност през двете години, предхождащи молбата.

3. След като изслуша кметовете на заинтересованите общини и компетентния регионален съветник и след предварително изразено мнение на нарочно създадения технико-финансов комитет, префектът издава нареждане във връзка с молбите за финансово подпомагане по смисъла на ал. 1 и 2 с мотивирано постановление, което трябва да бъде издадено до шестдесет дни от датата на представяне на молбата. С постановление на министъра на вътрешните работи, в съгласие с министъра на финансите и по смисъла на чл. 17, ал. 3 от Закон 400 от 23 август 1988 г., се приемат регламентиращи норми относно начините на управление на фонда по ал. 1 от настоящия член.

4. С постановление на министъра на правосъдието, в съгласие с министъра на финансите, вътрешните работи и на отбраната и по смисъла на чл. 17, ал. 3 от Закон 400 от 23 август 1988 г., се приемат регламентиращите дисциплинарни норми за събирането на данни за иззетите или конфискуваните имоти, на данни, отнасящи се до състоянието на процедурата за заповест или за конфискация и данни за състоянието, предназначението и използването на иззетите и конфискувани имоти, като тези данни се предават на Националната агенция за управление и разпореждане с иззетото и конфискувано имущество на организираната престъпност. Правителството предава на парламента на всеки шест месеца доклад във връзка с горепосочените данни (1).

5. Държавният съвет изразява своето мнение по регламентиращите схеми по ал. 3 и 4 от настоящия член до тридесет дни от датата на молбата; след изтичането на този срок регламентът може да бъде приет.

6. Разпоредбите по чл. 2-*novies*, 2-*decies*, 2-*undecies* и по настоящия член се прилагат и за имущества, за които не са приключили ликвидационните процедури или не е било издадено постановление по ал. 1 от цитирания чл. 2-*decies* (2), (3).

...

3) За използването на фонда по настоящата алинея виж чл. 34-*ter* от Наредба-закон 248 от 31 декември 2007 г.

...

Член 3-bis

С прилагането на предохранителната мярка съдът разпорежда лицето, към което е приложена мярката, да внесе в касата за глоби сума като гаранция в размер, съобразен с икономическото му състояние и с постановленията по смисъла на предходния чл. 2-*ter*, така че сумата да представлява действителна пречка за нарушаването на наложените предписания.

Извън предвидените мерки в чл. 6 от Закон 1423 от 27 декември 1956 г. съдът може да наложи на обвиненото лице, временно и когато сметне за необходимо, предписанията, предвидени в ал. 2 и 3 от чл. 5 на Закон 1423

от 27 декември 1956 г. С тази мярка съдът може да наложи гаранцията по предходната алинея.

По молба на заинтересования депозитът може да бъде заменен с предоставяне на подходящи реални гаранции. Съдът се разпорежда относно начините на охраняване на заложените имуществва и разпорежда, що се отнася до недвижимите имоти, постановлението, с което е разпоредена законна ипотека при подаването на молбата от заинтересуваното лице, да бъде вписано в Службата за съхранение на регистрите на недвижимите имоти по местонахождение.

В случай че засегнатото лице не изпълни разпореждането за внасяне на депозит или не предложи заместваща гаранция в срока, определен от съда, се наказва с арест от 6 месеца до 2 години.

Когато е прекратено изпълнението на предохранителната мярка или предложението е отхвърлено, съдът разпорежда с постановление връщането на депозита или освобождаването на гаранцията.

В случай на нарушение на задълженията или на забраните, произтичащи от приложението на предохранителната мярка, съдът разпорежда конфискуването на гаранцията или разпорежда да се пристъпи към опис на заложеното имущество до достигането на размера на гаранцията. С описа се заема секретар-деловодителят при спазване на предписанията на първите два параграфа от книга трета на Гражданско-процесуалния кодекс, доколкото са приложими, и се изключат формалностите по налагането на запор (1), що се отнася до съставляващите гаранция имущества.

Ако след издаването на постановлението по предходната алинея продължават да са налице условията, които са оправдали даването на гаранция, съдът съгласно чл. 2, ал. 1, по искане на прокурора на републиката, на директора на Следствена дирекция „Антимафия“ или на началника на полицията и с формите, предвидени за предохранителната процедура, разпорежда подновяването на гаранцията, дори за по-голяма сума от първоначалната (2).

Предохранителните имуществени мерки, предвидени в настоящия член, запазват своето действие за цялото времетраене на предохранителната мярка и не могат да бъдат отменени, дори частично, освен ако не бъдат доказани сериозни лични или семейни нужди (3).

...

Член 3-ter

Постановленията, с които съдът по смисъла на чл. 2-ter и 3-bis разпорежда да съответно конфискуването на изетите имоти, отмяната на запора или връщането на гаранцията или освобождаването на гаранциите, или конфискуването на гаранцията, или опис на имотите, дадени като гаранция, се съобщават незабавно на главния прокурор към Апелативния съд, на прокурора на републиката и на заинтересуваните лица.

Контестациите срещу посочените разпореждания се регулират от предписанията на чл. 4, ал. 8-11 от Закон 1423 от 27 декември 1956 г., но предписанията, които разпореждат конфискуването на иззетите имоти, конфискуването на гаранцията или опис на дадените като гаранция имущества, подлежат на изпълнение с окончателността на съответните произнасяния (1).

Съдебните постановления, които разпореждат отмяната на запора, подлежат на изпълнение десет дни след съобщаването им на страните, освен ако прокурорът не поиска в рамките на този срок прекратяването им от Апелативния съд. В този случай, ако Апелативният съд не приеме искането до десет дни след представянето му, постановлението подлежи на изпълнение; в противен случай изпълнението остава висящо, докато в предохранителната процедура не бъде произнесено окончателното решение относно запора. Постановление, което при прието искане на прокурора прекратява изпълнението, може да бъде отменено във всеки момент от съдията, който процедира (1).

В случай на оспорване секретарят към съдията, на когото е направено възражението, незабавно уведомява съда, издал постановлението, за окончателността на решението (1), (2).

...

Член 3-quarter

1. Ако вследствие на установяването на данни по чл. 2-bis или с цел проверка за евентуална опасност от проникване от страна на престъпността от мафиотски тип, са налице достатъчно улики, за да се счита, че упражняването на определени икономически дейности, включително предприемаческа, е пряко или косвено обусловено от заплахата или подчинение, предвидени в чл. 416-bis от Наказателния кодекс, или че те (икономическите дейности) може все пак да фаворизират дейността на лица, по отношение на които е била предложена или приложена една от предохранителните мерки по чл. 2, или пък на лица, подложени на наказателна процедура за някое от престъпленията, посочени в ал. 2, и не са налице необходимите предпоставки за прилагане на предохранителните мерки по чл. 2, прокурорът на републиката към съда на главния областен град, директорът на Следствена дирекция „Антимафия“ или началникът на полицията могат да поискат от съда – с правомощия за прилагане на предохранителните мерки по отношение на посочените лица, да разпорежи допълнителни разследвания и проверки по посочените дейности, които да бъдат извършени и чрез Финансовата гвардия или чрез полицията, както и задължението за онези, които притежават или разполагат по какъвто и да е начин с имущества или други печалби на стойност, непропорционална на техния доход или на техните икономически възможности, да оправдаят законния им произход (1).

2. Когато са налице достатъчно данни, за да се счита, че свободното упражняване на икономическите дейности по ал. 1 фаворизира дейността на лицата, по отношение на които е била предложена или приложена една от предохранителните мерки по чл. 2, т.е. лица, подложени на наказателна процедура по чл. 2, или лица, подложени на наказателна процедура за някое от престъпленията, предвидени в членове 416-bis, 629, 630, 644, 648-bis и 648-ter от Наказателния кодекс, съдът разпорежда временно прекратяване на

управлението на пряко или косвено използваемите имуществата за извършването на посочените дейности (1).

3. Временното прекратяване на управлението на имуществата се приема за период не по-дълъг от шест месеца и може да бъде подновено за период не по-дълъг от общо дванадесет месеца, по искане на прокурора или на упълномощения съдия по чл. 2-sexies, ако продължават да са налице условията, въз основа на които е било приложено.

4. С постановлението по ал. 2 съдът назначава управител и упълномощен съдия, като се спазват, доколкото са приложими, предписанията на чл. 2-ter, ал. 2, 5, 7 и 8, 2-sexies, 2-septies и 2-octies. Ако сред имуществото има недвижими имоти или други имуществата, подлежащи на публична регистрация, постановлението по ал. 2 трябва да бъде вписано в публичните регистри до тридесет дни от приемането на постановлението, което е задължение на назначения управител.

5. Ако е налице конкретна опасност имуществата, обект на постановлението по ал. 2, да бъдат разпилени, отнети или отчуждени, прокурорът на републиката към съда на областния град, директорът на Следствена дирекция „Антимафия“ или началникът на полицията могат да поискат от съда да разпореди заповед, като се спазват, доколкото са приложими, разпоредбите на чл. 2-ter, ал. 5, 7 и 8, 2-quater, 2-quinquies, 2-sexies, 2-septies и 2-octies. Изземването е разпоредено до изтичането на установения срок в съответствие с ал. 3 (2,) (3).

...

Член 3-quinquies

1. Управителят има задължения да докладва и сигнализира по чл. 2-septies.

2. До петнадесет дни преди датата на изтичане на временното спиране от управление на имуществата или на заповедта съдът, ако не разпореди подновяването на мярката, свиква съвет, на който може да бъде поканен за участие и упълномощеният съдия по чл. 2-septies, и да постанови отмяна на разпоредената мярка или конфискуването на имуществата, за които има причини да се счита, че са плод на незаконни дейности или пък са резултат от тяхното изваждане на светло.

3. С постановлението, разпореждащо отмяна на мярката, съдът може да определи задължението за този, който притежава, използва или управлява имуществата или части от тях, да съобщава за период не по-малък от три години на директора на полицията или на звеното на данъчната полиция по обичайното си местопребиваване или по местонахождение на имуществата, ако става въпрос за живеещи в чужбина, за документите за разпореждане, за извършена покупка или плащане, за получените разписки за плащане, за получените професионални поръчения, за поръчения за управление или управление в качеството си на доверено лице и за другите документи или договори, посочени от съда, на стойност не по-малка от петдесет милиона италиански лири или на по-голяма стойност, определена от съда, във връзка с имуществото и доходите на лицето. Лицето се освобождава от това задъл-

жение до десет дни от извършването на действието и във всеки случай до 31 януари всяка година за документите, придобити предходната година.

4. Лице, което пропусне да извърши съобщенията по чл. 3 в посочените срокове, се наказва с лишаване от свобода от една до четири години. След това наказание следва конфискуването на закупените имоти и на получените плащания, за които не е било направено съобщението (1), (2).

...

(2) С решение № 487 от 20 ноември 1995 г. Конституционният съд декларира конституционната незаконност на настоящата алинея в частта ѝ, в която не се предвижда, че относно постановлението за конфискация могат за бъдат направени предвидените оспорвания с последици, посочени в чл. 3-ter, алинея втора.

Член 4

По отношение на лицата, посочени в чл. 1 на настоящия закон, при условие че са били редовно уведомени по чл. 1 на Закон 1423 от 27 декември 1956, арестът по чл. 238 на Наказателно-процесуалния кодекс е допустим дори при липсата на условие за издаването на заповед за задържане, стига да се отнася за престъпление, за което може да бъде издадена въпросната заповед съгласно чл. 254 от Наказателно-процесуалния кодекс. Срокът от седем дни, с който може да бъде продължен арестът, може да бъде удвоен.

Член 5

1. Като остава в сила предвиденото в чл. 9 на Закон 1423 от 27 декември 1956 г., когато неспазването се отнася до противозаконно отдалечаване от мястото, в което е разпоредено задължение за пребиваване, наказанието е лишаване от свобода от две до пет години (1).

...

Член 7

Определените наказания за престъпленията, предвидени в чл. 336, 338, 353, 377, ал. 3, 378, 379, 416, 416-bis, 424, 435, 513-bis, 575, 600, 601, 602, 605, 610, 611, 612, 628, 629, 630, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 640-bis, 648-bis, 648-ter от Наказателния кодекс, са увеличени от една трета на половин, а тези, определени за нарушенията по чл. 695, ал. 1, чл. 696, 697, 698, 699 от Наказателния кодекс, са се увеличили в размера, посочен в ал. 2 на чл. 99 от Наказателния кодекс, ако деянието е извършено от лице, за което с окончателно постановление е разпоредена предохранителна мярка по време на предвидения за прилагане период, и до три години от момента, в който е прекратено нейното изпълнение (1).

При всички случаи се процедира служебно, а когато престъпленията по ал. 1, за които е разрешено арестуване на местопрестъплението, са извършени от лица, обект на предохранителна мярка, съдебната полиция

може да извърши арест и извън случаите на залавяне на местопрестъплението (2).

Към наказанието се прилага мярка за сигурност „задържане“ (3).

...

Член 8

Не могат да бъдат издавани разрешителни за притежаване и носене на оръжие, нито за производство, складиране, продажба и транспорт на експлозивни материали; а ако вече са били издадени такива, те трябва да бъдат отнети.

Член 9

Наказанията, определени за престъпления, свързани с променени оръжия, както с оръжия и мунициипо чл. 1 от Закон 110 от 18 април 1975 г., са утроени, а наказанията, определени за престъпления, свързани с оръжия и мунициипо чл. 2, ал. 1 и 2 от същия закон са увеличени в размера по ал. 3 на чл. 99 от Наказателния кодекс, ако деянията са извършени от лице, за което с окончателно постановление е разпоредена предохранителна мярка по време на периода, предвиден за прилагане, и до три години от момента, в който е спряно изпълнението ѝ (1).

...

Член 10

1. Лицата, спрямо които е приложена предохранителна мярка с окончателна разпоредба, не могат да получават:

а) разрешителни от полицията и лицензии за извършване на търговска дейност;

б) концесии за обществени води и свързани с тях права, както и концесии за държавни имуществата, когато са поискани за упражняването на предприемаческа дейност;

в) концесии за строеж и за управление на дейности, отнасящи се до обществената администрация, и концесии за обществени услуги;

г) вписвания в регистрите на предприемачите или доставчици на дейности, активи и услуги, свързани с обществената администрация и в националния регистър на строителите, в регистрите на Търговската камара за извършване на търговия на едро и в регистрите на тръжните комисионери към продоволствените пазари на едро;

д) други разрешителни, концесии, оправомощавания и вписвания с цел изпълнение на предприемаческа дейност;

е) помощи, финансиране, кредитни и други облекчения, предоставени от страна на държавата, други обществени организации или Европейските общности, за извършването на предприемачески дейности.

2. Окончателната разпоредба за прилагане на предохранителната мярка обуславя загуба на правото на разрешителни, лицензии, концесии, вписвания или оправомощавания и отпускане на суми по ал. 1, както и забрана за сключване на договори за обществени поръчки, за акорд, за доставка на дейности, активи или услуги, отнасящи се до обществената администрация и съответните договори с подизпълнител, включително за акорди от какъвто и да е вид, наеми и доставки с инсталиране. Лицензиите, оправомощаванията и концесиите се отнемат, а вписванията се заличават от компетентните органи.

3. По време на предохранителната процедура, ако са налице особено сериозни причини, съдът може да разпореди временно забраните по ал. 1 и 2 и да прекрати действителността на вписванията, на отпускането на суми и на другите мерки и действия по същите алинеи. Разпореждането на съда може да бъде отменено във всеки момент от процедиращия съдия и губи сила, ако не е потвърдено с постановление, което прилага предохранителната мярка.

4. Съдът разпорежда забраните и загубата на правата, предвидени в ал. 1 и 2, да се отнасят и за всички, които живеят заедно с лицето, обект на предохранителна мярка, както и по отношение на предприятия, асоциации, дружества и консорциуми, на които лицето, обект на предохранителна мярка, е управител или определя по какъвто и да е начин насоките на неговото развитие. В този случай забраните са в сила за период от пет години.

5. За полицейските лицензии и разрешителни с изключение на тези, касаещи оръжия, муниции и експлозивни вещества, както и за другите мерки по ал. 1, загубата на правата и забраните, предвидени в настоящия член, могат да не бъдат наложени от съдията, в случай че засегнатото лице и семейството му не разполагат със средства за издръжка.

5-bis. Освен ако се касае за мерки за подновяване, мерки в процес на приложение или във всеки случай произтичащи от вече разпоредени мерки или за договори, произтичащи от други, вече сключени от обществената администрация разрешителни, концесии, вписвания и хабилитации и отпускането на суми по ал. 1, не могат да бъдат допуснати и сключването на договорите или договорите с подизпълнител, посочени в ал. 2, не може да бъде позволено в полза на лица, за които е в ход предохранителна процедура, без за това да бъде предварително предупреден компетентният съдия, който може да разпореди, ако са налице предпоставките, забраните и прекратяванията, предвидени по смисъла на ал. 3. За тази цел съответните административни процедури остават висящи, докато съдията не се разпореди, във всеки случай за период не по-голям от двадесет дни от датата, на която обществената администрация е направила съобщението (1).

5-bis 1. От началото на срока, определен за представянето на списъците и на кандидатите, до приключването на гласуването на лицата под специално наблюдение по смисъла на настоящия закон е забранено да развиват пропагандна изборна дейност, предвидена в Закон 212 от 4 април 1956 г. в

полза или във вреда на кандидати, участващи под каквато и да е форма в изборната надпревара (2).

5-bis 2. Нарушителите на забраната по ал. 5-bis 1 се наказват с лишаване от свобода от една до пет години, освен ако деянието не представлява по-тежко престъпление. Същото наказание се налага и на кандидат, който, въпреки че е лично запознат с налагането на мярка за специално наблюдение, иска от лице, на което е наложена такава мярка, да извършва действия по изборната пропаганда, предвидени в цитираната ал. 5-bis 1, и се възползва конкретно от това. Деянието не може да се докаже само с показанията на подложения на предохранителна мярка субект (3).

5-ter. Разпорежданията на ал. 1, 2 и 4 се прилагат и по отношение на лица, осъдени с окончателна присъда или, макар и неокончателна, потвърдена при обжалването, за едно от престъпленията по чл. 51, ал. 3-bis от Наказателно-процесуалния кодекс (4), (5), (6).

...

Член 10-bis

С постановление, издадено от председателя на Министерския съвет, в съгласие с всички заинтересовани министри, до шест месеца от влизането в сила на настоящия закон и публикуването му в Държавен вестник, ще бъде съставен общ списък на учрежденията и администрациите, легитимирани да разпореждат издаването на лицензии, концесии и вписвания, както и оправоощавания, хабилитации и отпускане на суми, посочени в ал. 1 на чл. 10. По същия начин ще бъдат извършвани евентуални актуализации, ако са необходими такива (1), (2).

Секретариатите на съдилищата, на Апелативния съд и на Касационния съд трябва да представят в полицейското управление, в чиято област е тяхното седалище, не по-късно от пет дни след внасянето им или в случай на акт, който може да бъде оспорван – не по-късно от пет дни след изтичането на срока за оспорване, копие от издадените постановления въз основа съответно на ал. 5, 9 и 10 на чл. 4 от Закон 1423 от 27 декември 1956 г., както и на постановленията по ал. 3, 4, 5 и 5-ter на чл. 10 и ал. 2 на чл. 10-quater. При предоставянето трябва да бъде упоменато дали постановлението е станало окончателно (3).

При внасянето в съда на предложения за прилагане на една от предохранителните мерки по чл. 3 от Закон 1423 от 27 декември 1956 г. прокурорите на републиката едновременно съобщават за това, като изпращат копие на полицейското управление, в чиято област е седалището на съда (3).

Директорите на полицейските управления веднага разпореждат въвеждането в електронните архиви на Центъра за обработка на данни по чл. 8 от Закон 121 от 1 април 1981 г. както на съобщенията, предвидени в предходните алинеи, така и на предложенията, които те самите са представили за прилагане на една от предохранителните мерки, посочени в предходния абзац. Едновременно с това посочената информация се изпраща до префек-

турите чрез инсталираните терминали в съответните центрове за телекомуникации (3).

Префектурите своевременно съобщават изпълнителните мерки, засягащи забраните, изгубването на правата и прекратяванията, предвидени в чл. 10, на органите и учрежденията със седалище в съответните провинции и посочени в постановлението на председателя на Министерския съвет по ал. 1 и от следващите актуализирани постановления. Относно мерките по ал. 5 на чл. 10 по мотивирана молба на засегнатото лице съобщението може да бъде изпратено и на органи и учреждения, изрично посочени в закона (3).

За целите на прилагането на нормите относно националния регистър на строителите съобщението трябва да бъде направено от префектурата на гр. Рим до Министерството на благоустройството в срок до пет дни от получаването му; обект на известието трябва да бъдат също така и предложенията, посочени в ал. 3 и 4 (3).

Публичният администратор, длъжностното лице или служителят, който въпреки отнемането или прекратяването на права не разпорежда отнемане на лицензиите, оправомощаванията, хабилитациите или прекратяване на отпускането на суми или концесии или заличаване от регистрите до тридесет дни от получаване на известието, се наказва с лишаване от свобода от две до четири години (4).

Ако деянието е извършено по непредпазливост, наказанието е лишаване от свобода от три месеца до една година.

Същите наказания се налагат и за издаване на лицензии, концесии, оправомощавания или хабилитации или за вписване или разрешаване отпускането на суми в нарушение на разпоредбите по предходния член (5), (6).

...

Член 10-quater

Преди да приеме някоя от мерките от ал. 4 на чл. 10, съдът приканва засегнатите страни с мотивирано постановление да участват в процедурата. На заседание на съда те могат да изложат доводите си и с помощта на свой защитник да поискат информация за всеки факт, който е от значение за решението на съда. С цел извършване на съответните проверки се прилагат разпоредбите на чл. 2-bis и 2-ter (1).

Мерките, предвидени в ал. 4 на чл. 10, могат да бъдат предприети по искане на прокурора на републиката по чл. 2, ал. 1 на директора на Следствена дирекция „Антимафия“ или на директора на полицията, когато са налице условия за това, дори след прилагането на предохранителната мярка (2).

Искането се уважава от същия съд, който е разпоредил предохранителната мярка във формата, предвидена за съответната процедура, и при спазване на предписанията по предходната алинея. Прилагат се предписанията по ал. 1 и 2 на чл. 3-ter (3).

...

Член 10-quinquies

Публичният администратор, длъжностното лице, служителят или възложителят на обществени услуги, който разреши сключването на основен договор или договор с подизпълнител в нарушение на забраните, предвидени в чл. 10, се наказва с лишаване от свобода от две до четири години (1).

Ако деянието е извършено по непредпазливост, наказанието е лишаване от свобода от три месеца до една година (2).

...

Член 11

Настоящият закон влиза в сила на следващия ден след публикуването му в Държавен вестник на републиката.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2. ЗАКОН, УРЕЖДАЩ СЛЕДСТВЕНА ДИРЕКЦИЯ „АНТИМАФИЯ”

(Наредба-закон 367, 20.11.1991, Държавен вестник, 21.11.1991, бр. 273)

...

Член 5

Областна дирекция „Антимафия”

1. След чл. 70 от Кралски указ № 12 от 30 януари 1941 г. е вмъкнато следното:

„Чл. 70-bis (Областна дирекция „Антимафия”). – 1. За извършване на разследванията по делата за престъпления, посочени в чл. 51, ал. 3-bis от Наказателно-процесуалния кодекс, прокурорът на републиката към съда на областния град в структурите на своята служба създава дирекция „Антимафия”, като назначава магистратите, които трябва да съставляват част от нея, за период не по-малък от две години. При своя избор областният прокурор взема под внимание специфичните умения и професионалните навици. В областната дирекция не могат да работят съдебни заседатели. Съставът и кадровите промени в дирекцията незабавно се съобщават на Висшия съвет на магистратите.

2. Областният прокурор или упълномощено от него лице е натоварен със задължението да ръководи и най-вече внимателно да следи дали назначените магистрати изпълняват задължението да осигурят пълнота и своевременност на обмена на информация по хода на разследванията и дали изпълняват разпределените задачи по координиране на разследванията, както и работата на съдебната полиция.

3. Освен в изключителни случаи областният прокурор посочва кой от магистратите на служба в дирекцията ще изпълнява функциите на прокурор в процесите, отнасящи се до престъпленията, посочени в чл. 51, ал. 3-bis от Наказателно-процесуалния кодекс.

4. Освен в случая на първоначалното създаване на Областна дирекция „Антимафия” назначаването на магистратите става от националния прокурор „Антимафия”. Евантуални промени в състава на дирекцията се извършват след предварително уведомяване на Националния прокурор „Антимафия” от областния прокурор „Антимафия”.

Член 6

Национален прокурор „Антимафия“

1. След чл. 70 от Кралския указ № 12 от 30 януари 1941 г. е въмкнато следното:

„Чл. 76-bis (Национален прокурор „Антимафия“) – 1. В структурите на Главната прокуратура към Касационния съд се учредява Национална дирекция „Антимафия“.

2. Дирекцията се ръководи от магистрат с квалификация не по-малка от квалификацията на касационен магистрат, избран между онези кандидати, които са упражнявали функциите на прокурор или на следовател, дори и не непрекъснато, за период не по-малък от 10 години, като се вземат под внимание специфични умения, организационни качества и процесуален опит в разглеждането на делата за организирана престъпност. Годишните стаж могат да окажат влияние само ако кандидатите са с еднакви професионални качества.

3. При назначаването на Националния прокурор „Антимафия“ се процедира според предвиденото в чл. 11, ал. 3 от Закон 195 от 24 март 1958 г. Назначението е с продължителност четири години и може да бъде подновено само веднъж.

4. Към дирекцията с функцията на заместници се назначават магистрати, чиято професионална квалификация е не по-малка от квалификацията на магистрат от Апелативния съд и имат специфични умения и процесуален опит в разглеждането на делата, свързани с организираната престъпност. Назначенията се извършват от Висшия съвет на магистратите след изслушване на Националния прокурор „Антимафия“.

5. При назначаването на заместниците годишните стаж могат да окажат влияние само ако кандидатите са с еднакви професионални качества.

6. Националният прокурор „Антимафия“ изпълнява функциите, предвидени в чл. 371-bis от Наказателно-процесуалния кодекс.”

Член 7

Функции на националния прокурор „Антимафия“

1. След чл. 371 от Наказателно-процесуалния кодекс е въмкнато следното:

„Чл. 371-bis (Координиращи дейности на националния прокурор „Антимафия“). –

1. Националният прокурор „Антимафия“ упражнява функциите си във връзка с производствата по престъпления, посочени в чл. 51, ал. 3-bis. За тази цел на негово разположение са Следствената дирекция „Антимафия“, централните и провинциалните служби на полицията, като той им дава и указания с цел правилно разпределяне на задачите по разследването.

2. Националният прокурор „Антимафия“ има ръководна роля по отношение на областните прокурори „Антимафия“ с цел да направи по-резултатно координирането на следствените действия, да гарантира добрата работа на полицията и да осигури пълнота и своевременност на разследванията.

3. За да упражни функциите си, дадени му от закона, в частност националният прокурор „Антимафия“:

а) в съгласие с областните прокурори осигурява връзките по разследването, включително и чрез магистрати от Националната дирекция „Антимафия“;

б) има грижата да осигури – чрез временно използване на магистрати от Националната дирекция и от областните дирекции „Антимафия“, необходимата гъвкавост и мобилност, които да отговарят на специфичните и променящите се обстоятелства по разследването и съдебното производство;

в) с цел координиране на следствието и налагане на наказанието събира и обработва новини, сведения, информация и данни, свързани с организираната престъпност;

г) определя насоките на разследването и планира извършването на следствени действия на цялата национална територия, като информира за това главните прокурори към апелативните съдилища и областните прокурори; информира цялостно и Общия съвет за борба срещу организираната престъпност] (1);

д) издава специални указания на областните прокурори, с които се цели най-целесъобразното използване на магистратите от областните дирекции „Антимафия“ и на полицейските сили, като координира начините и формите, чрез които областните прокурори могат да се възползват от Следствена дирекция „Антимафия“] (1);

е) издава специални указания на областните прокурори, към които да се придържат, за да предотвратят или да разрешат различия, свързани с начините на извършване и координиране на разследването;

ж) свиква на събрание областните прокурори с цел преодоляване на различията, които независимо от издаването на специални указания са се появили и са попречили на процеса на координиране още в неговото начало или са го направили неефективен;

з) разпорежда с мотивирано постановление, което може да бъде оспорено пред Главния прокурор към Касационния съд, поемането от по-висша инстанция на материалите по предварителното разследване, отнасящо се до някое от престъпленията, посочени в чл. 51, ал. 3-bis, когато събранията с цел насърчаване на координирането или увеличаване на неговата резултатност не са дали резултат по някоя от следните причини:

1) продължителна и неоправдана инерция при провеждането на разследването;

2) неоправдано и нееднократно нарушаване на задълженията, предвидени в чл. 371, по отношение на координиране на разследването (2);

[3) тежко нарушение и многократно неспазване на издадените специални указания, съгласно буква е)] (3);

4. Националният прокурор „Антимафия“ разпорежда извършването на разследването, след като е получил необходимите му сведения лично или чрез магистрат от Националната дирекция „Антимафия“, определен за конкретния случай. Освен в особени случаи Националният прокурор „Антимафия“ или магистрат, посочен от него, не може да делегира права по изпълнението на действията по разследването на други служби от прокуратурата.”

...

ПРИЛОЖЕНИЕ 3. РАЗПУСКАНЕ НА ОБЩИНСКИТЕ СЪВЕТИ И НА СЪВЕТИТЕ НА ПРОВИНЦИИТЕ

(Закон 221/1991, 22.02.1991, Държавен вестник, 02.26.1991, бр. 49)

Член 143

Разпускане на общинските съвети и на съветите на провинциите вследствие на проникване и поставяне в зависимост от мафиотски или подобен тип. Търсене на отговорност на ръководители и подчинени

1. Освен в случаите, предвидени в Закон 141, общинските и провинциалните съвети се разпускат и когато, след като е установено наличието на данни по чл. 59, ал. 7, се появи конкретна, недвусмислена и красноречива информация за преки и/или косвени връзки на служителите с организираната престъпност от мафиотски или подобен тип по чл. 77, ал. 2, или пък за форми на зависимост на служителите, които са в състояние да опорочат процедурите по формиране волята на изборните и административните органи и да провалят успешните действия или да нарушат безпристрастността на общинските и провинциалните администрации, както и правилното изпълнение на оказваните от тях услуги или пък тяхното естество да причини тежки и трайни вреди на обществената сигурност.

2. С цел да се установи съществуването на данните по ал. 1 по отношение на секретар на община или на провинция, генерален директор, ръководители и служители на местно учреждение префектът, който е териториално компетентен, разпорежда това, като осигурява достъп до въпросното учреждение. В този случай префектът назначава следствена комисия, съставена от трима служители на публичната администрация, чрез която той упражнява правомощията си за достъп и установяване на данни и която той оглавява по пълномощие на министъра на вътрешните работи по смисъла на чл. 2, ал. 2-quarter на Наредба-закон 345 от 29 октомври 1991 г., изменен, с поправки от Закон 410 от 30 декември 1991 г. В срок до три месеца от датата на достъп комисията завършва установяването на данните и връчва на префекта своите заключения. Срокът може да бъде еднократно удължен с не повече от три месеца.

3. В срок от четиридесет и пет дни от депозирането на заключенията на следствената комисия или от събирането по друг начин на данните по ал. 1 във връзка със съществуването на форми на зависимост на административните и изборните органи префектът – след изслушване на Комитета на провинцията за ред и обществена сигурност с участието на териториално компетентния прокурор, изпраща на министъра на вътрешните работи доклад, с който се отчита съществуването на данните по ал. 1 по отношение на секре-

тар на община или на провинция, генерален директор, ръководители и служители на местно учреждение. В доклада се упоменават и търговете, договорите и услугите, които са били обект на договаряне, или пък при които има намеса от страна на организираната престъпност, или които са белязани от зависимости или от неправомерно поведение. Съществуват случаи, при които поради фактите, обект на установяване по настоящия член или поради събития, свързани с висящ наказателен процес, префектът може да иска предварително сведения от компетентния прокурор на републиката, който независимо от чл. 329 НПК съобщава цялата информация, която не счита за поверителна, поради естеството на процеса.

4. Разпускането по ал. 1 се извършва с указ на президента на републиката по предложение на министъра на вътрешните работи, предшествано от решение на Министерския съвет до три месеца от предаването на доклада по ал. 3, и веднага бива прехвърлено на камарите. В решението за разпускане по аналитичен начин са посочени срещнатите аномалии и необходимите мерки, за да се отстранят своевременно най-тежките и вредни за обществения интерес последици; предложението посочва още служителите, отговорни за действията, довели до разпускането. Разпускането на Общинския съвет или на Съвета на провинцията води до преустановяване изпълнението на длъжността съветник, кмет, президент на провинция, членове на съответните комисии и на всички други задължения, свързани с изпълняваните длъжности, дори действащите закони по отношение на уредбата и функционирането на посочените органи да разпореждат друго.

5. Дори в случаите, когато не е разпоредено разпускане, ако докладът на префекта разкрие съществуването на данни по ал. 1 по отношение на секретар на общината или на провинцията, генерален директор, ръководители или служители от какъвто и да е ранг на местното учреждение, с указ на министъра на вътрешните работи – по предложение на префекта, се прилага всяка мярка в състояние да спре незабавно действащата вреда и да приведе в нормален ритъм административната дейност на учреждението, като тук се включва и временното отстраняване от работа на служителя или пък пренасочването му към друга служба или друга длъжност, както и задължението за започване на дисциплинарно производство от страна на компетентните органи.

6. След датата на публикуването на указа за разпускане се закриват длъжностите по чл. 110, както и длъжностите ревизор по сметките и длъжностите, засягащи консултантски отношения и продължително сътрудничество, които не са подновени от извънредната комисия по чл. 144, в срок до 45 дни от нейното встъпване в длъжност.

7. В случай че не съществуват предпоставки за разпускане или прилагане на други мерки по ал. 5, министърът на вътрешните работи до три месеца от предаването на доклада по ал. 3 издава акт за завършване на процеса, в който дава отчет за изхода от дейността по установяване на фактите. В случай на липса на предпоставки за предложение за разпускане начините на публикуване на издадените разпореждания са уредени от министъра на вътрешните работи с отделен акт.

8. Ако в доклада на префекта се появят конкретни, недвусмислени и красноречиви данни за преки и косвени връзки на служителите с организираната престъпност от мафиотски тип, министърът на вътрешните работи

предава доклада по ал. 3 на компетентните за територията съдебни органи с цел прилагане на превантивни мерки, които са предвидени по отношение на субектите по чл. 1 от Закон 575 от 31 май 1965 г.

9. Указът за разпускане се публикува в Държавен вестник. Към него са приложени предложението на министъра на вътрешните работи и докладът на префекта, освен ако Министерският съвет разпореда да не се огласяват части от предложението или от доклада, ако сметне, че това е абсолютно необходимо.

10. Указът за разпускане запазва своите последици за период от 12 месеца с възможност за продължение до 18 месеца, а в изключителни случаи – до 24 месеца, като за това е необходимо да се уведомят компетентните парламентарни комисии с цел да се осигури правилно функциониране на поверените на администрациите услуги, като се спазват принципите за безпристрастност и за правилно развитие на административните дейности. Изборите за разпуснатите органи по смисъла на настоящия член се произвеждат на редовния годишен тур по чл. 1 от Закон 182 от 7 юни 1991 г. и последващите изменения. В случаите, в които крайният срок на периода на разпускане се пада през второто шестмесечие на годината, изборите се произвеждат на извънреден тур, който трябва да се проведе в неделен ден през периода 15 октомври – 15 декември. Датата на изборите се определя по смисъла на чл. 3 от цитирания Закон 182 от 1991 г. и последващите изменения. Евентуална разпоредба за удължаване на продължителността на периода на разпускане се приема не по-късно от петдесетия ден, предшестващ датата на крайния срок на периода на самото разпускане, като се спазват процедурите и начинът на действие, установени в ал. 4.

11. Служителите с неправомерно поведение, отговорни за разпускането по настоящия член, не могат да се кандидатираат на регионални, провинциални, общински или областни избори, произвеждани на територията, на която се намира учреждението, което трябва да бъде разпуснато. Ограничението важи за първия изборен тур, следващ самото разпускане, ако невъзможността за тяхното кандидатиране е декларирана с окончателна разпоредба. С цел да се декларира невъзможността за кандидатиране министърът на вътрешните работи изпраща незабавно на териториално компетентния съд предложението за разпускане по ал. 4, в което се посочва съществуването на данни по ал. 1, персонално съотнесени към служителите, упоменати в самото предложение. Прилагат се, доколкото са съвместими, процедурите, описани в книга IV, параграф II, глава VI от Гражданско-процесуалния кодекс.

12. Когато са налице обективни причини, префектът в очакване на указа за разпускане отстранява органите от изпълняваните длъжности и от всяка задача, свързана с тях, като осигурява временна администрация на учреждението чрез назначаването на комисари. Отстраняването не може да надвишава 60 дни, срокът на указа по ал. 10 започва да тече от датата на постановлението за отстраняване.

13. Съгласно настоящия член се пристъпва към разпускане на органите, когато съществуват условията, показани в ал. 1, въпреки че се повтарят ситуациите, предвидени в чл. 141.

...

Член 144

Извънредна комисия и Комитет за поддръжка и мониторинг

1. С указа за разпускане по чл. 143 се назначава извънредна комисия за управление на учреждението, която изпълнява функциите, които са ѝ определени със самия указ. Комисията е съставена от трима членове, избрани между държавни служители на служба или в пенсия и между пенсионирани магистрати на редовна или административна юрисдикция. Комисията остава на длъжност до произвеждането на първия действителен избран тур.

2. Към Министерството на вътрешните работи с персонал от администрацията се създава Комитет за поддръжка и мониторинг на действията на извънредните комисии по ал. 1 и на общините с въведено отново редовно управление.

3. С указ на министъра на вътрешните работи, приет съгласно чл. 17, ал. 3 от Закон 400 от 23 август 1988 г., се определят организацията на работа на извънредната комисия за упражняване на дадените ѝ пълномощия, начините на оповестяване на приетите от нея документи, както и организацията на работа на Комитета по ал. 2.

...

Член 145

Извънредно управление

1. Когато във връзка с условията, посочени в чл. 143, ал. 1, съществува необходимост да се осигури правилното функциониране на учрежденията, по повод на които е наредено разпускане, префектът по искане на извънредната комисия по ал. 1 на чл. 144 може да разпореда – независимо от действащото законодателство, временното назначаване на лица на ръководни длъжности в администрациите и обществените учреждения при предварителна уговорка с тях, а където е необходимо, и на най-високите длъжности.

На определения персонал се полага брутно месечно възнаграждение, пропорционално на продължителността на заеманата длъжност, определено от префекта, като то не може да надвишава 50 % от заплащането, полагащо се на всеки от членовете на извънредната комисия. Когато е необходимо, се изплащат и командировъчни, определени за държавните служители със закон, във връзка с тяхното положение в администрацията, към която принадлежат. Това са държавни компетенции, поделени с префектурата, на базата на подходяща обяснителна документация за дадените акредитации от Министерството на вътрешните работи независимо от действащите законови разпоредби. В случай че се забави даването на акредитации, префектурата е оправомощена да изтегли необходимите суми от общите фондове на специалното счетоводство. За персонала, независещ от централната или местната държавна администрация, префектурата заплаща на работодателя брутна заплата за частта, пропорционално на продължителността на заеманата длъжност. За тежестите се заделя част, равна на 10 % от общата сума на конфискуваните пари по смисъла на Закон 575 от 31 май 1965 г. и последващите поправки, както и от получената сума от разпоредените продажби

съгласно чл. 4, ал. 4 и 6 от Наредба-закон 230 от 14 юни 1989 г., изменен с поправки от Закон 282 от 4 август 1989 г., отнасящ се до движими или недвижими имоти и до имущества, придобити от стопанска дейност, конфискувани по смисъла на същия закон 575 от 1965 г. След изтичане срока на временния договор и изготвянето на оценка за качеството на свършената работа извънредната комисия може да издаде специално удостоверение за похвална служба на персонала, което да послужи при бъдещи конкурси в държавната администрация, регионалните и местните учреждения.

2. В срок до 60 дни от встъпването си в длъжност извънредната комисия по чл. 144, ал. 1 приема план за изпълнение на задълженията си, включително и във връзка с вече одобрени и неизпълнени проекти. Съгласно закона съответната резолюция се изпраща до десет дни на префекта, който след изслушване на провинциалния комитет за публична администрация и представители на техническите офиси на държавните, регионалните или местните администрации, посредством комисаря на правителството, предава документите на регионалната териториално компетентна администрация или на Касата за депозити и заеми, като в тях се посочват приоритетните данъци и финансиранията за сметка на отпуснатите суми, предназначени за инвестиции в местните учреждения. Разпореденията на настоящата алинея се прилагат към посочените учреждения, дори в нарушение на законодателството за местни фалирали учреждения в рамките на суми, погасяеми с държавни или регионални данъци, които са им били определени.

3. Разпоредбите на ал. 1 и 2 се прилагат от датата на влизане в правомощия на органите и до изтичането на изборния мандат, включително и към общинските и провинциалните администрации, чиито органи трябва да се подновят в края на периода на разпускане съгласно ал. 1 на чл. 143.

4. Когато разпускането е разпоредено във връзка със ситуации на инфилтриране и поставяне в зависимост от мафиотски тип, свързани с обществени поръчки за строителство и за доставки или за даването на концесия на местни обществени услуги, извънредната комисия по ал. 1 на чл. 144 започва необходимите проверки с помощта на инспекторите по чл. 14 на Наредба-закон 152 от 13 май 1991 г., изменен, с поправки от закон 203 от 12 юли 1991 г. При приключване на работата по установяване на данни извънредната комисия приема всички разпоредби, които прецени за релевантни, и може да нареди на властите да отменят вече приети решения във всеки един момент и етап на договорната процедура или да анулират вече сключен договор.

5. Когато в закона се предвижда обществено участие, извънредната комисия по чл. 144, ал. 1 с цел да се сдобие с каквото и да е полезно сведение или преценка във връзка с важни въпроси от обществен интерес може да се консултира с представители на местните политически сили, на Националното сдружение на италианските общини, на Италианския пролетарски съюз, на доброволчески и други местни организации, които са заинтересувани от разглежданите въпроси (1).

...

Член 145-bis

Финансово управление (1)

1. За общините с население до 20 000 жители, чиито общински съвети са разпуснати по смисъла на чл. 143, по искане на извънредната комисия по ал. 1 на чл. 144 Министерството на вътрешните работи постановява отпускане в аванс на сума, изчислена според критериите на ал. 2 на настоящия член. Авансовото отпускане на средства зависи от одобрението на план за оздравяване на финансовото положение, подготвен по същия начин, който е предвиден от действащите нормативни разпоредби за учрежденията в несъстоятелност. Планът се съставя от извънредната комисия и се одобрява с указ на министъра на вътрешните работи по мнение на Комисията по финансите и щатния персонал на местните учреждения по чл. 155.

2. Авансово отпуснатата сума по ал. 1 е равна на сумата на активния остатък, произлизащ от параграф първи и параграф трети на постъпленията, като резултатен от последния одобрен отчет, до една крайна граница, определена в размер, който е еднакъв на сумата, която се получава от текущите фискални прехвърляния в продължение на пет години, и на квотата на съвместно участие в данъчния доход от данъка върху дохода на физическите лица, и е изчислена на база на сумите, които се полагат на всяка отделна община за годината, в която е получено искането. От полагащата се предварително отпусната сума се приспадат сумите, вече заведени като прехвърляния или като съвместно участие в данъчния доход от данъка върху дохода на физическите лица за текущата финансова година. Министерството на вътрешните работи следва да разпорежи от следващата финансова година, във връзка със сравнението между отпуснатата авансова сума и годишно заделените суми като текущи прехвърляния и съвместно участие в данъчния доход от данъка върху дохода на физическите лица, да се погаси дългът и да се определят евентуални уравнивания на сметката до пълно възвръщане на авансовата сума.

3. Ревизиращият орган на местното учреждение трябва да следи изпълнението на оздравителния план, като посочва на извънредната комисия или на наследилата я администрация възникналите трудности или евентуалното отдалечаване от целите. Липсата на контрол от страна на ревизиращия орган се счита за неизпълнение на задълженията.

4. Финансирането на авансовата сума по ал. 1 става с приспадания на фискалните прехвърляния към местните учреждения и сумите, внесени от разпуснатия орган по смисъла на чл. 143, се вливат във фискалните прехвърляния за следващата година, като са отпуснати в размер, еднакъв с размера на приспадането. Министерството на вътрешните работи посочва на местното учреждение начина за внасяне на годишните суми съобразно действащите норми.

...

Член 146

Заключителна разпоредба

1. Разпорежданията на чл. 143, 144, 145 са приложими и спрямо други местни учреждения по чл. 2, ал. 1, както и към общински и провинциални консорциуми, към здравни и болнични заведения, към специализирани предприятия на общинско и провинциално равнище, доколкото са съвместими със съответните правилници.

2. Министърът на вътрешните работи представя на парламента годишен доклад за извършената дейност по извънредното управление на отделните общини (1).

...

ПРИЛОЖЕНИЕ 4. ЗАКОН ЗА ПЕНИТЕНЦИАРНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

2. Ad hoc затворнически режим за членове на организирани престъпни групи (т.нар. чл. 41-bis)

(Закон 663/1986, 10.10.1986, Държавен вестник, 16.10.1986, бр. 241)

Член 41-bis

Извънредни ситуации (1)

1. В изключителни случаи на бунт или на други сериозни извънредни ситуации министърът на правосъдието има правото да прекрати прилагането на определения режим на затворниците и задържаните в пенитенциарното заведение или на част от него. Мярката трябва да бъде обоснована от необходимостта да се възстановят редът и сигурността и продължава колкото време е необходимо за постигане на тези цели (2).

2. Когато е налице сериозна заплаха за реда и обществената сигурност, министърът на правосъдието по своя инициатива или по искане на министъра на вътрешните работи може да прекрати изцяло или отчасти прилагането на определения режим на затворниците или задържаните за престъпленията, изброени в ал. 1 на чл. 4-bis, за които може да се направи обосновано предположение, че имат връзки с членове на организирана престъпна група, терористични или развиващи подривна дейност организации. Прекратяването на определения режим означава налагане на ограничения, необходими, за да се отговори на описаните предположения и да се предотвратят връзки с посочените организации.

2-bis. Разпореждането по смисъла на ал. 2 се издава с мотивирано постановление на министъра на правосъдието, също и по искане на министъра на вътрешните работи след изслушване на прокурора по предварителното разследване или на този, който участва в съдебното производство, и след придобиването на всяка необходима информация от Националната дирекция „Антимафия“, от централните органи на полицията и от специализираните звена за противодействие на организираната престъпност, терористични или развиващи подривна дейност организации. Мерките могат да бъдат наложени за срок от 1 до 2 години и могат да бъдат продължавани многократно без прекъсване за срок от по 1 година.

[2-ter. Ако преди изтичането на крайния срок на постановените мерки по ал. 2 се окаже, че условията, наложени удължаването им, вече не са налице, министърът на правосъдието може да ги отмени с мотивирано постановление. Относно разпореждането, за което не е приета писмената молба на затворника, задържания или защитника му, може да бъде предявен съдебен

иск по смисъла на ал. 2-quinquies и 2-sexies. За неприета се счита молбата, оставена без отговор в рамките на тридесет дни от представянето ѝ.] (5)

2-quater. Затворниците на специален затворнически режим трябва да бъдат затворени в специално предназначени за тях заведения, разположени за предпочитане на островна площ, или при всички случаи в специални сектори, отделени от останалата част на заведението и пазени от специализираните части на затворническата полиция. Прекратяването на обичайните правила за отношение по ал. 2 предвижда:

а) приемане на мерки за повишена вътрешна и външна сигурност, като вниманието е насочено най-вече към необходимостта да се предотвратят контактите с престъпната организация по принадлежност или тази, към която се числят временно, противопоставянията с членове на други организации и взаимодействието с други затворници или задържани, принадлежащи към същата организация или към други, с които е сключила съюз;

б) разрешение за провеждане на един разговор месечно, на равни интервали от време и в помещения, които са оборудвани така, че да не бъде допуснато предаването на предмети. Забраняват се разговорите с лица, различни от членовете на семейството, или тези, с които са били във фактическо съжителство, освен в изключителни случаи – по преценка на директора на заведението, а за обвиняемите – до произнасянето на присъдата от първа инстанция от компетентната съдебна власт по смисъла на установеното в чл. 11, ал. 2. Разговорите подлежат на контрол, видео- и аудиозапис, с предварително мотивирано разрешение на компетентния съдебен орган. Задържаните и обвиняемите имат право на 1 телефонен разговор месечно със семейството и тези, с които са съжителствали, с продължителност 10 мин. Разговорите подлежат на запис. Настоящата разпоредба не се прилага по отношение на разговорите със защитника, с когото обвиняемите имат право на проведат 1 разговор и до 3 телефонни разговора седмично, със същата продължителност, която е предвидена за членовете на семейството;

в) ограничаване на сумите, имуществото и предметите, които могат да бъдат получавани отвън;

г) изключване от представителството на затворниците и задържаните;

д) подлагане на цензура на кореспонденцията с изключение на кореспонденцията с членове на парламента и европейските или националните власти, компетентни в областта на правосъдието;

е) ограничаване на престоя на открито за не повече от 4 часа и в група, не повече от 5 души, като остава в сила най-ниската граница по ал. 1 на чл. 10. Освен това трябва да бъдат одобрени всички необходими мерки за сигурност по отношение на местата за задържане, включително такива от гледна точка на логистиката, необходими да гарантират абсолютната невъзможност за комуникация между затворниците, принадлежащи към различни групи, като размяната на предмети и приготвянето на храна (б).

2-quinquies. Затворникът или задържаният, по отношение на когото са наложени мерките по ал. 2 или защитникът, могат да подадат жалба. Тя се представя до двадесет дни от обявяването на разпореждането за налагане

на мерките по чл. 2 и по нея е компетентен да се произнесе Надзорният съд в Рим. Жалбата не прекратява изпълнението на разпореждането. Последващо прехвърляне на затворника или задържания в друго пенитенциарно заведение не променя териториалната компетентност на съда (7).

2-sexies. До десет дни от получаване на жалбата по ал. 2-quinquies съдът се произнася съгласно чл. 666 и 678 от Наказателно-процесуалния кодекс по основателността на жалбата. В съдебното заседание функциите на прокурора могат да бъдат поети от представител на службата на прокурора на републиката по ал. 2-bis или от националния прокурор „Антимафия“. Националният прокурор „Антимафия“, прокурорът по ал. 2-bis, главният прокурор към Апелативния съд, затворникът, задържаният или защитникът могат да предявят иск за касиране против решението на съда поради нарушаване на закона до десет дни от обявяването на решението. Искът не прекратява изпълнението на разпореждането и се предава незабавно на Касационния съд. Ако жалбата бъде приета за основателна, министърът на правосъдието може да постанови ново разпореждане по смисъла на ал. 2, като държи сметка за решението на Надзорния съд и докаже наличието на нови данни или на данни, които не са взети предвид в жалбата (8), (9).

2-septies. За участието на затворника или задържания в заседанието се прилагат разпоредбите на чл. 146-bis от нормите за прилагане в действие и координиране и преходните разпоредби от Наказателно-процесуалния кодекс по Наредбата-закон 271 от 28 юли 1989 г. (10).

...

ПРИЛОЖЕНИЕ 5. НАЦИОНАЛНА ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ЮЖНА ИТАЛИЯ 2007 – 2013 Г.

Таблица 26. Индикатори за реализация на проектите по НОП, Направление 1 (573 млн. евро)

Направление 1; специфична цел 1: Гарантиране на по-голяма сигурност за икономическата дейност и бизнеса

Индикатори за реализацията на проектите	Наличност	Цел	
Оперативна цел 1.1 <i>Намаляване податливостта на територията на криминални деяния, представляващи сериозна пречка за икономическото развитие, обществения живот, качеството и производителността на труда, както и за привлекателността на въпросната територия</i>	Системи за видеонаблюдение	0	50
	Други системи за контрол	0	30
	Свързани помежду си оперативни зали или създаване на нови оперативни зали	0	20
Оперативна цел 1.2 <i>Гарантиране на свободен и сигурен достъп на комуникационни средства (инфраструктурни и телематични)</i>	Създаване на пунктове за видеонаблюдение по пътищата или преоборудване на съществуващи такива	0	27
	Системи за контрол, използвани за наблюдение на възлови пунктове по съобщителните магистрали (пристанища, летища, граници)	0	8
	Контролни системи за противодействие на компютърната престъпност	0	7
Оперативна цел 1.3 <i>Защита на околната среда</i>	Системи за видеонаблюдение/контрол, използвани в борбата срещу престъпленията към околната среда (неправилно боравене с градските и индустриалните отпадъци, нелегално използване на пещери, злоупотреба със сграден фонд)	0	10
	Пилотни проекти, осъществени с цел експериментиране на иновативни инструменти за превенция на престъпленията срещу екологичното наследство	0	5
	Мрежови системи, реализирани с оглед контрола и наблюдението срещу престъпленията към околната среда	0	4
Оперативна цел 1.4 <i>Борба срещу криминалните деяния, извършвани с незаконни средства и насочени срещу свободния пазар и законната производствена дейност</i>	Бази данни за обмен на информация и данни в процеса на превенцията и борбата срещу различните форми на незаконна търговия	0	1
	Създаване на нови оперативни зали	0	15
	Оперативни инструменти за извършване на контрол върху незаконния трафик, свързан с фалшиви стоки	0	1000

ТАБЛИЦА 26. ИНДИКАТОРИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПРОЕКТИТЕ ПО НОП, НАПРАВЛЕНИЕ 1 (573 МЛН. ЕВРО) – ПРОДЪЛЖЕНИЕ

Направление 1; специфична цел 1: Гарантиране на по-голяма сигурност за икономическата дейност и бизнеса

Индикатори за реализацията на проектите		Наличност	Цел
Оперативна цел 1.5 <i>Осъществяване на интегрирано обучение на операторите по сигурността на всички равнища, както и на другите лица, които са заети в сферата на сигурността</i>	Съпътстващи инициативи за интегрално обучение	0	45

ТАБЛИЦА 27. ИНДИКАТОРИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ПРОЕКТИТЕ ПО НОП, НАПРАВЛЕНИЕ 1: „СЪЗДАВАНЕ НА ПО-ДОБРА СИГУРНОСТ ЗА ИКОНОМИЧЕСКА И БИЗНЕС СВОБОДА“

Направление 1: Създаване на по-добра сигурност за икономическа и бизнес свобода

Показатели за постигнатите резултати	Съществуващо положение	Цел	Реализация			
			2007	2008	2009	2010
Процент на пътните артерии, върху които се извършва видеонаблюдение: съотношение спрямо общата дължина на пътищата в 4-те региона (навсякъде по-долу важи за въпросните региони)	37 %	+30 %	0 %	0 %	0 %	+5 %
Процент на пътните артерии, върху които се извършва видеонаблюдение: брой на стратегическите инфраструктурни обекти (райони на наблюдение) спрямо общия брой на инфраструктурните обекти	22 %	+30 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Брой на технологично оборудваните жп гари спрямо общия им брой	5 %	+30 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Брой на технологично оборудваните пристанища спрямо общия им брой	19 %	+30 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Брой на технологично оборудваните летища спрямо общия им брой	20 %	+30 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Брой на технологично оборудваните спомагателни системи спрямо общия им брой	6 %	+4 %	0 %	0 %	0 %	0 %

ТАБЛИЦА 27. ИНДИКАТОРИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ПРОЕКТТЕ ПО НОП, НАПРАВЛЕНИЕ 1: „СЪЗДАВАНЕ НА ПО-ДОБРА СИГУРНОСТ ЗА ИКОНОМИЧЕСКА И БИЗНЕС СВОБОДА“ – ПРОДЪЛЖЕНИЕ

Направление 1: Създаване на по-добра сигурност за икономическа и бизнес свобода

Показатели за постигнатите резултати	Съществуващо положение	Цел	Реализация			
			2007	2008	2009	2010
Площ на видеонаблюдението в контекста на борбата срещу престъпленията към околната среда спрямо общата рискова площ	-	+5 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Достъп до бази данни в контекста на превенцията и борбата срещу незаконната търговия и незаконната конкуренция (бр./годишно)	0	5000	0	0	0	0
Работни места, създадени чрез проектите по НОП	0	6000	0	0	0	0
Атрактивност на спомагателните системи за утвърдения бизнес	-	+11 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Деяния, извършени на територията на жп гарите	251	-10 %	0	0	0	0
Деяния, извършени на територията на пристанищата и специфичните пристанищни зони	82	-10 %	0	0	0	0
Деяния, извършени на територията на летищата	312	-10 %	0	0	0	0
Участници в интегралното обучение	40 000	+17 %	0	0	0	0

Второто голямо направление обединява проекти под общото название „Утвърждаване на законността“. Следващата таблица разкрива поставените цели в този сектор.

ТАБЛИЦА 28. ИНДИКАТОРИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПРОЕКТИТЕ ПО НОП, НАПРАВЛЕНИЕ 2 (УТВЪРЖДАВАНЕ НА ЗАКОННОСТТА) (538 ЛН. ЕВРО)

Направление 2, специфична цел 2: Създаване на по-добри условия за законност и справедливост за гражданите и бизнеса, включително чрез по-добро управление на въздействието на миграцията върху тях

Показатели за физическото осъществяване на проектите	Съществуващо положение	Цел	
Оперативна цел 2.1 <i>Осъществяване на инициативи в сферата на въздействието на миграцията</i>	Бази данни	0	14
	Информационни инициативи, насочени към гражданите, които не са жители на общината	0	27
	Информационни системи за мониторинг на миграцията	0	2
	Интернет портал, предназначен за улесняване достъпа до информация на гражданите, които не са жители на общината	0	1
	Брой осъществени инфраструктурни обекти със социална цел	0	10
Оперативна цел 2.2 <i>Защита на регулацията</i>	Бази данни	0	4
	Интегрирани информационни системи	0	7
Оперативна цел 2.3 <i>Гарантиране на по-голяма прозрачност на обществените поръчки</i>	Бази данни	0	3
	Интегрирани информационни системи	0	5
Оперативна цел 2.4 <i>Борба срещу рекета, изнудването и незаконното лихварство</i>	Възстановителни проекти	0	29
	Реализирани информационни клонове и пунктове за ориентиране	0	25
	Съпътстващи дейности, насочени към създаването на мрежи	0	24
Оперативна цел 2.5 <i>Подобряване управлението на конфискуваното имущество от организираната престъпност</i>	Проекти за повторно използване на конфискувани имоти	0	43
	Информационни инициативи, насочени към създаване на партньорски взаимоотношения	0	43

ТАБЛИЦА 28. ИНДИКАТОРИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПРОЕКТТЕ ПО НОП, НАПРАВЛЕНИЕ 2 (УТВЪРЖДАВАНЕ НА ЗАКОННОСТТА) (538 МЛН. ЕВРО) – ПРОДЪЛЖЕНИЕ

Направление 2, специфична цел 2: Създаване на по-добри условия за законност и справедливост за гражданите и бизнеса, включително чрез по-добро управление на въздействието на миграцията върху тях

Показатели за физическото осъществяване на проектите	Съществуващо положение	Цел
Оперативна цел 2.6 <i>Намаляване последиците от девиантното поведение</i>	Бази данни	1
	Информационни инициативи по адрес на граждани в неравностойно положение	30
	Брой осъществени инфраструктурни проекти със социална цел	8
Оперативна цел 2.7 <i>Технологично подпомагане на публичните власти за повишаване ефикасността и прозрачността на управленския процес</i>	Информационни системи	10
Оперативна цел 2.8 <i>Утвърждаване на културата на законността</i>	Проекти за възстановяване на урбанистични пространства	24
	Предмети, придобити с легални средства в рамките на повторно използваните места	5000
Оперативна цел 2.9 <i>Осъществяване на интегрирано обучение на всички оператори в сферата на сигурността и на всички равнища, както и на останалите лица, които защитават законността</i>	Интегрирани образователни инициативи	48

Най-скромни са параметрите на проектите в рамките на направление 3, което обединява проектите, насочени към техническото подпомагане дейността в рамките на програмата.

ТАБЛИЦА 29. ИНДИКАТОРИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПРОЕКТИТЕ ПО НОП, НАПРАВЛЕНИЕ 3 „ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ” (46 МЛН. ЕВРО)

Направление 3: Техническа помощ

Показатели за постигнатия напредък		Съществуващо положение	Цел	Реализация			
				2007	2008	2009	2010
Оперативна цел 3.1 <i>Научно-техническа помощ, насочена към повишаване ефективността на управлението на цялата програма</i>	Брой на договорите	0	120	0	5	15	31
Оперативна цел 3.2 <i>Оценка на дейностите и въздействието на осъществените проекти</i>	Брой на договорите за оценка на дейностите	0	4	0	0	1	1
Оперативна цел 3.3 <i>Комуникационни дейности</i>	Комуникационно-информационни проекти	0	32	0	3	9	20

Таблицата за проектите в рамките на направление 3 показва, че за периода са били реализирани 31 договора. Те включват договорите за техническо подпомагане ръководството на програмата, както и за организиране и координиране на системата за наблюдение на нейното изпълнение (комитети за наблюдение, секторни работни групи и др.). Така например в рамките на оперативна цел 3.1 през 2010 г. са проведени „технически лаборатории” и „информационни работни срещи” в седалищата на координиращите префектури (Неапол, Бари, Реджо Калабрия, Палермо и Катания). В рамките на оперативна цел 3.3 са проведени редица мероприятия, сред които през 2010 г. са осъществени две участия в прояви, свързани с годишнина от основаването на полицията, и в инициативата „Бъдете свободни!”, участие в младежката инициатива „Законност и участие: младежите от Юга се запознават с НОП” и др.

Сред реализираните проекти е:

НОП „Сигурност за развитието – Цел на сближаването 2007 – 2013 г.“; Код 2007IT161PO007

Направление 1: Сигурност за икономическата дейност и бизнеса

Специфична оперативна цел 1: Гарантиране на по-добра сигурност за икономическата дейност и бизнеса

Оперативна цел 1.1: Намаляване податливостта на територията на криминални деяния, представляващи сериозна пречка за икономическото развитие, обществения живот, качеството и производителността на труда, както и за привлекателността на въпросната територия

Заглавие на проекта: Интегрирана система за териториално видеонаблюдение за гарантиране сигурността на общините Кастел Волтурно и Казал ди Принчипе

CUP: F73B08000140006

Финансиране

Източник	Сума	Забележка
FESR	660 947 евро	Сумата покрива цялостната стойност на проекта

Приет за финансиране: 09.12.2008 г.

Начало: четвърто тримесечие на 2008 г.

Приключен: първо тримесечие на 2010 г.

Бенефициент: Полицията на Казерта

ПУБЛИКАЦИИ НА ЦЕНТЪРА ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДЕМОКРАЦИЯТА

Динамика на скритата икономика в България по време на криза, С., 2011,
ISBN: 978-954-477-182-9

Динамика на конвенционалната престъпност в България 2000 – 2010 г., С., 2011,
ISBN: 978-954-477-176-8

Управлението на зелената енергетика в България: на кръстопът, С., 2011,
ISBN: 978-954-477-175-1

Пенищенциарната политика и система в Република България, С., 2011,
ISBN: 978-954-477-170-6

Енергетика и добро управление: тенденции и политики, С., 2011,
ISBN 978-954-477-166-9

Гражданското общество в България: тенденции и рискове, С., 2010,
ISBN: 978-954-477-165-2

**Оценка на заплахите от организирана престъпност:
методологически проблеми и световен опит**, С., 2010,
ISBN: 978-954-477-163-8

Мониторинг и оценка на публични политики и програми, С., 2009,
ISBN: 978-954-477-160-7

Конвенционалната престъпност в България: равнища и тенденции, С., 2009,
ISBN: 978-954-477-161-4

Полицията в модерното общество: необходимата реформа в България, С., 2009,
ISBN: 978-954-477-159-1

**Престъпление без наказание:
противодействие на корупцията и организираната престъпност в България**, С., 2009,
ISBN: 978-954-477-157-7

Организираната престъпност в България: пазари и тенденции, С., 2007,
ISBN 978-954-477-151-5

Укрепване на правосъдието и правоприлагането в граничните райони, С., 2007,
ISBN: 978-954-477-152-2

Корупцията в здравеопазването в България, С., 2007,
ISBN: 978-954-477-153-9

Корупцията при обществените поръчки: рискове и противодействие, С., 2006,
ISBN-987-954-477-148-5

Антикорупционните реформи в България: основни резултати и рискове, С., 2007,
ISBN: 978-954-477-145-4

Полицейски проверки и използване на етнически профили в България, С., 2006,
ISBN-10 954-477-141-7
ISBN-13 978-954-477-141-6

Тенденции на престъпността в България 2000 – 2005, С., 2006,
ISBN-10: 954-477-139-5
ISBN-13: 978-954-477-139-3

Антикорупционните реформи в България на прага на членството в Европейския съюз, С., 2006,
ISBN-10: 954-477-137-9
ISBN-13: 978-954-477-137-9

Здравният омбудсман – добри практики и перспективи за България, С., 2006,
ISBN-10: 954-477-136-0
ISBN-13: 978-954-477-136-2

**Съдебната реформа:
прокуратурата и разследващите органи в контекста на членството в Европейския съюз, С., 2005,**
ISBN: 954-477-133-6

**Корупцията при данъчното облагане:
предизвикателства пред данъчната политика и администрация, С., 2005,**
ISBN: 954-477-131-X

Институцията омбудсман в България, С., 2005,
ISBN: 954-477-130-1

**Съдът, прокуратурата и разследващите органи
в държавите - членки на Европейския съюз, и страните - кандидати, С., 2005,**
ISBN: 954-477-129-8

Антикорупционните реформи в България, С., 2005,
ISBN: 954-477-128-1

**Тенденции на престъпността в България:
полицейска статистика и виктимизационни изследвания, С., 2005,**
ISBN: 954-477-125-5

Транспорт, контрабанда и организирана престъпност, С., 2004,
ISBN 954-477-118-2

Институцията омбудсман в Европа и България: правна същност и практика, С., 2004,
ISBN 954-477-122-0

Пазарът на наркотици в България, С., 2003,
ISBN 954-477-111-5

Корупция, контрабанда и институционална реформа, С., 2002,
ISBN 954-477-100-X

Контрабандните канали в Югоизточна Европа, С., 2002,
ISBN 954-477-109-3

